

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Έτος 3^ο - Τεύχος **12** (Δ' Τρίμηνο 1988: Οκτωβ. - Νοεμβ. - Δεκ.)

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

- LARS MARCUS: Συνεταιρισμοί και Βασικές Αξίες 225
- Χαρ. Παπαχρίστου: Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση 239
- Κ. Αβραμίδης: Το Συνεταιριστικό Κίνημα και οι Προοπτικές για την Παραπέρα Ανάπτυξη της Αγροτικής Οικονομίας 245
- Β. Λαμπροπούλου - Δημητριάδου: Επίκαιρη Συνεταιριστική Νομοθεσία 251
- Θέσεις - Απόψεις 263
- Νέα Βιβλία 267
- Εκείνοι που φεύγουν: Μιλτιάδης Τζανίδης 271
- Τα Συνεταιριστικά στη Βουλή 273
- Ειδήσεις Συνεταιριστικές - Αγροτικές 275
- Η Έκθεση του Γ. Γραμματέα του ΟΗΕ για τους Συνεταιρισμούς 277
- Γενικό Ευρετήριο Έτης 1988 285

Revue Cooperative «SINETERISTIKI PORIA» Cooperative Review

25, Koumoundourou str. - Athens 104 37

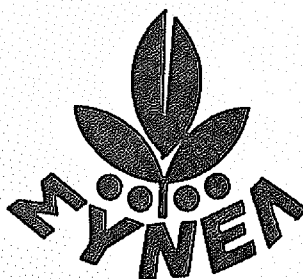
Sommaire a page 288 - Table of contents page 288

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ Α. Ε.

Σωστή λίπανση

σημαίνει:

- ΚΑΛΗ ΣΟΔΕΙΑ
- ΠΟΙΟΤΗΤΑ και
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΑΘΗΝΑ: Κεφαλληνίας 46 & Πατησίων - Τ.Κ. 112 51

Τηλ. 8648225 - 8648715 - 8648793 - TLX: 224116 - 224653 SYEL GR

Υ Π Ο Κ Α Τ Α Σ Τ Η Μ Α Τ Α

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Κλαπανάρα 4 - Τ.Κ. 186 48

Τηλ. 4631481-4 — TLX 241430 SYEL GR

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Τιμισκή 33 ή Τ.Κ. 546 24

Τηλ. (031) 220691 - 220859 — TLX 410386 SYEL GR

ΚΑΒΑΛΑ: Ομονοίας 54 - Τ.Κ. 653 02

Τηλ. (051) 836948-9 — TLX 452325 SYEL GR

ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ: Φιλίππου 1 - Τ.Κ. 502 00

Τηλ. (0463) 22377 - 23377 — TLX 432331 SYEL GR

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ — ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ — ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Έτος 3ο - Τεύχος 12 (Δ' Τρίμηνο 1988: Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος)

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

(Εισήγηση στο Συνέδριο της Διεθνούς
Συνεταιριστικής Ένωσης. Στοκχόλμη 1988)

Του LARS MARCUS
(Προέδρου της Δ.Σ.Ε.)

Η δεκαετία αυτή υπήρξε δεκαετία άνθισης για τις καπιταλιστικές οικονομίες της αγοράς. Πολλές από αυτές γνώρισαν τόσο γρήγορη μεγέθυνση, που τις έκανε ακόμη περισσότερο δελεαστικές — ακόμη και στους πολέμιους του καπιταλισμού. Κατά την ίδια περίοδο οι λύσεις που προσφέρθηκαν τόσο από τις σοσιαλιστικές οικονομίες, όσο και από τις αναπτυξιακές στρατηγικές, δεν έφεραν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Ως αποτέλεσμα η αμοιβή του κεφαλαίου έχει φθάσει να θεωρείται όλο και περισσότερο σαν το κλειδί για την επιτυχία.

Μέχρι πρόσφατα η ανοδική τάση των οικονομιών τόσο πολλών χωρών έτεινε να επισκιάζει τις αδυναμίες και την αστάθεια που είναι ενσωματωμένες στο καπιταλιστικό σύστημα της αγοράς. Αυτές οι εγγενείς ατέλειες περιλαμβάνουν τις έντονες διακυμάνσεις, όπως αυτές που γνωρίσαμε πέρυσι στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, τις παράλογες απαιτήσεις που διατυπώνονται πολύ συχνά στο όνομα της προόδου και τη φοβερή σπατάλη πόρων, όχι λιγότερο και ανθρώπινων, που συχνά παρατηρείται.

Τεκμηριώνεται σήμερα καθαρά ότι οι συνεταιρισμοί έχουν επηρεασθεί αρνητικά από αυτές τις οικονομικές τάσεις. Σε πολλές χώρες ο πρωτότυπος και μοναδικός χαρακτήρας των συνεταιρισμών έχει διαβρωθεί από τις επικρατούσες μορφές στην οικονομική ζωή όπως είναι οι ανώνυμες εταιρείες. Πουθενά αλλού δεν είναι το γεγονός αυτό περισσότερο αληθινό από όσο σε μερικές από τις μεγαλύτερες, τις ισχυρότερες και τις παλαιότερες χώρες μέλη της Δ.Σ.Ε.

Αποτελεί γεγονός ότι ο συνεταιρισμός δεν μπορεί να επιβιώσει χωρίς επιχειρηματική αποτελεσματικότητα. Πρωταρχικός σκοπός κάθε συνεταιρισμού είναι η εξυπηρέτηση των οικονομικών αναγκών των μελών του και αν αυτόν το σκοπό δεν τον εκπληρώνει, τότε δεν έχει λόγο ύπαρξης. Το γεγονός αυτό είναι απλό και προφανές και όλοι το έχουμε αντιληφθεί. Εντούτοις έχω λόγους να αρχίζω αυτή την εισήγηση με την υπενθύμισή του, διότι η συνεταιριστική επιχειρηματική αποτελεσματικότητα πολύ συχνά παρερμηνεύεται.

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Δ.Σ.Ε. μου ανέθεσε να ετοιμάσω αυτή την εισήγηση για τις Βασικές Αξίες των Συνεταιρισμών. Στην εργασία μου αυτή άντλησα οφέλη από ουσιαστικές συμβολές των μελών της Κεντρικής Επιτροπής και από τη συνεδρίασή της πέρυσι στη Βουδαπέστη.

Θα διαπιστώσετε ότι η εργασία αυτή δεν αποτελεί ένα κείμενο γραμμένο σε επίσημο τόνο. Ούτε σκοπός μου ήταν να εφαρμόσω επιστημονική προσέγγιση στο

θέμα. Είμαι άνθρωπος της εφαρμογής στους συνεταιρισμούς και οι σκέψεις μου — οι διαπιστώσεις μου — στηρίζονται σε κάπου 60 χρόνια απασχόλησης με τους συνεταιρισμούς, μεταξύ των οποίων περίπου 40 χρόνια εργασίας στην κίνηση και τα τελευταία τέσσερα χρόνια ως Πρόεδρος της Δ.Σ.Ε.

Η εισήγηση αυτή έχει δύο σκοπούς που από κοινού έχουν επηρεάσει τη μορφή της. Θα διαπιστώσετε ότι επιχειρηματολογεί και προκαλεί μάλλον παρά αποδεικνύει ή — ακόμη χειρότερα — παρέχει την τελική απάντηση άπαξ διὰ παντός. Δεν υπάρχει τελική απάντηση. Με τον τρόπο αυτό η εισήγηση επιδιώκει να ενθαρρύνει συζητήσεις και στρατηγικό προγραμματισμό στις αίθουσες των διοικήσεων και στα εθνικά συνέδρια. Ίσως ακόμη οι υπεύθυνοι για τη συνεταιριστική εκπαίδευση και τις εκδόσεις να θρουν κάτι ενδιαφέρον για την προάσπιση της συνεταιριστικής ταυτότητας στις κινήσεις τους.

Απευθύνεται επίσης η εισήγηση αυτή στο ίδιο το Συνέδριο της Δ.Σ.Ε. Οι συζητήσεις στο Συνέδριο είναι αυτές που θα καθορίσουν κατά πόσον υπάρχει ανάγκη να αλλάξει η Δ.Σ.Ε. τον τρόπο δράσης της, τους κανόνες και τις αρχές της.

Η μορφή αυτής της εισήγησης είναι σκόπιμη. Επιδιώκει να παρουσιάσει τη θέση της όσο το δυνατόν πιο συνοπτικά και πιο απλά. Στη βάση της θέβαια βρίσκεται το μόνο δικαιολογημένο σημείο αφετηρίας: πώς μπορούμε να υπηρετήσουμε τα μέλη μας καλύτερα.

Το παρελθόν

Η συνεταιριστική ιστορία είναι σε κάποιο βαθμό ιστορία αναζήτησης ταυτότητας. Η μιά γενιά μετά την άλλη ξαναγυρίζουν στην αφετηρία, δηλαδή στους κανόνες δράσης που έδωσαν οι 28 υφαντουργοί του Ρόταντέιλ το 1844 για τη συν-εργασία μεταξύ καταναλωτών.

Διαμέσου των ετών, ένας μεγάλος αριθμός συχνά λαμπρών προσπαθειών έγιναν για την ερμηνεία και την ανάπτυξη των αρχών, που όλες υπήρξαν πρακτικές, αλλά ταυτόχρονα στηριγμένες σε μια ιδεολογία σχεδιασμένη να παρέχει ελευθερία στους καταπιεσμένους: καταναλωτές, γεωργούς, ενοικιαστές, αποταμιευτές, αλιείς, ασφαλιζόμενους, εργάτες, τουρίστες κλπ.

Όχι μόνο συνεταιριστές, αλλά επίσης πολλοί άλλοι πήραν μέρος στη διαμόρφωση της συνεταιριστικής ιδεολογίας — εθνάρχες, φιλόσοφοι, θρησκευτικοί ηγέτες και θέβαια ακόμη μερικά από τα πιο γνωστά ονόματα στην οικονομική επιστήμη. Τα κείμενα από όλα ουσιαστικά τα 28 Συνέδρια μας παρέχουν μαρτυρία γι' αυτό καθώς και για το γεγονός ότι η Δ.Σ.Ε. και οι αρχές της στηρίζονται σε θεμέλια βασικών αξιών.

Ιδέες για τέτοιες βασικές αξίες — δηλ. για μια θέση συνεταιριστικών αξιών — σίγουρα δεν είναι καινούργιες. Γεγονός παραμένει όμως ότι, όπως είδαμε, αυτή η θέση μπορεί να βρίσκεται σε αδράνεια. Ούτε η θέση αυτή είναι εντελώς αδιαμφισβήτητη αναφορικά με τις συνιστώσες αξίες και τη σχετική τους βαρύτητα. Θεωρώ ότι μπορούμε να προσδιορίσουμε τις ακόλουθες αξίες ως έχουσες ιδιαίτερη σημασία για τη συνεταιριστική ανάπτυξη τώρα και στο μέλλον:

- αξίες αυτοθώθειας (δραστηριότητα, δημιουργικότητα, υπευθυνότητα, ανεξαρτησία, αυτενέργεια).
- αξίες αλληλοθώθειας (συνεργασία, ενότητα, συλλογική δράση, αλληλεγγύη, ειρήνη).
- αξίες μή κερδοσκοπικού ενδιαφέροντος (διαφύλαξη πόρων, κατάργηση του

κέρδους ως κινητήριας δύναμης, κοινωνική ευθύνη, χρησιμοκεντρικοί στόχοι, «όχι κέρδη από την εργασία άλλων»).

- δημοκρατικές αξίες (ισότητα, συμμετοχή, «ισοτιμία»).
- αξίες εθελοντικότητας (δέσμευση, δημιουργική δύναμη, ανεξαρτησία, πλουραλισμός).
- αξίες παγκοσμιοτήτας (παγκόσμια θεώρηση, ειλικρίνεια).
- μορφωτικές αξίες (γνώση, κατανόηση, διορατικότητα).
- αξίες εξυπηρέτησης σκοπών (ωφέλεια των μελών κλπ.).

Από αυτές τις οκτώ κατηγορίες αξιών, τις πρώτες επτά τις ονομάζω «σύμφυτες με την έννοια»: ισχύουν (ή θα έπρεπε να ισχύουν) σε όλα τα είδη συνεταιριστικής ανάπτυξης. Η τελευταία εξαρτάται από τον συγκεκριμένο τύπο συνεργασίας, π.χ. από το αν πρόκειται για συνεταιρισμό καταναλωτικό ή γεωργικό κλπ.

Υπάρχουν επίσης άλλοι κατάλογοι αξιών, αλλά αυτές είναι οι πιο συνηθισμένες. Π.χ. ο W. P. WATKINS, ο πρώην Διευθυντής της Δ.Σ.Ε. παρουσίασε σε θιβλίο που δημοσιεύθηκε πρόσφατα τον ακόλουθο κατάλογο: (1) Ένωση και ενότητα, (2) οικονομία, (3) δημοκρατία, (4) ισοτιμία, (5) ελευθερία, (6) υπευθυνότητα και (7) εκπαίδευση. Πρόσθετα υπάρχουν κατάλογοι συνεταιριστικών αξιών, που τις υποδιαιρούν σε κοινωνικές αξίες, οικονομικές αξίες, πολιτικές αξίες κ.ο.κ.

Δεν σκοπεύω να επεκταθώ στο θέμα αυτό σε βάθος, αλλά όταν επανεξετάζουμε αυτό το τμήμα της ιστορίας μας υπάρχει ένα στοιχείο που ξεχωρίζει, ότι δεν έχει υπάρξει πραγματική μεταβολή από το πρότυπο του Ροτσντέιλ ή — με θραχύτερο ορίζοντα — από τις αρχές που καθόριζαν τη συμμετοχή στη Δ.Σ.Ε. από το 1895. Εντούτοις έχουν γίνει αποδεκτές και έχουν χρησιμοποιηθεί όχι μόνο σε αντικρουόμενα πολιτικά συστήματα, αλλά ακόμη και κάτω από πολύ διαφορετικές οικονομικές συνθήκες.

Στην πραγματικότητα υπάρχει ένας ακόμη σοβαρός λόγος γι' αυτές τις ατέλειωτες συζητήσεις στους κόλπους της Δ.Σ.Ε. Γνωρίζουμε τι συνιστά ένα συνεταιρισμό και ποιόν πρέπει να υπηρετεί, αλλά οι αρχές μας δεν ιξηγούν πώς θα έπρεπε να λειτουργεί όταν επισυμβαίνουν μεταβολές στον περιβάλλοντα κοινωνικό οικονομικό χώρο. Το περιβάλλον του 1988 δεν είναι το ίδιο με το περιβάλλον των σκαπανέων του Ρότσντέιλ.

Για το λόγο αυτό υπάρχουν αρκετά ερωτήματα που αναμένουν απάντηση. Ποιό σκοπό πρέπει να εξυπηρετούν οι αρχές μας; Πρέπει να κατευθύνουν τις μελλοντικές ενέργειές μας; Πρέπει να γίνουν αντιληπτές ως θεμελιώδη κριτήρια συνεταιριστικών αξιών; Πρέπει να προσδιορίζουν τους συνεταιρισμούς που έχουν τα αναγκαία χαρακτηριστικά να γίνουν μέλη της Δ.Σ.Ε.;

Είναι ασφαλώς ουσιώδες οι αρχές να διαμορφώνονται με τρόπο που να εξυπηρετεί το σκοπό προς τον οποίο στοχεύουν. Πρέπει επίσης να σχετίζονται με τους διάφορους τύπους συνεταιριστικών δραστηριοτήτων και με τις ποικίλες συνθήκες λειτουργίας.

Η πρόκληση που παρουσιάζεται σήμερα, είναι ίσως πιο κρίσιμη από ποτέ, αν εξαιρεθεί η περίοδος του πολέμου. Αρκετές από τις παλαιότερες και ισχυρότερες συνεταιριστικές κινήσεις μας αντιμετωπίζουν προβλήματα άγνωστα κατά το παρελθόν. Άλλες θα θρεθούν ίσως στην ίδια θέση σύντομα. Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση είναι αναγκαίο να ανασκοπήσουμε εκ νέου τις ιδεολογικές ρίζες μας.

Η Σημασία μιας Ιδεολογίας

Οι συνεταιριστικές ιδέες έπαιξαν πάντοτε σημαντικό ρόλο στις συνεταιριστικές κινήσεις. Οι ιδέες δημιούργησαν τις επιχειρήσεις μας και όχι το αντίστροφο. Οι ιδέες ενδυνάμωσαν και φώτισαν τους σκαπανείς σε σκοτεινές περιόδους και αυτές ενθάρρυναν τους παππούδες και τους γονείς μας να γίνουν συνεταιριστές. Μαζί με άλλους αγωνίστηκαν να ελευθερώσουν τους εαυτούς τους και τις οικογένειές τους και να δημιουργήσουν έναν ασφαλέστερο και καλύτερο κόσμο.

Το όνειρό τους για ελευθερία, δικαιοσύνη, ισότητα και ασφάλεια διατηρεί ακόμη την απήχησή του στους ανθρώπους - σε όλους μας. Είναι δύσκολο να συλλάβει κανείς ότι μεταξύ των μελών μας, που περιλαμβανόταν ένας ελάχιστος αρχικά αριθμός, συγκαταλέγεται σήμερα ο σχεδόν άπιστευτος αριθμός των 500 εκατομμυρίων ατόμων. Αυτό αποτελεί επαρκή απόδειξη.

Η συνεταιριστική ιδέα ήταν σαν τον σπινθήρα που άναψε και πυροδότησε τις μάζες. Η ιδέα ποτέ ίσως δεν ήταν πιο σημαντική όσο ακριβώς τότε — τη στιγμή της γέννησης.

Τα χρόνια πέρασαν και η ιστορία μαρτυρεί την επιτυχία μας. Πολλοί συνεταιριστές είναι σήμερα υπεύθυνοι για τη λειτουργία τεράστιων επιχειρήσεων και σε μερικές περιπτώσεις μεγάλων κεντρικών «κοινοπραξιών» με επιτυχημένες θυγατρικές επιχειρήσεις. Στα χέρια τους βρίσκεται πολλή δουλειά και η σκέψη τους είναι γεμάτη αριθμούς.

Όμως, μερικές φορές, οι αριθμοί επισκιάζουν τις ιδέες. Μπροστά στην επιτυχία λησμονούνται συχνά τα μέλη. Μερικοί αρχίζουν να διερωτώνται αν τα μέλη πραγματικά χρειάζονται. Υποστηρίζουν ότι τα μέλη δεν αντιλαμβάνονται τον σημερινό τρόπο επιχειρηματικής δράσης και ότι η συμμετοχή των μελών είναι όχι μόνο άσχετη, αλλά και επιφέρει παρεμβάσεις και προβλήματα.

Εκ πείρας γνωρίζουμε ότι οι συνεταιρισμοί έχουν υποστεί πολλές ήττες. Στην πρώτη φάση η αιτία μπορούσε να αναζητηθεί στην έλλειψη πείρας και στην άγνοια. Υπήρξε όμως και αρκετή παραποίηση της συνεταιριστικής ιδέας.

Το Συνέδριο της Δ.Σ.Ε. αποτελεί μιά σύνοδο της διεθνούς συνεταιριστικής ηγεσίας. Το πρόβλημά μας, η ευθύνη μας και η πρόκληση για μας ήταν και παραμένει ακόμη ο σεβασμός της ιδεολογικής κληρονομιάς κατά την πορεία προσαρμογής των μεθόδων δράσης στις υφιστάμενες συνθήκες.

Το έργο μας δεν είναι απλό. Είναι ριψοκίνδυνο και ευαίσθητο. Είναι όμως αναγκαίο, διότι χωρίς προσκόλληση στις συνεταιριστικές αρχές και αξίες διατρέχουμε τον κίνδυνο να χαθούμε στο οικονομικό κλίμα που επικρατεί.

Η Ταυτότητα των Βασικών Αξιών μας

Οι συνεταιριστές συχνά αναφέρονται στις αρχές τους. Στον Κανονισμό της Δ.Σ.Ε. αναφέρονται έξι (άρθρο 8) και έχουν γίνει πολύ γνωστές σε όλους μας.

Αναφερόμαστε επίσης στην ιδιαίτερη φυσιογνωμία των οργανώσεών μας, δηλαδή για τα στοιχεία που τις διαφοροποιούν από τις καπιταλιστικές ή τις δημόσιες επιχειρήσεις. Αυτό έχει γίνει κάπως θέμα μόδας σε μια εποχή που οι ιδιωτικές επιχειρήσεις προσβάλλουν την πολυπρόσωπη εικόνα τους.

Γενικά όμως προβάλλουμε λιγότερο τις βασικές μας αξίες. Αυτό ίσως συμβαίνει επειδή δεν είναι αποκλειστικές. Τις μοιραζόμαστε με πολλούς άλλους, αλλά, αν δεν τις λάβουμε υπόψη, οι αρχές μας και η ταυτότητά μας ίσως να μην μπο-

ρέσουν να γίνουν κατανοητές. Στην πραγματικότητα οι συνεταιρισμοί ξεκίνησαν από βασικές αξίες.

Οι συνεταιρισμοί σχηματίζονται από πρόσωπα που έκριναν αναγκαίο να συνεργασθούν στην επίλυση οικονομικών προβλημάτων και που επέλεξαν να κάνουν τη συνεργασία τους αυτή με το ίδιο πνεύμα που επικράτησε κατά την ίδρυση πολλών άλλων λαϊκών κινήσεων. Η γνώμη τους ήταν ότι οι λίγοι που συνεργάζονται, μπορούν να επιτύχουν περισσότερα από τους πολλούς που προσπαθούν μόνοι τους. Δέχθηκαν επίσης ότι οι άνδρες και οι γυναίκες δέχονταν την ίδια καταπίεση και ότι έπρεπε να έχουν την ίδια αξία και τα ίδια δικαιώματα. Συνεπώς οι συνεταιρισμοί έπρεπε να είναι ανοιχτοί για τον καθένα και σε κανένα να μη δίνεται η δυνατότητα να επιβάλλεται στους άλλους.

Συχνά είναι πολύ δύσκολο να λεχθεί πού αρχίζουν και πού τελειώνουν τα οικονομικά θέματα. Όλες οι λαϊκές κινήσεις εκπροσωπούν πολλά διαφορετικά όνειρα των μελών τους. Έχουν ένα πρωταρχικό οικονομικό σκοπό, αλλά προσφέρουν επίσης ευκαιρίες για την επιδίωξη και άλλων στόχων.

Στην πράξη ο απώτερος στόχος των μελών ενός συνεταιρισμού ίσως να μην είναι το οικονομικό αποτέλεσμα, αλλά και κάτι άλλο επίσης: μια ζωή πιο γεμάτη, μια ζωή ασφαλέστερη, μια ζωή που να αξίζει να τη ζεις, ειρήνη και ανθρώπινα δικαιώματα, προάσπιση της δημοκρατίας και αλληλεγγύη με τους αναξιοπαθούντες, όπου κι αν βρίσκονται.

Οι Βασικές Αξίες

Από αυτές τις θεωρητικές παρατηρήσεις επιτρέψτε μου να εξαγάγω τις σημαντικότερες βασικές αξίες, όπως τις αντιλαμβάνομαι.

Η πρώτη είναι η **συμμετοχή των μελών**.

Οι συνεταιρισμοί τότε μόνο είναι ισχυροί όταν είναι σε θέση να κινητοποιούν ανθρώπους. Στην περίπτωση αυτή ένας μικρός συνεταιρισμός με περίπου 50 μέλη παρουσιάζει ποιοτικά το ίδιο πρόβλημα όπως ένας με 50.000 μέλη. Η δραστηριότητα των μελών αποτελεί τη δύναμή του, όχι τα ονόματά τους στο μητρώο των μελών. Είναι αλήθεια ότι το οικονομικό μέγεθος ενός συνεταιρισμού επίσης αντιπροσωπεύει δύναμη, αλλά όχι δύναμη της ίδιας ποιότητας.

Τα μέλη θα δώσουν μάχες, θα υπακούουν στις αποφάσεις, θα έχουν αιτήματα, θα ζουν για τις ελπίδες και τα όνειρά τους. Τα κεφάλαια καθαυτά δεν έχουν αξία και διαθέσεις συμμόρφωσης του είδους αυτού.

Η δεύτερη βασική αξία είναι η προσκόλληση στη **δημοκρατία**. Προϋπόθεση για τη συμμετοχή των μελών είναι η δημοκρατία γιατί χωρίς δυνατότητα επιρροής δεν θα υπάρχει κίνητρο ενδιαφέροντος συμμετοχής. Οι ενέργειες μιας ελίτ δεν είναι αρκετές. Και η ανθρωπότητα δεν αποτελείται μόνο από άνδρες. Η μισή αποτελείται από γυναίκες.

Η σχέση μεταξύ συμμετοχής των μελών αφενός και δημοκρατίας στις συνεταιριστικές κινήσεις αφετέρου αποτελεί το πιο ευαίσθητο ίσως σημείο στη λειτουργία μας. Αν είχαμε τη θεβαιότητα ότι η σχέση αυτή λειτουργεί θα είμαστε αήττητοι. Αλλά όλοι ξέρουμε ότι συχνά αποτυγχάνουμε. Επιβάλλεται να υπάρχει συνεχής προσπάθεια.

Δημοκρατία είναι γενικά ένας τρόπος διακυβέρνησης μιας χώρας ή οποιουδήποτε οργανισμού **εκτός** από τους εμπορικούς. Κατά κανένα τρόπο δεν εγ-

γυάται επιτυχία στην οικονομική ζωή. Όμως οι συνεταιρισμοί πραγματικά προσφέρουν τη μόνη ευρείας κλίμακας απόδειξη ότι η οικονομική δημοκρατία είναι εφικτή.

Ειδική περίπτωση πρόκλησης αποτελεί η ανάγκη ισορροπίας μεταξύ μελών και διευθυντών. Όπου υπάρχει καλόπιστη και ανοιχτή συζήτηση και οι δύο πλευρές ακούνε η μια την άλλη οι συνεταιριστικές αποφάσεις είναι γενικά ποιοτικά ανώτερες σε σύγκριση με άλλες μορφές οικονομικής οργάνωσης. Όπου λείπει το πνεύμα της λειτουργικής δημοκρατίας αναπόφευκτα παρουσιάζονται προβλήματα στον ορίζοντα. Πάρα πολλά δυσάρεστα γεγονότα της συνεταιριστικής ιστορίας αποτελούν επιβεβαίωση αυτής της κατάστασης. Η έλλειψη γνώσεων από τους ανθρώπους της βάσης καθώς και η ύπεροψία των επαγγελματιών και των ειδικών αποτελούν πάντοτε πραγματικό κίνδυνο.

Ως τρίτη βασική αξία θα ήθελα να τονίσω την εντιμότητα. Οι συνεταιρισμοί από τη φύση τους είναι αναγκασμένοι να είναι έντιμοι και να ενδιαφέρονται για την ποιότητα, διότι διαφορετικά δεν μπορούν να υπηρετήσουν τα μέλη τους. Αποτελούν κατά κανόνα φορείς μακροχρόνιας δράσης σε περιορισμένη γεωγραφική περιοχή. Δεν μπορούν να εισπράξουν τα χρήματα και να φύγουν. Η δημοκρατική τους δομή φέρει τους υπευθύνους σε κατά πρόσωπο τακτική επαφή με τα μέλη.

Με την εντιμότητα συνδέεται η εμπιστοσύνη και η δημοσιότητα. Το μέλος σφειλίζει να εμπιστεύεται το συνεταιρισμό του που το υπηρετεί και δεν υπηρετεί κανέναν άλλο και δεν μπορεί να υπάρξει εμπιστοσύνη χωρίς δημοσιότητα —ακόμη και όταν υπάρχουν ζημιές και αποτυχίες. Όλοι μας έχουμε παραδείγματα συνεταιρισμών που χάθηκαν επειδή έλλειψε το θάρρος από τους ηγέτες και η εμπιστοσύνη από τα μέλη.

Είναι φανερό ότι μια προσπάθεια απαρθίμησης των συνεταιριστικών αξιών αποτελεί δύσκολο εγχείρημα. Είναι περιττό να επιζητηθεί η πληρότητα. Επιδιώξιμή μου είναι μόνο να επισημάνω μερικά κύρια χαρακτηριστικά της ανθρώπινης συμπεριφοράς που επηρεάζουν τη γέννηση, τη ζωή και το θάνατο του συνεταιρισμού. Έχω επισημάνει τρία και θα προσθέσω ένα τέταρτο και τελευταίο — τη φροντίδα για τους άλλους.

Στους συνεταιρισμούς — όπως και σε άλλες λαϊκές κινήσεις που ασπάζονται τη δημοκρατία και το σεβασμό των άλλων — πάντοτε ενυπάρχουν μερικά κοινωνικά χαρακτηριστικά. Η κοινωνία του περιβάλλοντος χώρου συχνά παραμελεί τις ανάγκες των πολιτών. Μπορεί επίσης να είναι πολύ φτωχή ή αδύναμη. Στις περιπτώσεις αυτές τα μέλη στρέφονται προς τους συνεταιρισμούς τους και για άλλους σκοπούς εκτός από τους καθαρά οικονομικούς.

Έτσι βρίσκει κανείς εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τα μέλη για να ισχυροποιήσουν τη θέση τους ως καταναλωτές ή ως παραγωγοί. Βρίσκει πολιτιστικές δραστηριότητες, όπως θέατρα και ορχήστρες και ακόμη τυπογραφεία και εκδοτικούς οίκους. Βρίσκει βιβλιοθήκες και υπηρεσίες για παιδιά και για συνταξιούχους.

Ένα ειδικό κεφάλαιο της συνεταιριστικής ιστορίας μελλοντικά θα αφιερωθεί σε συνεταιριστικές ενέργειες αλληλεγγύης ποικίλων μορφών. Ένα παράδειγμα είναι η υποστήριξη νέων συνεταιριστικών κινήσεων του τρίτου κόσμου. Ένα μέρος των δραστηριοτήτων της ίδιας της ΔΣΕ επιβεβαιώνει αυτό το γεγονός. Ένα άλλο θέμα προτεραιότητας είναι η υποστήριξη των κοινωνικών αναγκών των

μελών έναντι των αρμόδιων πολιτικών φορέων. Συχνά αυτό συνδυάζεται με δραστηριότητες των ίδιων των μελών — για θέματα υγείας, οικονομικών παροχών ή ακόμη αναψυχής. Η κοινωνική ζωή έχει μεγάλη σημασία σε ένα συνεταιρισμό.

«Η φροντίδα για τους άλλους» αποτελεί μια βασική αξία που πηγάζει από την ίδια τη φύση του συνεταιρισμού ως οργάνωσης αυτοβοήθειας και δεν αποτελεί αποτέλεσμα υπολογισμού με σκοπό να προσελκύσει πελάτες. Αυτό είναι που δημιουργεί τη διαφορά μεταξύ του συνεταιρισμού και των καθαρά κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων. Όμως, για να είμαι σαφής και για να μην προκαλέσω οποιαδήποτε παρανόηση θα προσθέσω την ακόλουθη διευκρίνιση.

Σε άλλους τομείς της οικονομικής ζωής μπορεί επίσης να βρεθούν καλοδιοικούμενες επιχειρήσεις, αποτελεσματικές, έντιμες και μερικές φορές ακόμη που φροντίζουν με φιλανθρωπικό τρόπο. Στη συνεταιριστική ομάδα, παράλληλα, οι βασικές αξίες δεν διαπιστώνονται πάντοτε εύκολα. Όπου αυτό συμβαίνει, οι αρχές της ΔΣΕ σιγά - σιγά θα καταρρεύσουν και το μέλλον των συνεταιρισμών θα διακυβευθεί.

Μεταβολές

Στο Συνέδριο του 1980, στη Μόσχα, ο ALEXANDER LAIDLAW παρουσίασε την εισήγηση: Οι Συνεταιρισμοί το έτος 2000. Οι παρατηρήσεις του, οι διαπιστώσεις και οι οραματισμοί του ισχύουν ακόμη. Εξέπεμψε σήμα κινδύνου για τις παλιές συνεταιριστικές κινήσεις και διέγινωσεν λαμπρό μέλλον για τους νέους συνεταιρισμούς. Πρόβλεψε ότι πολλοί από αυτούς θα αναπτύσσονταν όπως οι σημερινές κινήσεις που αγωνίζονται για το περιβάλλον, για ειρήνη και για ανθρώπινα δικαιώματα.

Στο Συνέδριο του 1984 στα Αμβούργο ο MICHAEL TRUNOV μας παρουσίασε την εισήγησή του: Οι Συνεταιρισμοί και τα Παγκόσμια Προβλήματα. Τόνισε τα προβλήματα της φτώχειας, της πείνας, της ρύπανσης και του πολέμου. Μας υπενθύμισε το γεγονός ότι οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις, καθώς και τα μέλη τους εξαρτώνται από τις γενικές συνθήκες της κοινωνίας. Η εισήγηση αυτή οδήγησε σε αποφάσεις του Συνεδρίου, που τόνισαν την ευρεία συνεταιριστική ευθύνη.

Αυτές οι δύο εισηγήσεις και ο πλούτος πληροφοριών που περιέχουν μου επιτρέπουν να αναφερθώ περιληπτικά στις μελλοντικές τάσεις.

Θα Επιβιώσουν τα Έθνη και οι Εθνικές Συνεταιριστικές Κινήσεις;

Δεν χρειάζεται να κοιτάξουμε πολύ μακριά για να δούμε την υπερεθνική ανάπτυξη της οικονομίας. Φοράμε μπλου - τζην LEVI. Πίνουμε FANTA και τρώμε χάμπουργκερ BIG MACS. Χρησιμοποιούμε έπιπλα IKEA στο λίβινγκ - ρουμ και έχουμε συσκευές ELECTROLUX στην κουζίνα μας. Βάζουμε την SAMSONITE τσάντα μας στο TOYOTA και ανοίγουμε το SONY ραδιόφωνό μας.

Αυτή την πραγματικότητα τη βλέπουμε εύκολα. Άλλα δεν τα βλέπουμε, αλλά τα διαβάζουμε. Βιομηχανίες, τράπεζες, ασφάλειες, όλες μετατρέπονται σε πολυεθνικές σταδιακά.

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι συνεταιρισμοί από την ίδια τη φύση τους είναι τοπικές οργανώσεις. Σε μερικούς κλάδους έχουμε εθνικούς φορείς αλλά — εκτός από τη ΔΣΕ — πολύ σπάνια έχουμε πολυεθνικούς. Από πολλές απόψεις αυτό δεν αποτελεί μόνο ένα χαρακτηριστικό, αλλά επίσης και μια δύναμη. Βρισκόμαστε όπου είναι τα μέλη μας. Μπορούσε να γίνει διαφορετικά;

Πολύ λίγες συνεταιριστικές απαντήσεις έχουμε δει σε μερικές από τις μεταβολές που συμβαίνουν στον κόσμο μας. Η καταναλωτική συνεταιριστική παραγωγή στη Δυτική Ευρώπη, όπου ήταν ισχυρή, μειώνεται συνεχώς. Οι συνεταιρισμοί των παραγωγών στη γεωργία έχουν εξίσου πληγεί σε άλλα μέρη του κόσμου. Μήπως η συνεταιριστική μας φύση μας καθιστά ανίκανους να υπερασπιστούμε την ύπαρξή μας;

Η σημερινή οικονομική αναταραχή, ή μάλλον η ταχύτητα μεταβολής, έχει πολλές ερμηνείες.

Πρώτο, η ανάπτυξη των επικοινωνιών — μεταφορές, μέσα μαζικής ενημέρωσης, ηλεκτρονική επεξεργασία στοιχείων. Δίνεται η εντύπωση ότι κάθε τι μπορεί να γίνει αστραπιαία. Όλος ο όγκος της γνώσης — σχεδόν — είναι στη διάθεση των επιχειρηματιών και αυτοί φαίνεται να είναι νεώτεροι από το μέσο συνεταιριστή. Είναι ένας νέος κόσμος και είναι πολύ μικρότερος. Όταν ο κόσμος μικραίνει, τόσο από άποψη επικοινωνιών όσο και υπερεθνικής οικονομίας, τότε τα έθνη βρίσκονται υπό αμφισβήτηση. Εκλέγουμε τους κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους μας και ψηφίζουμε τους νόμους μας, αλλά η σημασία τους αποδυναμώνεται — και μαζί μ' αυτούς ίσως και τα έθνη.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF), η Διεθνής Τράπεζα, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως (OECD), η Διεθνής Συμφωνία Διασμών και Εμπορίου (GATT), αποτελούν μερικά παραδείγματα και στη συνέχεια υπάρχουν βέβαια πολυμερείς και διμερείς συμφωνίες διαφόρων μορφών μεταξύ κυβερνήσεων.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα αποτελεί σήμερα το πιο προωθημένο παράδειγμα μιας διαδικασίας εθελοντικής ολοκλήρωσης μεταξύ χωρών. Σε άλλα σημεία του κόσμου παρόμοιες εξελίξεις πρέπει να αναμένονται ή έχουν αρχίσει. Το είδαμε αυτό νωρίς και έντονα μεταξύ των σοσιαλιστικών χωρών. Το βλέπουμε να αναπτύσσεται στην Ασιατική ομάδα. Διαβάζουμε για σχέδια ελεύθερου εμπορίου μεταξύ ΗΠΑ και Καναδά. Βλέπουμε τις πρώτες προσπάθειες στην Αφρική και γνωρίζουμε ότι στη Λατινική Αμερική π.χ. έχουμε το Σύμφωνο των Άνδεων. Δεν είναι εύκολο να δούμε το τέλος αυτής της διαδικασίας. Ούτε αναγκαίο. Υπάρχει, είναι ισχυρή και σημαίνει μεγάλες μεταβολές.

Τα έθνη συνήθως ήταν σαν τα νοικοκυριά που επωφελούνταν από όσους πόρους διέθεταν — εργασία, γνώση, γη, πρώτες ύλες και κεφάλαιο. Προστάτευαν τα συμφέροντα των κατοίκων τους εντός των συνόρων τους από τον εξωτερικό κόσμο.

Ήταν ένα σύστημα που διασφάλιζε κάποια ασφάλεια και τάξη, αλλά, αν το δούμε αντικειμενικά, βέβαια σήμαινε, σε διεθνές επίπεδο, σπατάλη πόρων και εκμετάλλευση των αδυνάτων.

Η αναδυόμενη σήμερα πραγματικότητα φαίνεται να μας εξαναγκάζει όλους να εξετάσουμε και πάλι, από νέα οπτική γωνία, τα θέματα αποτελεσματικότητας και λειτουργικότητας των συνεταιρισμών. Η γενική εγκατάλειψη των προστατευόμενων εθνικών αγορών θα πλήξουν πολλούς συνεταιρισμούς και τα μέλη τους εκτός αν είναι καλά προετοιμασμένοι. Ένα όλο και πιο απομακρυνόμενο εκλεκτορικό σώμα θα έχει όλο και λιγότερο γνώμη όταν ερωτάται για παραχωρήσεις. Είναι εύκολο να συμπεράνει κανείς: ποτέ στο παρελθόν η διεθνής οικονομική συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών δεν ήταν τόσο αναγκαία όσο σήμερα.

Πού μας Οδηγούν η Ανεργία και η Φτώχεια;

Οι σημερινοί αριθμοί για την ανεργία στην Ευρώπη μας δείχνουν ότι κάπου 20 εκατομμύρια (κυρίως νέοι) άνθρωποι αδυνατούν να βρουν εργασία. Ευτυχώς υπάρχουν οι κοινωνικές παροχές για να αντιμετωπίζεται η κατάσταση κατά το μεγαλύτερο μέρος της. Όμως οι Ευρωπαίοι μέμφονται τους εαυτούς τους, αφού ένα μεγάλο μέρος της νέας γενεάς θεωρείται χαμένη για την κοινωνία διότι έχουν χάσει την πίστη τους σ' αυτή και την αυτοεκτίμησή τους.

Οι μελλοντικές προοπτικές για την παγκόσμια απασχόληση εμφανίζονται ακόμη χειρότερα ιδιαίτερα έξω από τις χώρες του ΟΟΣΑ. Από καιρό σε καιρό αναφέρονται στον Τύπο αριθμοί που δείχνουν ότι περισσότεροι από το μισό του παγκόσμιου πληθυσμού αποτελείται από ανέργους ή υποαπασχολούμενους χωρίς κάποιας μορφής πραγματική οικονομική ενόχληση.

Σε τέτοια περίπτωση το αποτέλεσμα δεν θα είναι μόνο πνευματική ζημιά. Οι αρρώστιες και ο αναλφαθητισμός θα ακολουθήσουν και θα σημαδέψουν το μέλλον χωριών, πόλεων, εθνών, περιοχών του κόσμου και ίσως ηπείρων.

Η αλλαγή για την οποία πολλοί από μας ελπίζαμε πριν τριάντα χρόνια δεν πλησίασε με το θήμα της προόδου. Η ανάγκη να βρεθούν λύσεις αυτοβοήθειας μεγαλώνει.

Περιβάλλον

Οι φόβοι για το περιβάλλον βάνουν αυξανόμενοι επί μακρό χρόνο και ίσως ο αναλφαθητισμός είναι η αιτία που ο καθένας δεν έχει εντελώς τρομοκρατηθεί. Συνεχώς περισσότεροι βλέπουν τους κινδύνους, αλλά δεν μπορούν να κάνουν κάτι. Ένα μέρος από την απόγνωση μας διοχετεύεται σε οργή και σε οργισμένες ομάδες.

Δεν εμπιστευόμαστε την τροφή που τρώμε και το νερό που πίνουμε. Είναι μολυσμένα, είτε από καταστροφές της φύσης, είτε από πρόσθετες ουσίες.

Δεν εμπιστευόμαστε τον αέρα που αναπνέουμε. Είναι μολυσμένος από μηχανές εσωτερικής καύσεως και από βιομηχανίες. Στη χώρα μου το χιόνι γίνεται κάθε χρόνο και πιο σκούρο.

Δεν εμπιστευόμαστε τον ήλιο. Ο ουρανός έχει υποστεί αλωιώσεις από τη χρησιμοποίηση του φρέον και τώρα επιτρέπει τη διέλευση καρκινογόνων ακτίνων.

Δεν εμπιστευόμαστε τις λίμνες και τη θάλασσα. Χρησιμοποιούνται για την απόρριψη ραδιενεργών καταλοίπων ή μολύνονται από όξινες βροχές. Το ίδιο συμβαίνει με τα δάση.

Ζωϊκά είδη εξαφανίζονται σε μεγάλους αριθμούς. Δεν είναι πλέον σε θέση να επιβιώσουν στο περιβάλλον που εμείς δημιουργούμε.

Είναι αλήθεια ότι η ιατρική επιστήμη και οι υπηρεσίες υγείας έχουν κάνει αξιοσημείωτες προόδους. Είναι όμως επίσης αλήθεια ότι τοπικές επιδημίες έχουν εξελιχθεί σε παγκόσμιες και ότι νέες αρρώστιες έχουν εμφανισθεί. Ο παλιός τρόπος άμυνας του ανοσοποιητικού συστήματος δεν είναι πλέον τόσο ασφαλής. Νέες μορφές καρκίνου αναπτύσσονται από τη μόλυνση κι από νέους τρόπους παραγωγής.

Η παραμέληση της οικολογικής αρμονίας από τη γενιά μας ρίχνει θορασιά τη σκιά της στο μέλλον. Δεν βελτιώνεται η κατάσταση από το γεγονός ότι για πολλούς αθώους αλλά αδαείς άνδρες και γυναίκες αυτά τα ανθρωπογενή κακά φαίνονται σαν αναπόφευκτο πεπρωμένο. Η πρόκληση για τους συνεταιριστές μεγαλώνει.

Συνεταιριστικά Προβλήματα Ενώπιόν μας

Οι σημερινοί συνεταιρισμοί υπάρχουν κάτω από ποικιλία συνθηκών και αντικειμένων δραστηριότητας, σταδίων ανάπτυξης και περιβάλλοντος στις καθέκαστα χώρες. Καθένας έχει τα δικά του προβλήματα και οφείλει να προδιαγράψει το δικό του μέλλον.

Υπάρχουν πολλοί λόγοι, εκτός από την έλλειψη επαρκούς γνώσης, που με οδηγούν στην αποφυγή παραδειγμάτων. Όλοι έχουμε «σκελετούς στα ντουλάπια μας» ή όπως λέμε στη Σουηδία «έχουμε όλοι τα χοιρινά μας στο ίδιο δάσος». Δεν θέλουμε άλλους να παρεμβαίνουν στα δικά μας προβλήματα. «Θα κάνουμε τη δουλειά μας αν κι εσείς κάνετε τη δική σας» θα ήταν μια καλή απάντηση, αν αλήθευε. Αποτελεί όμως συχνά μία υπεκφυγή. Εντούτοις για λογαριασμό της ΔΣΕ προσιμώ να είμαι διακριτικός στην εισήγησή μου. Θα ομιλήσω γενικά. Θα απარიθμήσω μερικά από τα προβλήματα που έχω επισημάνει στη Σουηδία, στην Ευρώπη, στην Αφρική και στην Αμερική, δηλαδή παντού, χωρίς συγκεκριμένες αναφορές.

A. Ποιά είναι η γνώμη των μελών;

1. Στις οικονομίες της αγοράς ευρύνεται η πεποίθηση ότι οι συνεταιρισμοί φροντίζουν όλο και λιγότερο για τα μέλη τους. Ως αποτέλεσμα χάνουν την αφοσίωση των μελών τους.

2. Στις σοσιαλιστικές οικονομίες οι περιορισμοί στους συνεταιρισμούς επί πολλά χρόνια απείλησαν το ρόλο τους ως εξαίρετης εναλλακτικής λύσης. Σε μια περίοδο μεταβολής, οι συνεταιρισμοί μπορεί να θεωρηθούν ως τμήμα του παρελθόντος. Θα πρέπει να αποδείξουν ότι είναι καλύτεροι σε ένα νέο οικονομικό περιβάλλον. Τα μέλη δεν πρέπει να το θεωρήσουν αυτό ως δεδομένο.

3. Στις αναπτυσσόμενες χώρες τα μέλη έχουν γνωρίσει τόσο πολλές παλινδρομήσεις, που έχουν σοβαρά κλονίσει την πίστη τους στους συνεταιρισμούς.

B. Ποιά είναι η συμπεριφορά των κυβερνήσεων.

1. Στις οικονομίες της αγοράς δεν υπάρχουν ειδικά προνόμια για τις συνεταιριστικές δραστηριότητες εκτός όταν αποβλέπουν στην επίλυση προβλημάτων για τα οποία οι ιδιωτικές επιχειρήσεις δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη οι δε δημόσιες υπηρεσίες δεν αποδίδουν. Η νομοθεσία και η εκπαίδευση στηρίζονται κυρίως στην καπιταλιστική μορφή επιχείρησης.

2. Στις σοσιαλιστικές οικονομίες ο εθνικός σχεδιασμός στο παρελθόν συχνά καθιέρωνε και διασφάλιζε ένα ρόλο για τους συνεταιρισμούς. Η προσοχή που τώρα δίνεται στην οικονομική αποτελεσματικότητά τους δείχνει έναν καινούργιο και ευρύτερο ρόλο για τους συνεταιρισμούς, σε μερικές περιπτώσεις ήδη ανταγωνιστικό προς τις μικρές ιδιωτικές επιχειρήσεις. Αλλά ο βαθμός προετοιμασίας των συνεταιρισμών για το νέο αυτό ρόλο ανέρχεται ίσως θραδύτερα από ό,τι θα ήθελε η κυβέρνηση.

3. Στις αναπτυσσόμενες χώρες οι κυβερνήσεις θρίσκονται συχνά σε απόγνωση κατά την αναζήτηση οικονομικών λύσεων. Μη κατανοώντας τον αληθινό χαρακτήρα των συνεταιρισμών, ως δημοκρατικών οργανώσεων στηριζόμενων στα μέλη τους, τους αντιμετωπίζουν ως όργανα των κυβερνήσεων μάλλον παρά των μελών τους. Τα αποτελέσματα είναι γνωστά.

Γ. Ποιά είναι η απόδοση των συνεταιρισμών σε σύγκριση με άλλες επιχειρήσεις του ίδιου χώρου;

1. Στις οικονομίες της αγοράς η ζωτικότητα και η καινοτομία γενικά θρίσκονται αλλού. Η σημαντικότερη εξαίρεση εκπροσωπείται από τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Αλλά σε ανταπόδοση εισπράττουν με τους συναδέλφους τους όλων των τύπων οικονομιών το διαρθρωτικό πρόβλημα της υπερπαραγωγής και την αποδυνάμωση του προστατευτισμού. Μια νέα ταξική διάρθρωση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας έχει αλλάξει το ρόλο της ιδέας της αυτοβοήθειας.

2. Στις σοσιαλιστικές οικονομίες, η πρόοδος του φιλελευθερισμού και η εισαγωγή του ανταγωνισμού, δημιουργούν μια νέα σύνθετη πρόκληση. Επί του παρόντος οι συνεταιρισμοί είναι ανταγωνιστικοί σε σύγκριση προς τις κρατικές επιχειρήσεις.

3. Στις αναπτυσσόμενες χώρες η εικόνα του μέλλοντος θα ήταν πιο ρόδινη αν δεν υπήρχε η αδυναμία των συνεταιρισμών να ανταγωνισθούν για την απόκτηση στελεχών υψηλού επιπέδου και έναντι της αυξανόμενης διεσθυσής πολυεθνικών δραστηριοτήτων. Το πρόβλημα της διαφθοράς δεν αφήνει ανέγγιχτη τη συνεταιριστική κίνηση. Η οικογενειακής μορφής μικρή επιχείρηση είναι πολύ ανταγωνιστική.

Επιστροφή στις Βασικές Αξίες σε Περίοδο Αλλαγής και Προβλημάτων.

Ας επιστρέψουμε πάλι στις βασικές αξίες που έχω διακρίνει:

- συμμετοχή
- δημοκρατία
- εντιμότητα
- φροντίδα για τους άλλους.

Τί σημαίνουν σήμερα στο συνεταιριστικό κόσμο της αλλαγής και των προβλημάτων;

Συμμετοχή

Κατά τη γνώμη μου συμμετοχή είναι μια λέξη που περιγράφει κίνηση. Μέλη που ζητούν, προτείνουν και πιέζουν, που ασκούν κριτική, που υποστηρίζουν και όταν χρειάζεται παρηγορούν, που διαδίδουν, υπερασπίζονται, ενδιαφέρονται για την πρόοδο καθώς και για την οπισθοδρόμηση, επαρκώς ενημερωμένα για να εκλέγουν την ηγεσία τους και να απασχολούν τους κατάλληλους ειδικούς επαγγελματίες — αυτό αποτελεί συμμετοχή.

Τί είναι αυτό που κάνει τους ανθρώπους να πιστεύουν τόσο πολύ σε κάτι ώστε να είναι έτοιμοι να κάνουν θυσίες — να προσφέρουν το χρόνο τους και να διακινδυνεύουν τα χρήματά τους — με μια λέξη να συμμετέχουν; Ας κοιτάσουμε τις νέες λαϊκές κινήσεις: υποστηρίζουν την υγεία, την ασφάλεια, την εντιμότητα, την ανεκτικότητα, την ειρήνη, την αλληλεγγύη, την ισότητα, την ποιότητα του περιβάλλοντος.

Τί είναι αυτό που κάνει τις κινήσεις αυτές τόσο ελκυστικές την ίδια στιγμή που η οικονομική αυτοβοήθεια των συνεταιρισμών αμφισβητείται από τόσο πολλούς; Υπάρχουν ποικίλες απαντήσεις που όλες περιέχουν κάποια αλήθεια. Έχουμε πολύ μεγάλο μέγεθος. Έχουμε πολλή γραφειοκρατία. Έχουμε εμπορικό χαρακτήρα (SIC!). Δεν έχουμε δημοκρατία. Κατά τη γνώμη μου η κύρια απάντηση είναι ότι

δεν φροντίσαμε αρκετά για τη συμμετοχή των μελών στις εργασίες.

Μπορεί να πληρώ όλες τις προϋποθέσεις, αλλά αυτό δεν με απαλλάσσει από τη συμμετοχή. Περικλείει κινδύνους αν η σημασία της συμμετοχής δεν καλλιεργηθεί. Αποτελεί υποχρέωση των ηγετών να ακούουν, να ερμηνεύουν και να διεκπεραιώνουν τις επιθυμίες των μελών. Αποτελεί επομένως υποχρέωσή μας να εκπαιδεύουμε — μέλη και μελλοντική ηγεσία, αλλά και το προσωπικό— σχετικά με τους λόγους της ευρείας συμμετοχής των μελών. Η καθοδήγηση, αλλά και η διευκόλυνση να καταστεί ουσιαστική η συμμετοχή των μελών δεν είναι εύκολη υπόθεση, αλλά συνιστά τεράστια πρόσφορα στη συνεταιριστική ισχύ — ηθικά, οικονομικά, ποιοτικά. Έχουμε παραμελήσει τη συμμετοχή ως τη μεγαλύτερη δύναμη για τη συνεταιριστική επιτυχία και αυτό καταλήγει εις βάρος μας.

Δημοκρατία

Δημοκρατία είναι το σύστημα με το οποίο η συμμετοχή μπορεί να αποκτήσει νόημα. Γιατί πηγαίνουν οι άνθρωποι σε συναντήσεις; Διότι είναι σημαντικό για εκείνους που έχουν κάτι να πουν. Διότι είναι ενδιαφέρον να ακούεις και να βλέπεις. Διότι δεν επιθυμείς να είσαι μόνος.

Για τους λόγους αυτούς η συνεταιριστική δημοκρατική διάρθρωση πρέπει να προσφέρει δυνατότητα επιρροής, ελκυστικότητα και κοινωνικές επαφές. Ελκυστικό είναι ότι οι άνθρωποι ενδιαφέρονται να δούν και να ακούσουν κάτι ενδιαφέρον γι' αυτούς ως μελών και κάτι που κατανοούν.

Οι συνεταιριστές έχουν σιγά - σιγά δημιουργήσει ένα όνομα ότι είναι κακοί στην επικοινωνία, ότι ομιλούν με τρόπο που δεν είναι κατανοητός από τα μέλη και ότι καταφεύγουν σε αριθμούς, αριθμούς και πάλι αριθμούς. Εκλέγουμε άτομα στα συμβούλιά μας που δεν είναι καλοί στην επικοινωνία και στη συνέχεια επιμένουμε ότι αφού έχουν εκλεγεί οφείλουν και να ομιλούν στις συνελεύσεις των μελών.

Αυτή είναι μια από τις διαφορές μας με τις νέες λαϊκές κινήσεις. Μια άλλη είναι ο φόβος που συχνά καταλαμβάνει τους συνεταιριστικούς ηγέτες όταν αντιμετωπίζουν κατά πρόσωπο τα πραγματικά μέλη.

Μπορεί να υπάρχουν διάφοροι λόγοι γι' αυτό. Μπορεί ακόμη να υπάρχουν σοβαροί λόγοι, αλλά γενικά είναι θέμα του «εμείς και εκείνοι» στις συνελεύσεις. Αυτό δημιουργεί αποξένωση. Τα μέλη όμως δεν είναι εχθροί.

Ένας άλλος λόγος είναι η πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων σε πεδία άγνωστα στους συμμετέχοντες. Οι νέες λαϊκές κινήσεις συχνά συγκεντρώνουν την προσοχή τους σε ένα μοναδικό θέμα, πολλές φορές τοπικής φύσης. Ως αποτέλεσμα σπάνια επιβιώνουν επί μακρό χρόνο, μερικές φορές εξαφανίζονται και αναβιώνουν όταν υπάρξει αρκετός καινούργιος ενθουσιασμός.

Από αυτό μπορούμε να διδαχθούμε ίσως μόνο ότι πρέπει να ασχολούμαστε με τοπικά θέματα όσο το δυνατό περισσότερο και να στηρίζουμε την οργάνωσή μας σ' αυτό. Μεγαλύτεροι και μεγαλύτεροι συνεταιρισμοί —τελικά εθνικού επιπέδου— δεν καθιστούν τη δημοκρατία και τη συμμετοχή ευκολότερη καθόσον λίγοι ενδιαφέρονται για ότι συμβαίνει πολύ μακριά.

Το περίπλοκο θέμα της αποτελεσματικότητας και της τοπικής ανεξαρτησίας είναι πολύ γνωστό. Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί σήμερα εξετάζουν προνομιακές σχέσεις μεταξύ ανταγωνιστών που φαίνεται να συνδυάζουν το μεγάλο και το μικρό. Ίσως και σε άλλους τομείς αναβιώσει η συνεταιριστική δημοκρατία με βάση τις κατευθύνσεις αυτές.

Συμμετοχή και πάλι

Ασφαλώς γνωρίζουμε ότι γενικά υπάρχει ελάχιστη αμφισβήτηση μεταξύ συνεταιρισμών και των οργανώσεων, που ονόμασα νέες λαϊκές κινήσεις. Οι περισσότερες από τις δραστηριότητές τους ευθυγραμμίζονται με τις ανάγκες των μελών μας. Υγεία, ασφάλεια, ειρήνη, αλληλεγγύη. Γενικά τα μέλη τους είναι το δικό μας είδος ανθρώπων. Δεν έχω την προκατάληψη ότι πρέπει να ενωθούν μαζί μας. Ποτέ δεν θα μπορούσαμε εμείς να κάνουμε το έργο τους, αλλά θα μπορούσαμε να κάνουμε κάτι από αυτό για τα μέλη μας.

Συχνά αντιμετωπίζουμε τα μέλη μας σαν να είναι όλοι το ίδιο είδος ανθρώπων: τυποποιημένοι. Θυμάμαι κάποια εποχή που αυτό σχεδόν αλήθευε στη Σουηδία. Όλοι είμασταν ντυμένοι με τα ίδια ρούχα. Όλοι είχαμε τα ίδια έπιπλα και τα ίδια διαμερίσματα. Τρώγαμε φασόλια και παστό χοιρινό την Τρίτη, μπιζελόσουπα και τηγανίτες την Πέμπτη, βοδινό με αγγουράκια τουρσι ή κοτόπουλο με ρύζι και κάρρυ την Κυριακή.

Οι συνεταιρισμοί αντιμετωπίζουν κάποιες δυσκολίες στην τόνωση της συμμετοχής διότι δεν αντανακλούν αυτή τη μεταβολή. Θα μπορούσαμε να προσφέρουμε ειρηνιστικές δραστηριότητες σε ομάδες μελών μας. Θα μπορούσαμε να οργανώσουμε ενέργειες αλληλεγγύης για συνεταιριστική ανάπτυξη. Θα μπορούσαμε να ενισχύσουμε εκδηλώσεις για την υγεία και να οργανώσουμε παραστάσεις εναντίον της μόλυνσης προς τους νομοθετούντες — και να δείχνουμε στα μέλη μας ότι μας απασχολούν αυτά τα θέματα. Δεν νομίζω ότι θα έπρεπε να τα φοβηθούμε. Πάντοτε τα μέλη αναγνωρίζουν ότι έχουμε έναν ανώτερο σκοπό — και ότι υπάρχουν οικονομικοί περιορισμοί. Αλλά το συνεχές ενδιαφέρον τους για τη συνεταιριστική εναλλακτική λύση εξαρτάται από το κατά πόσο τα μέλη ενδιαφέρονται για ότι κάνουμε.

Εντιμότητα

Η λέξη εντιμότητα είναι απαιτητική. Ακριβώς γι' αυτόν το λόγο προτιμά τη χρησιμοποίησή της.

Οι συνεταιρισμοί αποτελούν επιχειρηματικές οργανώσεις, πολυσύνθετες και συχνά τεράστιες. Οι ιδιοκτήτες τους είναι σε γενικές γραμμές αστοιχείωτοι σε θέματα οικονομικά του εμπορίου. Η γνώμη των μελών πρέπει να στηριχθεί σε ειδικές γνώσεις που μπορούν να βρεθούν στην αγορά. Στην περίπτωση αυτή οι ειδικοί πρέπει να εμπνέουν εμπιστοσύνη και να μπορούν να ελέγχονται.

Σε καμιά άλλη μορφή δραστηριότητας στην οικονομική ζωή δεν υπάρχει τόσο μεγάλη ανάγκη εντιμότητας όση στους συνεταιρισμούς. Απαιτείται σθένος να είναι κανείς έντιμος. Αυτό αποτελεί ένα πρόβλημα για τους συνεταιρισμούς — εξαιτίας του αναλφάβητισμού στις αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά ακόμη και στις πολύ αναπτυγμένες. Δεν αναφέρομαι στην εντιμότητα μόνο με την έννοια της σωστής οικονομικής διαχείρισης. Η λέξη ισχύει εξίσου για τα διαρθρωτικά προβλήματα και τα προβλήματα προσωπικού.

Τέτοια είναι το κλείσιμο ενός καταστήματος, η πρόσληψη νέου διευθυντή, η αγορά νέου σκάφους, η επιλογή νέου μηχανικού εξοπλισμού, η απόκτηση οικοπέδων για κατοικίες, η εισαγωγή νέων φυλών ζώων, οι συγχωνεύσεις, οι τιμές, οι ποιότητες, οι ποσότητες.

Η εντιμότητα αποτελεί βασική αξία για κάθε συνεταιρισμό — και πρέπει να δίνεται μάχη για την επικράτησή της. Έχουμε δει τεράστιους Ευρωπαϊκούς συνεταιρισμούς να εξαφανίζονται, διότι το έντιμο μήνυμα για την κατάστασή τους δεν έφθασε στα μέλη παρά όταν ήταν πολύ αργά.

Η Φροντίδα για τους άλλους

Για να γίνουν κατανοητές οι ανάγκες των μελών πρέπει η διοίκηση να τις ακούει, να τις συζητά μαζί τους και στη συνέχεια να συσπειρώνει τα μέλη σε δράση. Γενικά, περισσότερα πράγματα μπορούν να επιτευχθούν από ότι συνήθως πιστεύεται.

Στην εισαγωγή αυτής της εισήγησης θεώρησα αναγκαίο να υπογραμμίσω ότι οι συνεταιρισμοί έχουν οικονομικό σκοπό υπέρ των όλων. Αν δεν μπορούν να τον πραγματοποιήσουν, ο συνεταιρισμός έχει αποτύχει.

Αλλά η επιτυχία μας πρέπει να οικοδομηθεί στην εμπιστοσύνη και η εμπιστοσύνη δεν αποκτά πιο γερά θεμέλια από το βαθμό της συνεταιριστικής φροντίδας για τα μέλη.

Συμπεράσματα

Στην υποδομή της συνεταιριστικής πρακτικής υπάρχουν οι βασικές αξίες που μπορούν να εκφραστούν με πολλούς τρόπους ή πολύ απλά. Χάρη στις αξίες αυτές μπορέσαμε να μετατρέψουμε μια εμπορική επιχείρηση σε λαϊκή κίνηση για αυτοβοήθεια με πολύ ευρεία έννοια.

Σε πολλές περιπτώσεις —αλλά ασφαλώς όχι σε όλες— ο προβληματισμός μας για τις βασικές αξίες έχει αδυνατίσει. Ως αποτέλεσμα πολλοί συνεταιρισμοί έχουν χάσει κύρος, ελκυστικότητα και δύναμη.

Μεγάλες μεταβολές παρατηρούνται σήμερα σε όλα τα πεδία της οικονομίας που δρουν οι συνεταιρισμοί. Πολλά προβλήματα —ήδη εμφανή— μας περιμένουν στο μέλλον. Για την επίλυσή τους οι συνεταιρισμοί δεν έχουν άλλη πηγή δύναμης παρά τα μέλη τους. Για τα μέλη οι βασικές αξίες μας αποτελούν επίσης τη θεμελιώδη αιτία για τη συμμετοχή τους και την ιδιοκτησία τους.

Επαφίεται σε καθέναν από μας ως μελών της ΔΣΕ να αναλύουμε συχνά και καθαρά τη βασική μας ταυτότητα. Μόνο με τον τρόπο αυτό οι συνεταιρισμοί θα είναι ισχυροί και θα αναπτυχθούν. Σε τελική ανάλυση η επιτυχία μας θα εξαρτηθεί από την ικανότητά μας να υπηρετήσουμε σωστά τα μέλη μας.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΡΑΤΙΣΜΟΥ

ΕΥΧΕΤΑΙ

σ' όλα τα μέλη της και τους αναγνώστες του Περιοδικού
χαρούμενες γιορτές και με υγεία, ευτυχισμένο — ειρηνικό τον

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΧΡΟΝΟ 1989

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (ΣΥΜΜΑΧΙΑ)

ICA

Του ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ

Σχεδόν ένας αιώνας πέρασε από την ίδρυσή της (στο Λονδίνο το 1895) και η κορυφαία διεθνής συνεταιριστική οργάνωση διατηρεί τη δημιουργική συνεργασία των μελών της, θεμελιωμένη πάνω στα ακλόνητα βάθρα του γνήσιου Συνεργατισμού, άσχετα με διαφορές (πολιτικές, ιδεολογικές, φυλετικές κλπ.), που κλόνησαν και εμποδίζουν μια γόνιμη δράση άλλων διεθνών οργανώσεων (πολιτικών, συνδικαλιστικών, ιδεολογικών κλπ.). Αξιοθαύμαστη η ζωτικότητα των βασικών αρχών του γνήσιου Συνεργατισμού, ελεύθερου και δημοκρατικού, ανθρωπιστικού και προοδευτικού, σε όλους τους τομείς (τεχνικό, οικονομικό, κοινωνικό και γενικότερα πολιτιστικό). Διότι τα ανώτερα ιδανικά της άρτιας παιδείας και της δημιουργικής συνεργασίας και αλληλεγγύης των ανθρώπων, που εμπνέουν τον γνήσιο Συνεργατισμό, αποτελούν πάντα τα κύρια βάθρα για μια καλύτερη (ηθικά και υλικά) κοινωνία για όλους, τοπική και πανανθρώπινη.

Βασικές συνεταιριστικές αρχές θεωρούνται πάντα αυτές που έχουν ορίσει οι «Σταπανείς της Ροσντέιλ», άσχετα αν κατά καιρούς, θεωρητικοί ή άνθρωποι της πράξης, καλόπιστα προτείνουν ή και δοκιμάζουν και άλλους κανόνες (1). Ενώ διαφορές πολιτικές, συνδικαλιστικές, ιδεολογικές κ. ά., έχουν προκαλέσει τη διάσπαση, τον πολλαπλασιασμό και τελικά την εξασθένηση άλλων διεθνών οργανώσεων, η κορυφαία διεθνής συνεταιριστική οργάνωση διατήρησε την ενότητά της και συνέχιζε τη γόνιμη, πανανθρώπινη δράση της, παρά τις εφήμερες προσπάθειες ανταγωνιστικών διεθνών οργανώσεων (μιας σοσιαλιστικής, μιας κομμουνιστικής, μιας θρησκευτικής - καθολικής -) που δεν εφάρμοζαν τις αρχές του γνήσιου Συνεργατισμού.

Και όταν ο φασισμός τρομοκρατούσε την ανθρωπότητα, αυτή η κορυφαία οργάνωση του γνήσιου συνεργατισμού κινήθηκε θορυβικά να δεχθεί ως μέλη της τις ανελεύθερες και αντιδημοκρατικές φασιστικές ψευδοσυνεταιριστικές οργανώσεις.

Πολλά διεθνή συνέδρια έχει οργανώσει αυτή η κορυφαία συνεταιριστική οργάνωση και βασικά θέματα συζητούνται ελεύθερα και γόνιμα για τις συνεταιριστικές αρχές και τις σχέσεις μεταξύ των διαφόρων συνεταιριστικών οργανώσεων (παραγωγικών, καταναλωτικών, οικοδομικών, πιστωτικών, προμηθευτικών, μεταποίησης, πώλησης κλπ.) σε τοπική και πανανθρώπινη κλίμακα, καθώς και γενικότερα προβλήματα ειρήνης, δικαιοσύνης, ελευθερίας, άρτιας πρόοδου (ηθικής και υλικής) και της ουσιαστικής συμβολής του Συνεργατισμού στην καλύτερη οργάνωση και ανάπτυξη των μη ακόμη αναπτυγμένων λαών, με την ολοένα αρτιότερη παιδεία και δημιουργική συνεργασία και αλληλεγγύη των ανθρώπων, με την αξιοποίηση της μεγιστοδύναμης σύγχρονης τεχνικής, με γόνιμους συνδυασμούς επιστήμης και ανθρωπιάς, για τη δημιουργία καλύτερης κοινωνίας για όλους τους ανθρώπους άσχετα από διαφορές (πολιτικές, ταξικές, ιδεολογικές, φυλετικές, θρησκευτικές κλπ.).

Η πρώτη προσπάθεια για τη διεθνή προβολή και δράση του Συνεργατισμού έγινε από τον ROBERT OWEN με την «Ένωση όλων των τάξεων όλων των εθνών» στην Αγγλία στα 1835 ύστερα από ανεπιτυχείς προσπάθειες (1829, 1833,

1834) που είχαν μάλλον συνδικαλιστική βάση και επιδίωκαν την οργάνωση «συνεταιριστικών συντεχνιών».

Η δεύτερη προσπάθεια ήταν σοβαρότερη, το 1862. Η παγκόσμια έκθεση του Λονδίνου διευκόλυε τη συνάντηση συνδικαλιστών του Λονδίνου με μια δεκάδα εργατών που είχαν έλθει από τη Γερμανία και μια διακοσαριά εργατών από τη Γαλλία. Τότε είχαν τεθεί οι βάσεις μιας «γαλλοαγγλικής συμμαχίας των εργατών».

Τον επόμενο χρόνο στη Γάνδη, μια «Διεθνής Ένωση για την προαγωγή των κοινωνικών επιστημών» συγκαλεί ένα συνέδριο, όπου πάλι η «Συνεταιριστική Ένωση» ομόφωνα υποστηρίχθηκε και έτσι στη Γαλλία, μετά το διωγμό των πρωτοπόρων συνεταιριστών του 1848, ξανάρχισε η προσπάθεια στα χρόνια 1862-63. Μιά επίσημη έρευνα στα 1866 καταλήγει στην πρώτη γαλλική συνεταιριστική νομοθεσία στα 1867, την οποία είχε διευκολύνει ένα «Διεθνές περιοδικό των συνεταιρισμών»: Η Ένωση από τα τέλη του 1864. Γάλλοι συνεταιριστές είχαν παραστεί στα πρώτα συνέδρια μιας «Γερμανικής Ομοσπονδίας», που είχε ιδρύσει ο πρωτοπόρος και κορυφαίος Γερμανός συνεταιριστής SCHULZE - DELITZSCH (1863 - 1864 και κυρίως του 1865). Πάνω στη νέα αυτή Γαλλο-γερμανική «Συνεταιριστική Συμμαχία» στηρίχθηκε μια δεύτερη προσπάθεια οργάνωσης διεθνούς Συνεργατισμού.

Ο Γάλλος ELIE RECLUS, που είχε μορφωθεί στη Γερμανία κοντά στους «Αδελφούς Μοραβούς» και στο NEUWIED, δυο ανώτερα κέντρα εμπνευσμένα από το γίγαντα του Συνεργατισμού, το χριστιανό ανθρωπιστή RAIFFEISEN και ήτο επίσης συντάκτης της REVUE GERMANIQUE, που είχε δημοσιεύσει στους μήνες Μάιο - Ιούλιο του 1864 μια σειρά άρθρων για τις εργατικές ενώσεις της Μεγάλης Βρετανίας και της Γερμανίας, είχε το διεθνές κύρος να απευθύνει το παρακάτω δημοκρατικό και ειρηνόφιλο μήνημα: «... Μή ξεχνάτε ότι η δική σας Αρχή (PRINCIPE) και αυτή της κοινής πολιτικής, είναι απόλυτα αντίθετες. Η συνεργασία δεν θα άξιζε να ζήσει αν δεν όφειλε να εξηγηρήσει την ειρήνη και τη δικαιοσύνη. Θα μας ήτο αδιάφορος αν δεν ήτο ένα μέσο βραδύ, αλλά σίγουρο να πραγματοποιήσει ανάμεσά μας, στο σύγχρονο κόσμο, αυτά τα μεγάλα πράγματα των οποίων δεν προσφέρουμε το όνομα παρά με έναν άγιο σεβασμό: την Ελευθερία, την Ισότητα και την Αδελφότητα...» (2).

Ο περιφημος E. RECLUS επηρέαζε πολύ και τον BELUZE, από τους κύριους ηγέτες της γαλλικής εργατιάς, που σε μια ανοιχτή επιστολή δίνει στο διεθνή Συνεργατισμό τον τίτλο του: «... Έτσι θα μπορούσε να αρχίσει μια «Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία». «Ολίγον κατ' ολίγον θα είχαμε λαϊκές Τράπεζες πιο στενά συνδεδεμένες από ότι είναι σήμερα η Τράπεζα της Γαλλίας με την Τράπεζα της Αγγλίας. Οι Ενώσεις Χονδρικών Αγορών (οι συνεταιρικές) θα έκαναν τις προμήθειές τους απ' ευθείας (χωρίς μεσάζοντες) από τις λαϊκές ενώσεις των διαφόρων χωρών. Θα είχαμε συνέδρια και συνδιάσκεψεις, όπου θα εκαλούσαμε σε συνάθροιση ουσιαστική και αδελφική τους εργατές, που δεν θα σκέπτονταν πλέον να αλληλοπεριφρονούνται, να αλληλομισούνται και να αλληλοσφάζονται. Έτσι θα βοηθάσαμε να γίνει κάτι καλό, θα βοηθάσαμε να δοθεί κάποια ευτυχία...» (3).

Η παγκόσμια Έκθεση του 1867 πρόσφερε στον αναγεννώμενο γαλλικό Συνεργατισμό το δάθρο για μια νέα διεθνή προσπάθεια. Από τον Ιούλιο του 1866, μια γαλλική συνεταιριστική συνδιάσκεψη άρχισε με την παρότρυνση της συνεταιριστικής οργάνωσης «CREDIT AU TRAVAIL» και κυρίως του προέδρου της BELUZE. Ένα από τα θέματα της ημερησίας διατάξεώς της ήταν «η δημιουργία σχέσεων μεταξύ των γαλλικών συνεταιριστικών Ενώσεων καθώς και μεταξύ του γαλλι-

κού και του Ξένου Συνεργατισμού». Ένας αντιπρόσωπος, ο I. HORN⁽⁴⁾ προτείνει να συγκληθεί μια νέα συνεταιριστική συνέλευση, στην οποία θα εκαλούντο επίσης και Ξένοι συνεταιριστές. Η συγκέντρωση θα ήταν διεθνής και η Παγκόσμια Έκθεση του 1867 θα διευκόλυνε αυτόν το σκοπό. Και αμέσως έγινε μια επιτροπή προσκλήσεων και οργανώσεώς της. Έκκληση και προσκλήσεις δημοσιεύθηκαν στις 24 Μαρτίου 1867 σε μια νέα εφημερίδα «Η Συνεργασία - Εφημερίδα κοινωνικής πρόοδου»⁽⁵⁾. Αμέσως Ξένες συνεταιριστικές αντιπροσωπείες αναγγέλλονται στη γαλλική οργάνωση: Αγγλική, Γερμανική με τον SCHULZE - DELITZSCH, Ιταλική με τους L. LUZZATI και FR. VIGANO, Βελγική και Ρωσική.

Η ημερήσια διάταξη ήταν σπουδαία. Μεταξύ των κυρίων θεμάτων ήταν «η διάδοση της συνεργασίας στις αγροτικές περιοχές» και «η συνεργασία εφαρμοσμένη στην εκπαίδευση», με εισαγωγική έκθεση του διάσημου J. MACE⁽⁶⁾. Και αυτή η συνεταιριστική συγκέντρωση του 1867 θα μπορούσε να είναι αποφασιστική για το διεθνή Συνεργατισμό. Ακόμη και δυό οργανώσεις καταναλωτών του Παρισιού είχαν ετοιμάσει κατάλληλο φαγητό για τους συνέδρους!... Δυστυχώς την τελευταία στιγμή, ύπουλα η Λερναία Ύδρα της εκμετάλλευσης των λαών, κατάφερε ένα καιρίο πλήγμα με τη δεύτερη Γαλλική Αυτοκρατορία, που απαγόρευσε τη συνεταιριστική συγκέντρωση αυθαίρετα και βίαια... Οι διαμαρτυρίες των προοδευτικών και ειρηνόφιλων ανθρώπων, αν καταπνίγηκαν με την ωμή βία στη Γαλλική Αυτοκρατορία, έγιναν έντονες στο εξωτερικό ενάντια στο αντιδραστικό αυτό καθεστώς, που σε λίγο κατάρρευσε ηθικά και στρατιωτικά. Παρά δε την εχθρότητα των αντιδραστικών σε κάθε πρόοδο, οι ιδεολόγοι αγωνιστές του Συνεργατισμού συνέχισαν τον καλόν αγώνα με θάρρος και πίστη και στο τέλος ενίκησαν.

Το 1869, ο αγγλικός Συνεργατισμός συνεχίζει θαρραλέα τον αγώνα για τη διεθνή συνεταιριστική συνεργασία και αλληλεγγύη για την ειρήνη, την ελευθερία, τη δικαιοσύνη, την άρτια (ηθικά και υλικά) πρόοδο και ευημερία όλων των λαών. Εμπνεόμενοι από τα ιδανικά του Χριστιανικού Ανθρωπισμού, χριστιανοί συνεταιριστές, που χαρακτηρίστηκαν ως «Χριστιανοί Σοσιαλιστές» στο συνέδριο του 1869, έκαναν μια διεθνή Επιτροπή⁽⁷⁾ από 112 μέλη, Βρετανούς και Ξένους, μεταξύ των οποίων και ένας Έλληνας, με προσωπικότητες όπως ο SCHULZE - DELITZSCH, ο V. A. HUBER, ο LOUIS BLANC (εξόριστος από τη Γαλλία), ο H. VALLEROUX⁽⁸⁾, ο A. DUFOUR, ο Ιταλός F. VIGANO. Το κώρος των «Χριστιανών Σοσιαλιστών» έγινε μεγάλο⁽⁹⁾.

Όταν ο γαλλικός Συνεργατισμός κατόρθωσε γρήγορα να συνέλθει από τους διωγμούς και να αναλάβει νέον αγώνα, μπόρεσε μεταξύ άλλων με μια εγκάρδια γαλλο - αγγλική συμφωνία να γίνει ένας από τους κύριους θεμελιωτές μιας διώσιμης διεθνούς συνεταιριστικής οργάνωσης. Και δεν ήταν η πρωτεύουσα της Γαλλίας αλλά μια επαρχιακή πόλη του Νότου, με την περίφημη «Σχολή της NIMES» που έδωσε την αποφασιστική λύση. Σ' αυτή τη μικρή πόλη, κύκλοι μελετών και δράσης, όπως η «Εταιρεία πρόδλεψης και αμοιβαίων βοηθειών», εμπνεόμενη από χριστιανούς «Διαμαρτυρούμενους» και συνεταιρισμοί ιδρύθηκαν, κυρίως καταναλωτικοί. Ιδιαίτερης σημασίας ήταν η συνεργασία προσωπικοτήτων, όπως του φιλανθρώπου και κοινωνικού ιδεολόγου EDOUARD DE BOUYE, του αγωνιστή AUGUSTE FABRE, επηρεασμένοι από τους FOURIER και OWEN, καθώς και από τη θηρεία του στο «FAMILISTERE DE GUISE και πάνω από όλους μιας εξαιρετικής συνθετικής προσωπικότητας, του ιδεολόγου και μάχητή και επιπλέον άριστου επιστήμονα, οικονομολόγου και οργανωτή, του πασίγνωστου CHARLES GIDE, που

οσιαστικά έγινε το πνεύμα, η ψυχή της περίφημης «SOCIETE D' ECONOMIE POPULAIRE». Αυτή η «Εταιρεία Λαϊκής Οικονομίας» κατόρθωσε «λόγω και έργω» να οργανώσει, με δυσκολίες και εκ μέρους άλλων συνεταιριστών, συνέδριο όλων των συνεταιρικών οργανώσεων της Γαλλίας, που αποφάσισε και εξασφάλισε την ποθητή ένωση και συνεργασία των συνεταιρισμών σε τοπική, εθνική και διεθνή κλίμακα. Ο CH. GIDE, μετρίδφρων, όπως πάντα, απονέμει φόρο τιμής στον BOYVE⁽¹⁾, που και αυτός πράγματι ήταν πρωτεργάτης αυτής της ένωσης μαζί με τον CH. GIDE. Ο DE BOYVE είχε εξασφαλίσει τη συμμαχία του διάσημου Άγγλου συνεταιριστή VANSITART NEALE, ιδρυτή και οργανωτή της περίφημης «COOPERATIVE UNION» από το 1869. Και αυτή η αδελφική συνεργασία των Γάλλων και Άγγλων συνεταιριστών από συνέδριο σε συνέδριο έγινε σταθερό δάθρο για την πραγματοποίηση διώσιμης και γόνιμης συνεργασίας των συνεταιρικών οργανώσεων σε τοπική, εθνική και διεθνή κλίμακα. Και σ' αυτή την τόσο χρήσιμη, όχι μόνο για τους συνεταιρισμούς, αλλά και γενικότερα για τη διεθνή ειρήνη και γόνιμη συνεργασία των λαών για τη μόρφωση, ανάπτυξη και ευημερία όλων των ανθρώπων. Πρωτοπόροι πάλι ήταν οι «Χριστιανοί Σοσιαλιστές», που ήταν οι ηγέτες και εμπυχωτές της COOPERATIVE UNION.

Οι Χριστιανοί Σοσιαλιστές «λόγω και έργω» αγωνίσθηκαν ενάντια σε μοναμερείς τάσεις συνεταιριστών για «κάθετη» συνεταιριστική ανάπτυξη που κατέληγε σε ανεδαφική «ηγεμονία των καταναλωτών» και όχι «οριζόντια» με τη διασυνεταιριστική συνεργασία συνεταιρισμών παραγωγών και καταναλωτικών συνεταιρισμών με βάση τη «δικαία τιμή» που ωφελεί πραγματικά τόσο τους παραγωγούς όσο και τους καταναλωτές και γενικότερα την κοινωνία. Ο V. NEALE αγωνίσθηκε τον καλόν αγώνα συστηματικά για τις «αληθινές συνεταιριστικές αρχές», όπως τις είχε χαρακτηρίσει ο ίδιος, με πίστη και θάρρος μέχρι το τέλος της ζωής του.

Το 1889, επαναλαμβάνεται στο Παρίσι η προσπάθεια, που είχε γίνει στη Γαλλία το 1867 και στη Μ. Βρετανία το 1869, να μετατραπεί ένα εθνικό συνέδριο σε διεθνές. Και με την ευκαιρία μιας παγκόσμιας Έκθεσης, το Εθνικό Τυπογραφείο της Γαλλίας τύπωσε ένα φυλλάδιο που είχε τον τίτλο «Διεθνής Έκθεση του 1889. Διεθνές Συνέδριο των Συνεταιριστικών Εταιρειών Κατανάλωσης, 8-12 Σεπτεμβρίου 1889». Η συμμετοχή των αγγλικών και των γαλλικών συνεταιρικών οργανώσεων ήτο αρκετά ικανοποιητική, όχι όμως και των άλλων χωρών.

Στο συνέδριο των αγγλικών συνεταιρικών οργανώσεων του 1892, που έγινε στο ROCHDALE, επαναλαμβάνεται η προσπάθεια με την ενεργό βοήθεια του DE BOYVE και του CH. ROBERT (Προέδρου της «Εταιρείας Συμμετοχής στα Κέρδη»), με μια πρόταση των «Φίλων της Συνεταιριστικής Παραγωγής», για μια διεθνή συμμαχία, αλλά με τη νοστροπία αναμονής της μεγάλης και ισχυρής αγγλικής συνεταιριστικής οργάνωσης «WHOLESALE SOCIETY» επικρατεί και πάλι το «WAIT AND SEE» (περίμενε και δλέπε) των Άγγλων. Τελικά το αγγλικό συνέδριο του 1895 στο Λονδίνο έγινε το πρώτο συνέδριο της «Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας» (Ένωσης), με ευρεία διεθνή συμμετοχή συνεταιρικών οργανώσεων. Η ευεργετική δράση της συνεχίζεται με επιτυχία μέχρι σήμερα.

Π α ρ α π ο μ η έ ς

(1) Χαριλάου Παπαχρίστου: «Αρχές και Θεωρία του Συνεργατισμού», ανάτυπο από το περιοδικό Θέματα Συνεταιρισμών τ. 55 και 56, 1979. Επίσης, Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Μελε-

- τών «Οι συνεταιριστικές αρχές, χθες - σήμερα αύριο», Αθήνα 1982, εκδόσεις «Συνεργασία».
- (2) «ASSOCIATION» 38, 17 Ιουνίου 1866.
- (3) «ASSOCIATION» 41, (επιστολή της 15 Ιουλίου), 1866.
- (4) Ο I. HORN είχε γράψει μια καλή μελέτη για τις «Εργατικές Ενώσεις στη Γερμανία στη REVUE ECONOMIQUE (Ιούλιος 1864).
- (5) Που συνέχισε το έργο της «ASSOCIATION».
- (6) Ιδρυτής της «LIGUE DE L' ENSEIGNEMENT», που η δράση της είχε ευνοήσει το Συνεργατισμό στην εκπαίδευση.
- (7) Η MULLER, «LE MOUVEMENT COOPERATIF INTERNATIONAL EXPOSE DANS SON DEVELOPPEMENT HISTORIQUE» στο «ANNUAIRE DU MOUVEMENT COOPERATIF INTERNATIONAL», 1910 και CH GIDE «L' ALLIANCE COPERATIVE INTERNATIONALE», PARIS, 1906.
- (8) Συγγραφέας και της περίφημης μελέτης «LES ASSOCIATIONS COOPERATIVES EN FRANCE ET A L' ETRANGER, PARIS 1884.
- (9) Πολλές μελέτες έγιναν για τους Χριστιανούς Σοσιαλιστές. Η μελέτη του C. BOSON «LA PANSEE ET L' ACTION COOPERATIVES DES SOCIALISTES CHRETIENS EN ANGLETERRE» BALE U. SC. 1957 παρέχει αξιοθαύμαστη περίληψή τους. Η παλιά, αλλά ζωντανή μελέτη του CHARLES E. RAVEN «CHRISTIAN SOCIALISM» 1848 - 1854 επανεκδόθηκε από T. CASS AND CO. LTD, 1963. Επίσης του PETER A. JONES «THE CHRISTIAN SOCIALIST REVIVAL, 1877-1914, PRINCETON UNIVERSITY PRESS, 1968 και του TOR-BEN CHRISTENSEN «ORIGINS AND HISTORY OF CHRISTIAN SOCIALISM», 1846 - 1854, AARHUS, 1962.
- (10) CH. GIDE, «LA SOCIETE D' ECONOMIE POPULAIRE DE NIMES» στο ALMA-NACH DE LA COOPERATION FRANCAISE, 1896.

3 ΧΡΟΝΙΑ

Με το παρόν τεύχος κλείνουν τρία χρόνια κυκλοφορίας του περιοδικού μας ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ.

Σ' όσους έχουν ασχοληθεί με εκδοτικές προσπάθειες γίνονται εύκολα αντιληπτές οι πολλαπλές δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν αυτοί που αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία. Στην περίπτωση μας ξεπερνιούνται με το ενδιαφέρον και τη συμπαράσταση (ηθική και υλική) όλων όσων αγαπούν και προωθούν τη συνεταιριστική μόρφωση. Όλους τους ευχαριστούμε.

Σ' αυτό το τεύχος εσωκλείεται και έντυπο επιταγής για την εξόφληση της εισφοράς έτους 1988, που τη διατηρούμε χαμηλή για να είναι προσιτή σε όλους. Όσοι έχουν εξοφλήσει την εισφορά τους να αγνοήσουν την επιταγή.

Σ Ε Κ Ε

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΞΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΠΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

30 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΠΝΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

ΕΞΑΓΕΙ, τό 15% περίπου των συνολικών εξαγωγών και εισάγει πάνω από 25 εκατομ. δολλ. κάθε χρόνο.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΕΙ, με Ελληνικά καπνά, Καπνοβιομηχανίες, Κρατικούς Οργανισμούς και Μονοπώλια στις περισσότερες αγοράστριες χώρες.

ΔΙΑΘΕΤΕΙ, για τη διεξαγωγή των εργασιών της:

- δικά της κεφάλαια 753 εκατομ.δρχ.
- αποθηκευτικούς χώρους, μηχανικό και λοιπό εξοπλισμό δυναμικότητας 15.000 τόννων καπνών, των οποίων η λογιστική αξία ανέρχεται σε 443 εκ. δρχ., πολλαπλάσιας σημερινής αξίας.
- δίνει δουλειά σε 120 μόνιμους εργατοϋπαλλήλους και 2.500 καπνεργάτες εποχιακής απασχόλησης για την επεξεργασία και συντήρηση των καπνών της.

ΔΙΑΝΕΜΕΙ, κάθε χρόνο (κατά μέσο όρο) πάνω από 40 εκατ. δρχ. μερίσματα στις συνεταιριστικές οργανώσεις που είναι αποκλειστικοί μέτοχοί της.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ ΟΡΓΑΝΙΚΑ στη ΣΠΕΚΑ και την κοινοπραξία ΣΕΚΕ—ΔΗΜΗΤΡΑ που εισάγουν τρακτέρ και άλλα γεωργικά μηχανήματα και υποβοηθούν το εξαγωγικό της έργο.

ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ, στην αγροτοσυνεταιριστική ανάπτυξη του τόπου μας **ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΑΣ** στο κεφάλαιο μεγάλων συνεταιριστικών γεωργικών βιομηχανιών.

ΣΥΝΕΒΑΛΕ, στην ίδρυση και οργάνωση σειράς συνεταιριστικών εταιρειών.

ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

της ΣΕΚΕ, είναι η ανάπτυξη και διεύρυνση των εξαγωγών καπνών προς όφελος των ιδίων των παραγωγών και της Εθνικής Οικονομίας, μέσα στα πλαίσια των νέων ευνοϊκών συνθηκών για την ενίσχυση του ρόλου και της αποστολής των συνεταιριστικών οργανώσεων, που διαγράφονται από το νέο Νόμο για τους συνεταιρισμούς.

ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΠΕΡΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

του Κ. ΑΒΡΑΜΙΔΗ
Αν. Γενικού Διευθυντή της ΣΕΚΕ

Σε μια περίοδο αμφισβήτησης, πολλών αξιών, και ο συνεταιριστικός θεσμός έχει ανάγκη επαναθεβαίωσης του θετικού του ρόλου.

Η αμφισβήτηση της αξίας του συνεταιριστικού θεσμού δεν είναι κάτι καινούργιο. Τον συνοδεύει σ' όλη τη μακρόχρονη ιστορία του, σαν να είναι σύμφυτη με την ύπαρξή του. Κι αυτό δεν είναι ανεξήγητο για δύο κυρίως λόγους:

Ο πρώτος είναι ότι η δημιουργία και η δράση των συνεταιρισμών αναπόφευκτα θίγει κάποια συμφέροντα τα οποία, ως μέσο άμυνας, χρησιμοποιούν την αμφισβήτηση της προσφοράς του συνεταιριστικού θεσμού.

Ο δεύτερος λόγος είναι η ευκολία γενίκευσης του μερικού. Η αστοχία ή τα λάθη μερικών συνεταιριστικών οργανώσεων εύκολα μεταφράζονται σε αδυναμίες του συνεταιριστικού θεσμού, ακόμη και καλόπιστα, εξ αιτίας της κοινής επωνυμίας των συνεταιρισμών.

Είναι δε χαρακτηριστικό ότι η αμφισβήτηση διαδίδεται και ριζώνει εύκολα, ενώ η θετική προσφορά δεν αποτελεί είδηση. Έτσι δεν αποτέλεσε είδηση το γεγονός ότι τόσο το Ευρωκοινοβούλιο όσο και ο ΟΗΕ διακήρυξαν την τεράστια σημασία των συνεταιρισμών για την καταπολέμηση της ανεργίας και για την περιφερειακή ανάπτυξη, αλλά και για μια ισόρροπη κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, ενώ, από την άλλη μεριά, θεωρήθηκε εύκολα χρεωκόπημένος ολόκληρος ο συνεταιριστικός θεσμός στη χώρα μας επειδή από λάθη ή αστοχίες, δικής τους υπαιτιότητας ή άλλων, ορισμένες συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν συσσωρεύσει χρέη. Βλέπουμε δηλαδή να ταυτίζεται ο συνεταιριστικός θεσμός με μερικές από τις συνεταιριστικές μονάδες και να αξιολογείται η προσφορά του με βάση τους χειρισμούς κάποιων προσώπων.

Όμως ο συνεταιριστικός θεσμός είναι κάτι πολύ μεγαλύτερο και πολύ ευγενέστερο. Η δυνατότητα προσφοράς του έχει διαπιστωθεί σε αναπτυσσόμενες και σε αναπτυγμένες χώρες και γι' αυτό έχει φθάσει σήμερα να υπηρετεί το μισό πληθυσμό του πλανήτη μας.

Δίνοντας την πραγματική διάσταση στις αμφισβητήσεις που τόσο συχνά εγείρονται έναντι του συνεταιριστικού θεσμού, είναι πολύ επίκαιρη και αναγκαία η ανασκόπηση της σημερινής κατάστασης των συνεταιρισμών και οι προοπτικές τους. Η πρόσέγγιση του 1992, που θα σημαίνει ένταση του ανταγωνισμού, κάνει επιτακτική την ανάγκη καταμέτρησης των ισχυρών και των αδυνάτων σημείων των συνεταιρισμών, ώστε ο μικρός χρόνος που απομένει να χρησιμοποιηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο προς όφελος τόσο των συνεταιρισμών όσο και της χώρας μας.

Στην Ελλάδα τα 3/4 των γεωργών ανήκουν σε αγροτικούς συνεταιρισμούς. Το σύνολο των μελών ανέρχεται σε 800.000. Υπάρχουν 7.500 πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί, που είναι οργανωμένοι σε 132 Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών.

Σύμφωνα με μια ταξινόμηση, το 5% των πρωτοβάθμιων Συνεταιρισμών παρουσιάζουν εξαιρετικά μεγάλη ή μεγάλη δραστηριότητα και το 24% μέση δραστηριότητα. Το μεγαλύτερο μέρος 61% παρουσιάζει μικρή δραστηριότητα. Γι' αυτό και ο ρόλος των Ενώσεων Συνεταιρισμών, είναι ο πιο σημαντικός, αφού σε πολλές περιπτώσεις προσφέρουν υπηρεσία απευθείας στα φυσικά πρόσωπα κι έτσι λειτουργούν σαν μεγάλοι συνεταιρισμοί. Στις Ενώσεις συγκεντρώνονται σημαντικές δραστηριότητες μεταποίησης και εμπορείας γεωργικών προϊόντων.

Σε ευρύτερο υπερ-τοπικό ή εθνικό επίπεδο λειτουργούν Κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις με νομική μορφή Κεντρικής Ένωσης, Κοινοπραξίας ή Συνεταιριστικής Εταιρείας. Πολλές από αυτές είναι ευρύτερα γνωστές για τις σημαντικές υπηρεσίες που προσφέρουν, όπως:

- Η ΚΥΔΕΠ στα δημητριακά, το βαμβάκι και τους σπόρους.
- Η ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ στο λάδι και στις ελιές.
- Η ΣΕΚΕ στα καπνά.
- Η ΚΕΟΣΟΕ στα κρασιά.
- Η ΚΣΟΣ στη σταφίδα.
- Η ΣΠΕ στα εφόδια.
- Η ΣΠΕΚΑ στα μηχανήματα.
- Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ στις ασφάλειες.
- Η ΕΛΣΥ στις διανομές.
- Η ΑΣΕ στις εκδόσεις.
- Η ΣΥΝΕΛ στα λιπάσματα, και αρκετές ακόμη.

Ιδιαίτερα σημαντικός είναι επίσης ο ρόλος μερικών από τις μεγαλύτερες βιομηχανικές μονάδες των συνεταιρισμών, όπως της ΣΕΒΑΘ, της ΣΕΚΑΠ, της ΣΕΚΟΒΕ, της ΕΛΒΙΖ κ.λπ., που αυτοτελώς ή σε συνεργασία με άλλους φορείς ιδρύθηκαν για ν' αποτελέσουν το συνεταιριστικό αντίβαρο, ώστε να αποφευχθεί η επικράτηση στην αγορά των μεγάλων επιχειρήσεων που συχνά διαμορφώνουν μονοπωλιακές συνθήκες. Και με την ευκαιρία πρέπει να τονισθεί ότι, οι συνεταιρισμοί δεν είναι ιδεολογικοπολιτικά σωματεία ή λέσχες κλειστές που μοναδικό σκοπό έχουν την εξυπηρέτηση των συμφερόντων και μόνον των μελών τους. Οι συνεταιρισμοί είναι οικονομικές οργανώσεις ταγμένες στην αλληλοεξυπηρέτηση των συμφερόντων του κοινωνικού συνόλου. Προς επίτευξη των στόχων τους, είναι οι συνεταιριστικές οργανώσεις ανοικτές σε συνεργασίες και με την ιδιωτική πρωτοβουλία. Είναι εναντίον πάσης μορφής μονοπωλήσεως της αγοράς.

Σημαντικό πλεονέκτημα για τους συνεταιρισμούς αποτελεί το γεγονός ότι έχουν ως μέλη τους την πλειοψηφία των αγροτών. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει αγρότης που να μην έχει κάποιου είδους σχέση με τους συνεταιρισμούς. Αυτή όμως η φαινομενικά μεγάλη δύναμη των συνεταιρισμών δεν αξιοποιείται στο βαθμό που θα μπορούσε. Ο βαθμός συνεταιριστικής επιμόρφωσης των μελών των συνεταιρισμών παρουσιάζει πολλές ελλείψεις. Αυτό, μαζί με το γεγονός ότι οι υπηρεσίες των συνεταιρισμών παρέχονται σχεδόν πάντοτε και προς τα μη μέλη, αποδυναμώνει, συχνά τους ισχυρούς δεσμούς συμφέροντος, που θα έπρεπε να υπάρχουν μεταξύ συνεταιρισμού και μελών.

Περισσότερη ενημέρωση των μελών για το ρόλο τους, αλλά και περισσότερη σύνδεσή τους με δεσμούς συμφέροντος με τους συνεταιρισμούς είναι πιο πολύ από αναγκαία.

Σημαντικό στοιχείο δύναμης για τους συνεταιρισμούς αποτελεί επίσης η δικτύωση τους με εγκαταστάσεις σε ολόκληρο τον Ελλαδικό χώρο. Με εγκαταστάσεις που ξεκινούν από τον πρωτοβάθμιο συνεταιρισμό και καταλήγουν στις κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις, έχουν δημιουργήσει μια αξιόλογη υποδομή, την οποία μπορούν να χρησιμοποιούν για την αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης των μελών τους, που διαφορετικά είναι μηδαμινή. Παραδείγματα από άλλες χώρες δείχνουν ότι με τη συσπείρωση των μελών τους οι συνεταιριστικές οργανώσεις μπορούν όχι μόνο να επιβιώνουν σε συνθήκες έντοκου ανταγωνισμού, αλλά και να επικρατούν με την επιχειρηματική τους αποτελεσματικότητα. Ο ίδιος ο Πρόεδρος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης Λαρς Μάρκουσ έλεγε, πριν από τρία χρόνια, μιλώντας στο συνέδριο των καταναλωτικών συνεταιρισμών στη Θεσσαλονίκη: «Υποστηρίζουμε τον ανταγωνισμό και θέλουμε να ζούμε μ' αυτόν». Έλεγε ακόμη ότι, ο μόνος αποδεκτός τρόπος προστασίας από τον ανταγωνισμό είναι να είναι κανείς καλύτερος, όχι τα μέτρα προστασίας. Τα μέτρα προστασίας μακροχρόνια εξασθενίζουν τον προστατευόμενο. Ο λόγος είναι απλός. Ο προστατευόμενος επαναπαύεται, ενώ ο μη προστατευόμενος δραστηριοποιείται.

Εκτός από το πλήθος των μελών και τη σοβαρή υποδομή μεταποίησης και εμπορίας που διαθέτουν οι συνεταιριστικές οργανώσεις, έχουν στα χέρια τους και τη διακίνηση του μεγαλύτερου μέρους των παραγωγικών εισροών. Η σημασία αυτού του ρόλου των συνεταιριστικών οργανώσεων μπορεί να εκτιμηθεί αν υποθεθεί ότι οι συνεταιρισμοί θα σταματούσαν να προσφέρουν αυτές τις υπηρεσίες.

Για να συμπληρωθεί όμως η συνοπτική αποτύπωση της σημερινής κατάστασης των συνεταιρισμών, πρέπει να αναφερθούν ορισμένες πρόσθετες αδυναμίες, γιατί οι αδυναμίες πρέπει να προσεχθούν ιδιαίτερα, με σκοπό την εξάλειψή τους.

Μια σοβαρή παρεξήγηση υπάρχει στον τρόπο που ορισμένοι αντιλαμβάνονται την οικονομικοκοινωνική φυσιολογία των συνεταιρισμών. Περίπου θεωρούν τους συνεταιρισμούς ως φορείς κοινωνικής πρόνοιας, που, κατά τη γνώμη τους, είναι επόμενο να έχουν κάθε χρόνο ζημιές, τις οποίες οφείνει να καλύπτει το Κράτος. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη παρανόηση από αυτή και δεν υπάρχει πιο σίγουρος τρόπος για την υποδούλωση των συνεταιρισμών στο Κράτος. Η πραγματική έννοια της κοινωνικής πλευράς των συνεταιρισμών είναι ότι δίνει οικονομική οντότητα στους οικονομικά αδύνατους, ότι θεσπίζει τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις σε όλους, ότι δημιουργεί έργα που άμεσα ή έμμεσα ωφελούν το κοινωνικό σύνολο και πολλά άλλα. Για να τα επιτύχει αυτά χρειάζεται να έχει επιτυχημένη οικονομική δράση. Σημαντικό έργο κοινωνικής προσφοράς της ΣΕΚΕ υπήρξαν οι υποτροφίες που είχε χορηγήσει σε 400 παιδιά καπνοπαραγωγών για να σπουδάσουν, που δεν θα ήταν σε θέση να το πραγματοποιήσει αν δεν είχε οικονομική επιτυχία με τη φωτισμένη ηγεσία του Αλέξανδρου Μπαλτατζή, την πολύτιμη συμβολή του ακούραστου Βασίλη Ιλαντζή και πολλών άξιων συνεργατών του.

Είναι πέρα από κάθε αμφιβολία ότι η οικονομική επιτυχία αποτελεί την αναγκαία προϋπόθεση για την κοινωνική προσφορά, αλλά και για την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών. Μόνο όταν οι συνεταιρισμοί είναι οικονομικά ισχυροί τους υπολογίζουν φίλοι και αντίπαλοι.

Η επιτυχία των συνεταιρισμών στον οικονομικό στίβο δεν είναι αυτόματη. Συντελεστές επιτυχίας είναι η ικανότητα και η νοικοκυρωσύνη αλλά και η εσωτερική αρμονία. Στελέχη υψηλού επιπέδου, ειδικευμένα στις σύγχρονες μεθόδους Διοίκησης Επιχειρήσεων, που να ασπάζονται τη συνεταιριστική ιδεολογία, είναι ανάγκη

να πλαισιώνουν τις σοβαρότερες συνεταιριστικές επιχειρηματικές μονάδες. Η οικονομική επιτυχία σήμερα και στο μέλλον δεν θα στηρίζεται στο μεγάλο αριθμό των απασχολούμενων, αλλά στο μικρό αριθμό στελεχών υψηλής εξειδίκευσης και στή χρησιμοποίηση σύγχρονων τεχνικών εξοικονόμησης κόστους.

Εντελώς ξεχωριστή σημασία για την επιτυχία των συνεταιριστικών οργανώσεων έχει η εσωτερική ενότητα και αρμονία των συνεταιρισμών. Η σημερινή συγκυρία δεν επιτρέπει την πολυτέλεια εσωτερικών τριβών και αντιπαραθέσεων. Πολύ περισσότερο ο ίδιος συνεταιριστικός θεσμός, που διακηρύσσει ότι η δύναμη εξασφαλίζεται με την ενότητα, οφείλει να την επιτύχει και πρακτικά. Αν πραγματικά θέλουμε να προχωρήσει μπροστά η βάρκα του συνεργατισμού θα πρέπει να εξασφαλίσουμε ότι όλοι οι κωπηλάτες τραβάνε κουπί προς την ίδια κατεύθυνση. Αν οι μισοί τραβάνε προς την αντίθετη κατεύθυνση από ό,τι οι άλλοι μισοί, η βάρκα, αν δεν βουλιάξει, θα μείνει στάσιμη.

Εσωτερικές τριβές οφειλόμενες σε ομαδοποιήσεις κομματικού χαρακτήρα αποτελούν πραγματικά κακοήθη εξέλιξη για τους συνεταιρισμούς. Αντί της συναίνεσης που συνιστά τη βάση της συνεταιριστικής φιλοσοφίας επικρατεί τότε η συστημική αντιπαραθέση που εμποδίζει όχι μόνο την ανάδειξη των ικανότερων και των πιο κατάλληλων στη διοίκηση, αλλά και διευκολύνει τις εξωτερικές παρεμβάσεις καταλύοντας κάθε έννοια αυτονομίας. Γι' αυτό από το 1930 ο Ντίνος Μαλούχος διακήρυσσε ότι «όπου στους συνεταιρισμούς ο κομματισμός μπαίνει από την πόρτα, η ιδέα του συνεργατισμού πηδά από το παράθυρο».

Αρμονία στις σχέσεις μελών και διοικήσεων δεν σημαίνει ασφαλώς ταύτιση αντιλήψεων. Καθένας έχει δικαίωμα να έχει τις αντιλήψεις του. Όμως, όταν εθελοντικά αποφασίζουν να συνεργασθούν, εξυπακούεται ότι για το συγκεκριμένο σκοπό αποφασίζουν να ενώσουν τις δυνάμεις τους, αφού η πείρα τους έχει διδάξει ότι όταν είναι διασπασμένοι κυριαρχούν οι τρίτοι. Αυτός καθαυτός ο λόγος ίδρυσης συνεταιρισμού αναιρείται όταν τα μέλη ή οι διοικήσεις δεν μπορούν να διατηρήσουν τον κοινό οικονομικό στόχο και τη μεταξύ τους συνεννόηση παραμερίζοντας πολλές άλλες διαφορές, που είναι επόμενο να έχουν.

Η ανάγκη ανασύνταξης των συνεταιρισμών στο συντομότερο δυνατό χρόνο γίνεται ολοφάνερη όταν σκιαγραφηθούν οι αναμενόμενες μεταβολές στο γεωργικό τομέα.

Η δημιουργία της ενιαίας αγοράς στην Κοινότητα των 12 που συνεπάγεται ελευθερία διακίνησης ανθρώπων, κεφαλαίων, αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και η αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής που επιχειρείται, αναμένεται να δημιουργήσουν νέες συνθήκες στη γεωργική οικονομία. Κύρια χαρακτηριστικά των νέων συνθηκών θα είναι ο αναπροσανατολισμός της παραγωγικής κατεύθυνσης της γεωργίας προς προϊόντα που δεν παρουσιάζουν προβλήματα απορρόφησης και η τόνωση του ανταγωνισμού. Με τα δεδομένα αυτά ο βαθμός επιτυχίας προσαρμογής της Ελληνικής γεωργίας θα κριθεί από την ταχύτητα στροφής προς ζητούμενα προϊόντα και από την εξασφάλιση παραγωγής με χαμηλό κόστος και σε αποδεκτή ποιότητα.

Οι Έλληνες γεωργοί έχουν επιδείξει μέχρι τώρα αξιόλογη προσαρμοστικότητα σε νέες συνθήκες, όταν το συμφέρον τους το επιβάλλει. Το πρότυπο παραγωγής πολλών περιοχών έχει εντελώς αλλάξει με την εμφάνιση νέων ειδών παραγωγής και νέων παραγωγικών ποικιλιών, αρκεί να το επιτρέπουν οι επικρατούσες εδα-

φοκλιματικές και υδρολογικές συνθήκες. Όπου η προσαρμογή βραδυπορεί, αυτό αποτελεί ένδειξη ότι η υποδεικνυόμενη στροφή δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα των γεωργών με τις επικρατούσες συνθήκες.

Χαρακτηριστικά της Ελληνικής γεωργίας που δεν αναμένεται ότι θα μεταβληθούν σημαντικά στα αμέσως επόμενα χρόνια αποτελούν η διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και ο αριθμός των απασχολούμενων στη γεωργία. Ιστορικοί, θεσμικοί και άλλοι λόγοι εμποδίζουν την αναδιάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ενώ εξάλλου οι νέες ευκαιρίες απασχόλησης που αναφέρεται να δημιουργηθούν εξ αιτίας της εισροής κεφαλαίων για τη σύγκλιση των οικονομιών των ευρωπαϊκών χωρών δεν αναμένεται να απορροφήσουν αξιόλογο αριθμό από τους απασχολούμενους στη γεωργία. Η δομή των ηλικιών του γεωργικού πληθυσμού είναι άλλωστε τέτοια που δεν προσφέρεται για επαγγελματικό επαναπροσανατολισμό.

Ως διέξοδος από αυτούς τους περιοριστικούς παράγοντες της Ελληνικής γεωργίας, για να μπορέσουν οι απασχολούμενοι στη γεωργία να εξασφαλίσουν ένα ανεκτό εισόδημα, που δεν θα το εξασφαλίζει η εξέλιξη των τιμών, μπορεί να θεωρηθεί η συμπληρωματική απασχόληση στις αγροτικές περιοχές σε παραγεωργικούς ή άλλους συναφείς τομείς. Οι κατευθύνσεις, που επικρατούν σήμερα στον Ευρωπαϊκό χώρο, αναφέρονται στην προστασία και τη συντήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, στις βιοτεχνικές και χειροτεχνικές δραστηριότητες και στον αγροτουρισμό, τομείς από τους οποίους προσδοκείται να προκύψουν συμπληρωματικά εισοδήματα. Ίσως θα πρέπει να προστεθεί ακόμη και η παραγωγή προϊόντων χωρίς χημικά (λιπάσματα ή φάρμακα), για τα οποία αργά αλλά σταθερά αναπτύσσεται μια ξεχωριστή αγορά, με διαφορετικές τιμές, στις εισοδηματικά περισσότερο αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης.

Με αυτά τα δεδομένα και αυτούς τους περιορισμούς για την Ελληνική γεωργία είναι σαφές ότι η συνεργασία μεταξύ των παραγωγών στα πλαίσια των συνεταιρισμών είναι περισσότερο από κάθε άλλη φορά αναγκαία.

Αν και φαινομενικά δεν υπάρχει στα προαναφερόμενα τίποτε καινούργιο σε σύγκριση με όσα μέχρι τώρα διακηρύσσονταν για την προσφορά των συνεταιρισμών, υπάρχει εντούτοις κάτι διαφορετικό που πρέπει να επισημανθεί. Η σημερινή συγκυρία και οι προδιαγραφόμενες προοπτικές δεν είναι όμοιες με περασμένες εποχές. Σήμερα δεν έχουμε την πολυτέλεια και το δικαίωμα να είμαστε επιμηθείς και σίγουρα δεν θα έχουμε το περιθώριο να διορθώσουμε εκ των υστέρων τα λάθη μας. Όταν ο οικονομικός χώρος, που οφείλουν να διατηρήσουν ή να κατακτήσουν οι συνεταιρισμοί, καταληφθεί από μεγάλες εταιρείες, Ελληνικές ή ξένες, αφού ο οικονομικός χώρος γίνεται ενιαίος, δεν θα είναι πια κάτορθωτό να ξανακερδηθεί. Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί ότι όταν ιδιωτικές επιχειρήσεις ισχυροποιήσουν τη θέση τους σε κάποιον τομέα μεταποίησης ή εμπορίας γεωργικών προϊόντων, εύκολα επεκτείνουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα και στην παραγωγική διαδικασία ή τουλάχιστον επιβάλλουν τους όρους τους στους παραγωγούς.

Η προφανώς απαισιόδοξη αυτή πορεία των πραγμάτων για τους παραγωγούς δεν είναι εντούτοις εξωπραγματική. Αισιόδοξη προοπτική μπορεί κάλλιστα να υπάρξει αν οι παραγωγοί δουν στους συνεταιρισμούς τους το πολύτιμο εργαλείο με το οποίο θα διαμορφώσουν οι ίδιοι τις μελλοντικές τύχες τους. Κλείνοντας τ' αυτιά τους στους εξωτερικούς επηρεασμούς, οφείλουν να αναλάβουν την προάσπιση των σημερινών και αυριανών συμφερόντων τους, εγκαταλείποντας ενδοσυνεταιριστικές

ή διασυνεταιριστικές ομαδοποιήσεις και τριβές, που το μόνο που πετυχαίνουν είναι να διευκολύνουν την επικράτηση τρίτων και φροντίζοντας για την ενότητα όλων. Με την ανάδειξη των ικανότερων στη διοίκηση, με τη στελέχωση με ειδικούς, με τον εκουγχρονισμό των μεθόδων λειτουργίας και με τη συνεργασία σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, οι συνεταιρισμοί μπορούν να δημιουργήσουν πολλές ευνοϊκές προοπτικές για τα μέλη τους. Ακόμη υπάρχουν πολλά αναξιοποίητα περιθώρια συνεργασίας με συνεταιριστικές οργανώσεις καταναλωτών και με αντίστοιχες οργανώσεις του εξωτερικού. Οι συνεταιρισμοί, αν καταφέρουν να ξεπεράσουν τις αδυναμίες τους, είναι σε θέση να αναπτυχθούν σε πολυεθνικό επίπεδο και ν' αποτελέσουν αντίπαρο προς τις πολυεθνικές εταιρείες. Αντί του δέους και της ρητορικής κατακραυγής εναντίον των πολυεθνικών εταιρειών, οι συνεταιρισμοί μπορούν να αντιτάξουν τη συσπείρωση και την αποτελεσματική συνεργασία με τη σιγουριά ότι τα οφέλη που θα προκύψουν δεν θα τα καρπωθούν ολίγοι αλλά η στρατιά των μελών τους και το κοινωνικό σύνολο γενικότερα.

Στους συνεταιρισμούς και στα μέλη τους ανήκει ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης για την πραγματοποίηση της απαισιόδοξης ή της αισιόδοξης προοπτικής για τη γεωργία και τους γεωργούς του αύριο. Οι συνθήκες που θα επικρατήσουν αύριο είναι σε σημαντικό βαθμό αποτέλεσμα των ενεργειών μας σήμερα. Σίγουρα το επηρεάζουν και αρκετοί εξωγενείς παράγοντες αλλά εκπληρώνοντας εμείς το μέρος της δικής μας ευθύνης, τουλάχιστον περιορίζουμε τον επηρεασμό τους.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ιστορική αναστήλωση — παρουσίαση μέσα στην καθημερινή πραγματικότητα και ανθολογία από τα βασικά - χαρακτηριστικά κείμενα.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1923 — 1934/5

Από τη Μικρασιατική Καταστροφή μέχρι την ίδρυση της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Γεωργικών Συνεταιρισμών.

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΠΑΣΕΓΕΣ

Σοφοκλέους 41 — τηλ. 32.53.511

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Επιμέλεια Β. Λαμπροπούλου - Δημητριάδου

Α) ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

- Γ.Α. Γεωργ. 42052) 4.9.88 (Β' 754) : Συμπληρωματική απόφαση μείωσης ελάχιστου αριθμού ιδρυτικών μελών για σύσταση Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.
- Ν. 1740) 14.11.87 (Α' 221) : Αξιοποίηση και προστασία κοραλλιογενών σχηματισμών, ιχθυοτρόφων υδάτων, υδατοκαλλιεργειών και άλλες διατάξεις.
Άδεια για επεξεργασία και εμπορία κοραλλιών χορηγείται από τους Υπουργούς Γεωργίας και Εμπορίου μεταξύ των άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων και σε συνεταιρισμούς ή συλλόγους επαγγελματιών σπογγαλιέων ή αλιέων κοραλλιών για ένα χρόνο έναντι τέλους 300.000 δρχ.

Για τη δημιουργία και βελτίωση ιχθυοτροφείων μπορούν να απαλλοτριωθούν υδάτινες και χερσαίες εκτάσεις ύστερα από γνώμη επιτροπής στην οποία συμμετέχει και ένας εκπρόσωπος της ένωσης γεωργικών συνεταιρισμών, μέλος αλιευτικού συνεταιρισμού.

Με π.δ. μπορεί ν' ανατίθεται η διοίκηση και διαχείριση των ιχθυοσκαλών και ιχθυαγορών του δημοσίου, μεταξύ των άλλων και σε συνεταιριστικές οργανώσεις.

Σε περίπτωση εκμίσθωσης δημόσιων ιχθυοτρόφων υδάτων σε αλιευτικούς συνεταιρισμούς το ετήσιο μισθωμα ορίζεται σε ποσοστό τουλάχιστον 10% της αξίας της ετήσιας αλιευτικής παραγωγής του μισθίου.

Με υπουργική απόφαση είναι ακόμη δυνατή η παραχώρηση διαχείρισης και εκμετάλλευσης δημόσιων ιχθυοτρόφων υδάτων, μεταξύ των άλλων, και σε αλιευτικούς συνεταιρισμούς ή κοινές επιχειρήσεις ΟΤΑ και συνεταιρισμών.

- Π.Δ. 402/26.8.88 (Α' 187) : Οργανισμός Υπουργείου Γεωργίας.
Στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου λειτουργεί και Διεύθυνση Αγροτικών Συνεταιρισμών και Εποπτευομένων Οργανισμών, με ειδικό τμήμα για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς. Και αρμοδιότητες:

α. Την υποβοήθηση οργάνωσης σε συνεταιρισμούς με στόχο την ανταγωνιστικότητα και αύξηση παραγόμενων αγροτικών προϊόντων.

β. Την τήρηση στοιχείων συνεταιριστικής κίνησης και δραστηριοτήτων.

γ. Την έρευνα και μελέτη των προβλημάτων των αγροτικών συνεταιρισμών.

δ. Την παρακολούθηση εφαρμογής της εθνικής και κοινοτικής συνεταιριστικής νομοθεσίας, έρευνα και προτάσεις βελτίωσής της.

ε. Την συγκρότηση του Δ.Σ. του σώματος ελεγκτών.

στ. Την έγκριση συμμετοχής της ΑΤΕ σε ανώνυμες εταιρείες μαζί με αγροτικούς συνεταιρισμούς (ΑΣΟ).

ζ. Την προώθηση συνεργασίας ΟΓΑ και ΑΣΟ.

η. Την αντιπροσώπευση της Διοίκησης ενώπιον του ΣτΕ για σχετικά με τις ΑΣΟ θέματα.

θ. Τη σύνταξη μελετών σχετικά με τις ΑΣΟ.

ι. Τη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και ΕΟΚ για σχετικά θέματα.

Β) ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

- Ν. 1797/4.8.88 (Α' 164) : Προμήθειες του δημόσιου τομέα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων.

Με το νόμο αυτό ρυθμίζονται οι προμήθειες των φορέων του δημόσιου τομέα για κάθε είδους υλικά, αναλώσιμα ή μη, καθώς και εκτέλεσης διαφόρων εργασιών, όπως εγκατάστασης, συντήρησης, μεταφοράς κλπ.

Της εκτέλεσεως των προμηθειών προηγείται ένταξή τους στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών (Ε.Π.Π.) που καταρτίζεται από την 17μελή γνωμοδοτική Επιτροπή Πολιτικής και Προγραμματισμού Προμηθειών (Ε.Π.Π.) του Υπουργείου Εμπορίου, στην οποία μετέχει και εκπρόσωπος της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Οι προμήθειες διενεργούνται είτε με διαγωνισμό, είτε με απευθείας ανάθεση και η τελική έγκριση παρέχεται με απόφαση των Υπουργών Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Εμπορίου.

Δικαίωμα συμμετοχής σ' αυτές τις προμήθειες έχουν όλα τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ενώσεις προμηθευτών και οι συνεταιρισμοί.

Κριτήρια επιλογής είναι μεταξύ των άλλων η φερεγγυότητα και επαγγελματική αξιοπιστία, οι τεχνικές και χρηματοπιστωτικές δυνατότητες, η χαμηλότερη τιμή, η ποιότητα κι' ο χρόνος παράδοσης των υλικών, η εμπειρία και εξυπηρέτηση τεχνική βοήθεια μετά την πώληση κλπ.

Για τις μικρομεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις και τους συνεταιρισμούς, τα ποσοστά εγγύησης συμμετοχής στο διαγωνισμό είναι μειωμένα κατά το μισό.

Γ) ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ - ΑΓΡΟΤΩΝ

- Υ.Α. Υφ. Γεωργ. 131881)26.10.88 (Β' 809) : Εφαρμογή των συμβάσεων Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (ν. 1665/86) στα γεωργικά μηχανήματα. (βλ. «Συνεταιριστική Παρέλα» τ. 8 σελ. 236).

- Υ.Α. Εθν. Οικ. Οικον. Γεωργ. 320698)22.7.87 (Β' 402) : Συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του Κανονισμού ΕΟΚ 797) 85 του Συμβουλίου, για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των γεωργικών διαρθρώσεων.

Με την υπουργική αυτή απόφαση δίδεται η έννοια πολλών όρων για την εφαρμογή του Καν. ΕΟΚ 797)85, που αφορά άμεσα και τους αγρότικούς συνεταιρισμούς. (Επειδή το όλο θέμα είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον θα αναπτυχθεί σε προσεχές τεύχος).

- Υ.Α. Εθν. Οικον. Γ. 7457/31.5.88 (D' 818) : Διαδικασίες, προϋποθέσεις και όροι ένταξης επενδύσεων στα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π.).

- Υ.Α. Εθν. Οικον. Οικον. Γεωργ. 290533)14.11.88 (Β' 845) : Συμπληρωματικά μέτρα για την εκτέλεση των Κανονισμών 1094) 88 του Συμβουλίου ΕΟΚ και 1272) 88 και 1273) 88 της Επιτροπής.

Τροποποιεί διατάξεις για την προσωρινή παύση καλλιέργειας αρόσιμων γαιών, εκτάτικοποίηση και μετατροπή της παραγωγής.

Μεταξύ των δικαιούχων παραγωγών, που μπορούν να υποβάλλουν σχετική αίτηση στην αρμόδια Δ)νση Γεωργίας για την υπαγωγή τους στο σχετικό καθεστώς ενισχύσεων συμπεριλαμβάνονται οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, οι ομάδες κοινής εκ-

μετάλλευσης (Ο.Κ.Ε.), οι Κ.Ο.Π.Α.Σ. και οι Τοπικές Συνελεύσεις του ν. 1541)85.

Τα υπαγόμενα σ' αυτές τις ρυθμίσεις προϊόντα είναι τα σιτηρά, όσπρια, ζαχαρότευτλα, βιομηχανικά φυτά και κηπευτικά.

- Υ.Α. Εργ. 33168) 31.12.87 (Β' 777) : Χορήγηση έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης στους άνεργους αλιεργάτες της χώρας.
- Υ.Α. Εργ. 33047) 14:12.87 (Β' 753) : Χορήγηση έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης στους άνεργους καπνεργάτες - τριες της Χώρας.
- Υ.Α. Αγ. Εσωτ., Εθν. Οικον., Γεωργ. Δημ. Τάξης 290516) 20:10.88 (Β' 819) : Διαδικασία απευθείας απαλλαγής των μικρών παραγωγών από την εισφορά συνυπευθυνότητας στον τομέα των σιτηρών.

Απαλλάσσονται για έκταση μέχρι 200 στρέμματα και ποσότητα παραγωγής μέχρι 25 τόνους.

Στη σχετική τριμελή Επιτροπή Ελέγχου Δηλώσεων των παραγωγών συμμετέχει και ένας εκπρόσωπος των τοπικών συνεταιριστικών οργανώσεων ή αγροτικών συλλόγων ως μέλος.

- Σύμβαση ΑΤΕ — Δημοσίευ αρ. 202456/13.11.87 (Α' 198) : Σύμβαση χρηματοδότησης του τηρούμενου στην ΑΤΕ Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΠ) του Ελληνικού Δημοσίου, κατά το 1987, με το ποσό των 23.350.000.000 δρχ.
- Σύμβαση ΑΤΕ - Δημοσίευ της 23.12.1987 (Α' 19/88) : Πρόσθετη σύμβαση χρηματοδότησης του τηρούμενου στην ΑΤΕ Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΠ) του Ελληνικού Δημοσίου, κατά το 1986, με το ποσό των 24.300.000.000 δρχ.
- Υ. Α. Εθν. Οικον. Οικον. 78482) 25.8.88 (Β' 678) : Έγκριση καταβολής διαφοράς τόκων στην ΑΤΕ.

Δ) ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ

- Υ.Α. Οικον. 100614) 4.11.88 (Β' 847) : Κάλυψη εσόδων της ΠΑΣΕΓΕΣ που απώλεσε από την εφαρμογή του Φ.Π.Α.
- Υ. Α. Οικον. Π, 4736) 1920) 329) 27.7.88 (Β' 547) : Προθεσμία επιστροφής Φ.Π.Α. στους αγρότες.

Η προθεσμία σχετικών δικαιολογητικών των αγροτών ειδικά για τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη χρήση 1987 παρατείνεται μέχρι 15 Σεπτ. 1988.

- Ν. 1809) 5.10.88 (Α' 222) : Καθιέρωση ηλεκτρονικών ταμειακών μηχανών, και άλλες διατάξεις.

Οι επιτηθευματίες που πωλούν αγαθά λιανικώς ή παρέχουν υπηρεσίες στο κοινό και τηρούν βιβλία δεύτερης ή τρίτης κατηγορίας ΚΦΣ υποχρεούνται να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές ταμειακές μηχανές για την έκδοση των αποδείξεων τους ή να εκδίδουν θεωρημένες διπλότυπες αποδείξεις λιανικής πώλησης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών με τρόπο μηχανογραφικό ή χειρόγραφο, στις οποίες πρέπει να αναγράφονται όλα τα σχετικά στοιχεία (είδος, ποσότητα, αξία κλπ.).

Χρόνος έναρξης εφαρμογής του μέτρου θα οριστεί μετά την 1η Αυγούστου 1989. Οι μηχανές αυτές πρέπει να είναι εφοδιασμένες με άδεια καταλληλότητας και βιβλιάριο συντήρησης και σφραγίζονται από τον αρμόδιο υπάλληλο του Υπ.

Οικονομικών. Το επιτόκιο δανείων αγοράς τους επιδοτείται με τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

Ε) ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ

- Ν. 1759) 18.3.88 (Α' 50) : Ασφαλιστική κάλυψη ανασφάλιστων αμάδων, βελτίωση της Κοινωνικοασφαλιστικής προστασίας και άλλες διατάξεις και:

Υ. Α. Υγείας 921) 2934 (Β' 834) : Κανονισμός ασφάλισης στο ΙΚΑ των μελών των αστικών συνεταιρισμών.

Ανασφάλιστα μέλη αστικών συνεταιρισμών που προσωπικά απασχολούνται σ' αυτόν για όσο χρόνο είναι ανασφάλιστα υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ για όλους τους κλάδους ασφάλισης καθώς και του ΙΚΑ - TEAM, με θάση το τεκμαρτό ημερομίσθιο της βης ασφαλιστικής κλάσης για 25 ημέρες ασφάλισης κάθε μήνα, εφ' όσον με καταστατική διάταξη αποδέχεται ο αστικός συνεταιρισμός (εργοδότης) αυτήν την ασφάλιση.

- Απόφ. 484) 10.12.87 του Δ.Σ. του ΙΚΑ (Β' 752) : Κατάταξη σε ασφαλιστικές κλάσεις και καθορισμός των ημερών εργασίας στην ασφάλιση, κατά μήνα, των μελών Συμβουλίων Συνεταιρισμών και Συνεργατικών για το έτος 1988.
- Π.Δ. 12) 88 (Α' 7) : Οργανισμός του Τομέου Σύνταξης και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.
- Υ. Α. Υγείας Φ. 26) 2083) 4.7.88 (Β' 523) : Αύξηση των συντάξεων του Τομέου Σύνταξης και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Αυξάνονται οι συντάξεις κατά 4,3% από 1.5.88 και κατά 4% από 1.8.88, σε ποσό όμως όχι ανώτερο των 117.545 δρχ. για κύρια σύνταξη και 36.733 για επικουρική. Η επικουρική σύνταξη δεν πρέπει να ξεπερνά το 31,25% της κύριας.

- Υ.Α. Υγείας Φ. 26) 2276) 23.7.88 (Β' 592) : Συμπλήρωση της παρ. 5 άρθρ. 23 και τροποποίηση των παρ. 3 και 4 της μεταβατικής διάταξης του άρθρου 40 του καταστατικού του Τομέου Σύνταξης και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων. (Περί εξαγοράς συντάξιμου χρόνου).
- Υ.Α. Υγείας Φ. 23) 2188 (Β' 705) : Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων του Καταστατικού του Τομέου Σύνταξης και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.
- Υ.Α. Υγ. Φ. 23) 1998 (Β' 778) : Προσθήκη δευτέρου εδαφίου στο άρθρ. 35 παρ. 1 του Καταστατικού του Τομέου Σύνταξης και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.
- Υ. Α. Υγ. Φ. 26) 2513) 88 (Β' 741) : Αύξηση των συντάξεων του ΤΣΕΑΓΣΟ. (Νέα αύξηση από 1.10.88).
- Ν. 1745) 31.12.87 (Α' 234) : Σύσταση Κλάδου Πρόσθετης Ασφάλισης Αγροτών και άλλες διατάξεις.

Συνιστάται στον ΟΓΑ ειδικός και αυτοτελής κλάδος πρόσθετης ασφάλισης αγροτών με σκοπό τη χορήγηση πρόσθετης σύνταξης σε περίπτωση γήρατος και αναπηρίας στους ασφαλισμένους του, καθώς και στα μέλη της οικογενείας τους σε περίπτωση θανάτου τους.

Ο κλάδος έχει οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια και διοικείται από το Δ. Σ. του ΟΓΑ. Υπάγονται σ' αυτόν υποχρεωτικά και αυτοδικαία όλα τα πρόσωπα

τα οποία ασφαλιζονται για σύνταξη στον ΟΓΑ.

Η υπαγωγή στην ασφάλιση αρχίζει την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας και λήγει στο τέλος του έτους συμπλήρωσης του 64ου έτους ηλικίας (ή τον μήνα θανάτου ή αναπηρίας).

Ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του Κλάδου ορίζεται η 1.1.1988. Υπάρχουν τρεις ασφαλιστικές κλάσεις. Για την πρώτη, από 1.1.1988 η μηνιαία ατομική εισφορά ορίζεται σε ποσοστό 35% του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη. Από 1.1.89 και κάθε επόμενο χρόνο αυξάνεται κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες μέχρι να συμπληρωθεί συνολικό ποσοστό 60% του ημερ. ανειδίκευτου εργάτη (η.α.ε.). Για το 1988 είναι περίπου 700 δρχ.). Η υπαγωγή στη δεύτερη και τρίτη ασφαλιστική κλάση είναι προαιρετική.

Η δεύτερη ασφ. κλάση έχει μηνιαία εισφορά 52,5% του η.α.ε. και αυξάνεται κάθε χρόνο κατά 7,5 μονάδες μέχρι να φθάσει το 90% του η.α.ε. (Για το 1988 είναι περίπου 1.050 δρχ.).

Η τρίτη ασφ. κλάση έχει μηνιαία εισφορά 70% του η.α.ε. και αυξάνεται κάθε χρόνο κατά 10 μονάδες μέχρι να φθάσει το 120% του η.α.ε. (Για το 1988 είναι περίπου 1.400 δρχ.).

Οι εισφορές εισπράττονται υποχρεωτικά από την ΑΤΕ ή Γεωργικές Συνταξιοδοτικές Οργανώσεις κατ' εντολή της ή άλλα αρμόδια όργανα και αποδίδεται στον ΟΓΑ.

Την πρόσθετη αυτή σύνταξη δικαιούνται, όσοι συνταξιοδοτήθηκαν από τον ΟΓΑ λόγω γήρατος ή αναπηρίας και έχουν καταβάλει εισφορές τους στον Κλάδο αυτό για 5 τουλάχιστον χρόνια. Δηλ. αρχίζει το νωρίτερο από 1.1.1993. Από 1.1.1994 ο χρόνος αυτός καταβολής των εισφορών αυξάνεται κατά 1 χρόνο κατά έτος μέχρι να συμπληρωθεί ο συνηθισμένος χρόνος συνταξιοδότησεως που απαιτεί ο ΟΓΑ.

Το μηνιαίο ποσό της πρόσθετης αυτής σύνταξης ορίζεται από το γινόμενο των ετών ασφάλισης επί το η.α.ε. επί το συντελεστή της ασφαλιστικής κλάσης, που είναι 0,3 για την πρώτη, 0,425 για τη δεύτερη και 0,55 για την τρίτη. Οποσδήποτε δεν μπορεί να είναι μικρότερο από 3.000 δρχ. Οι συνταξιούχοι του Κλάδου δικαιούνται δώρο εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και επίδομα θέρους.

Από 1.1.88 οι συντάξεις του ΟΓΑ αυξάνονται κατά 1.500 δρχ.

Ακόμη χορηγείται σύνταξη για ανασφάλιστους υπερηλικείς (άνω των 68 χρόνων) με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα. (Του ν. 1296/1982, Α' 128).

- Υ. Α. Υγ. Φ. 34α) 935) 15.11.88 (Β' 844) : Κανονισμός χορηγήσεως συντάξεων από τον ΟΓΑ.

Τα θέματα που ρυθμίζονται είναι τα ακόλουθα: Δικαιολογητικά συνταξιοδότησης - έλεγχος και υποβολή δικαιολογητικών - όργανα απονομής συντάξεων - απόφαση απονομής - ένδικα μέσα (ένσταση - έφεση - διόρθωση - αναθεώρηση) - υγειονομικές επιτροπές διαπίστωσης αναπηρίας - αποφάσεις υγ. επιτροπών και ενστάσεις - καταβολή συντάξεων - αναστολή, διακοπή καταβολής σύνταξης και αντιρρήσεις - μητρώα συνταξιούχων και μεταβολές.

- Υ.Α. Οικον. Α' 13256) 146) 88 (Β' 233) : Απαλλαγή από την ειδική υπέρ Ο. Γ.Α. εισφορά 2,50% ο του δαμπακόσπορου που αγοράζουν από την ΚΥΑΕΠ οι Ενώσεις Γεωργικών Συνταξιοδοτήσεων και στη συνέχεια το διαθέτουν στους παραγωγούς για σπόρο σποράς.

- Υ.Α. Γεωργ. Υγείας αρ. 240568) 88 (Β' 256) : Καθορισμός του ύψους της συμμετοχής των προσώπων, που οι καλλιέργειες τους προστατεύονται από τα μέσα ενεργητικής προστασίας, στις διαπάνες λειτουργίας, συντήρησης, φύλαξης, ασφάλισης και λοιπές δαπάνες των μέσων αυτών και του τρόπου είσπραξης από τους συνασπιστικούς φορείς.
- Ν. 790) 20.6.88 (Α' 134) : Οργάνωση και λειτουργία Οργανισμού Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων και άλλες διατάξεις.

Ιδρύεται Οργανισμός κοινής ωφελείας με την επωνυμία ΕΛ.Γ.Α., σαν ν.π.ι.δ. που ανήκει εξ ολοκλήρου στο Δημόσιο και εποπτεύεται από τον Υπουργό Γεωργίας.

Σκοπός του είναι η οργάνωση και εφαρμογή προγραμμάτων ενεργητικής προστασίας και η ασφάλιση της παραγωγής και του κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, φυτικού, ζωϊκού και εγγείου, εγκαταστάσεων και κτισμάτων, καθώς και της αλιευτικής παραγωγής, κεφαλαίου, εγκαταστάσεων κλπ. από φυσικούς κινδύνους.

Ζημιές που προέρχονται από τις συνηθέστερες καιρικές συνθήκες, τον κεραυνό, ασθένειες φυτικές και ζωϊκές, από άγρια ζώα και τη θάλασσα ασφαλιζονται υποχρεωτικά στον ΕΛΓΑ, ενώ για τις άλλες η ασφάλιση είναι προαιρετική.

Στην ασφάλιση του ΕΛΓΑ υπάγονται τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, που έχουν την κυριότητα ή εκμετάλλευση γεωργικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών κλπ. άλλων σχετικών επιχειρήσεων.

Σε φυσικά πρόσωπα, που ασχολούνται αυτοπρόσωπα, επαγγελματικά και αποκλειστικά με την αγροτική οικονομία, ή στα νομικά πρόσωπα που αυτά απαρτίζουν είναι δυνατόν με π.δ. να καθορισθούν ευνοϊκότεροι όροι κάλυψης των ασφαλιζομένων κινδύνων.

Μεταξύ των πόρων του ΕΛΓΑ είναι και τα έσοδα από ειδική ασφαλιστική εισφορά υπολογιζόμενη επί της αξίας χονδρικής πώλησης αγροτικών προϊόντων και υποπροϊόντων τους, φυτικής προέλευσης ποσοστού 2% και ζωϊκής και αλιευτικής προέλευσης ποσοστού 1%.

Με τη σύσταση του ΕΛΓΑ καταργούνται οι κλάδοι Β' Ασφάλισης Γεωργικής Παραγωγής και ΙΓ' Προλήψεως Ζημιών Γεωργικής Παραγωγής του ΟΓΑ.

Στο ενδεκαμελές Δ.Σ. του ΕΛΓΑ που διορίζεται από τον Υπουργό Γεωργίας συμμετέχουν δύο εκπρόσωποι των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων και ένας των αγροτικών συνδικαλιστικών οργανώσεων, υποδεικνυόμενοι από την ΠΑΣΕΓΕΣ και τη ΓΕΣΑΣΕ αντίστοιχα.

Άλλες ενδιαφέρουσες διατάξεις αυτού του νόμου αναφέρονται:

α) στην επιδότηση επιτοκίου των αγροτικών στεγαστικών δανείων από 2 έως 7,5% κατά κατηγορίες αγροτών.

β) στην παραχώρηση και κατά κυριότητα των δημοσίων δασικών εκτάσεων ή βοσκοτόπων, που έχουν παραχωρηθεί ή επιτρέπεται κατά το νόμο να παραχωρούνται κατά χρήση, εφ' όσον πρόκειται να εγκατασταθούν σ' αυτές βιώσιμες επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, επιχειρήσεις αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, εταιρείες αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων ή δημοτικοσυνεταιριστικές επιχειρήσεις (αλλά και σε ομογενείς του εξωτερικού ή εταιρείες του δημόσιου τομέα για τη δημιουργία οικισμών με εισαγόμενο συνάλλαγμα).

- Υ. Α. Γεωργ. 290284) 27.6.88 (Β' 459) : Θέση σε ισχύ διατάξεων του Ν. 1790/

1988. Οργάνωση και λειτουργία Οργανισμού Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων και άλλες διατάξεις.

ΣΤ) ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΑ

- Ν. 1767) 6.4.88 (Α' 63) : Συμβούλια εργαζομένων και άλλες εργατικές διατάξεις. Κύρωση της 135 διεθνούς σύμβασης εργασίας.

Σε κάθε μορφής και κλάδου επιχειρήσεις του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα, εφ' όσον απασχολούνται τουλάχιστον 50 — ή τουλάχιστον 20, όπου δεν υπάρχει συνδικαλιστική οργάνωση — εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου, παρέχεται το δικαίωμα εκλογής από αυτούς και συγκρότησης συμβουλίων εργαζομένων, για την εκπροσώπησή τους στην επιχείρηση.

Τα συμβούλια αυτά, που εκλέγονται από τη γενική συνέλευση των εργαζομένων, είναι 3μελή, 5μελή ή 7μελή σε επιχειρήσεις που απασχολούν αντίστοιχα μέχρι 300 εργαζόμενους, 301 έως 1.000 και πάνω από 1.001 εργαζόμενους.

Τα συμβούλια των εργαζομένων σε κοινές συσκέψεις με τον εργοδότη αποφασίζουν από κοινού για σοβαρά θέματα των εργαζομένων εφ' όσον δεν ρυθμίζονται με νόμο ή συλλογική σύμβαση εργασίας ή δεν υπάρχει συνδικαλιστική οργάνωση της επιχείρησης. Ακόμη έχουν δικαίωμα πληροφόρησης τους από τον εργοδότη.

- Ν. 1746) 8.1.88 (Α' 2) : Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων και άλλες διατάξεις.

Τα επιμελητήρια είναι υποχρεωτικές ενώσεις φυσικών και νομικών προσώπων που ασκούν εμπορική δραστηριότητα στην περιφέρειά τους. Σ' αυτά ανήκουν και οι συνεταιρισμοί εφ' όσον έχουν εμπορική ιδιότητα.

Είναι Ν.Π.Ι.Δ. υπό την εποπτεία του Υπουργού Εμπορίου για Αθήνα και Πειραιά, και του οικείου νομάρχη για τα υπόλοιπα, αφού συνιστάται από ένα επιμελητήριο στην έδρα κάθε νομού, ενώ μπορούν να ιδρυθούν και παραρτήματα σε άλλες πόλεις του νομού.

Είναι συμβουλευτικά και γνωμοδοτικά όργανα της πολιτείας και των μελών τους και έχουν σκοπό την προώθηση της αναπτυξιακής δραστηριότητας στην περιφέρειά τους, καθώς και την ανάπτυξη της βιομηχανίας, βιοτεχνίας, του εμπορίου και των υπηρεσιών στα πλαίσια των συμφερόντων της εθνικής οικονομίας.

Γνωμοδοτούν για νομοθετικές ρυθμίσεις περί εμπορίου, μεταποίησης και οικονομικής ανάπτυξης. Ερευνούν, μελετούν, συλλέγουν και παρέχουν πληροφορίες στα μέλη τους για τις αγορές του εσωτερικού και εξωτερικού, προβάλλουν τα ελληνικά προϊόντα, διοργανώνουν εκθέσεις, εισηγούνται και υποβοηθούν την ανάπτυξη νέων επενδύσεων, χορηγούν πιστοποιητικά καταγωγής προϊόντων, τηρούν το Εμπορικό Μητρώο της περιφέρειας και χορηγούν σχετικές θεβαιώσεις ή ταυτότητες, διενεργούν πραγματογνωμοσύνες, δειγματοληψίες και επιλύουν με διαιτησία εμπορικές διαφορές, συνιστούν τμήματα επιμόρφωσης στελεχών, διοργανώνουν συνέδρια, σεμινάρια κλπ.

Τα επιμελητήρια έχουν τμήματα Μεταποίησης, Εμπορίου και Λοιπών Επαγγελμαμάτων.

Όργανα διοίκησης τους είναι: α) η Αντιπροσωπευτική Γενική Συνέλευση (Α. Γ.Σ.), β) το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), γ) η Διοικητική Επιτροπή (Δ.Ε.).

Τα μέλη του Επιμελητηρίου κάθε τέσσερα χρόνια εκλέγουν εκπροσώπους για την αντιπροσωπευτική γενική συνέλευση, σύμφωνα με το εκλογικό σύστημα του ν. 1712)87 (Α' 115). Κάθε μέλος φυσικό πρόσωπο έχει μία ψήφο. Δικαίωμα ψήφου έχουν όλοι οι ομόρρυθμοι εταίροι.

Στις ΕΠΕ δικαίωμα ψήφου έχουν οι δύο διαχειριστές, άλλως ο ένας διαχειριστής και ένας εταίρος, στις Α.Ε. ο πρόεδρος ή αντιπρόεδρος ή ο διευθύνων ή εντεταλμένος σύμβουλος και ένας ακόμη σύμβουλος κατ' επιλογή του Δ.Σ. Στους Συνεταιρισμούς δικαίωμα ψήφου έχουν ο πρόεδρος ή ο νόμιμος αναπληρωτής του και ένα ακόμη μέλος. Αν οι συνεταιρισμοί ασχολούνται αποκλειστικά με το εμπόριο ή τη μεταποίηση, έχουν μία ψήφο επί πλέον, αν έχουν 25 έως 75 μέλη και για κάθε επί πλέον 100 μέλη έχουν μία ακόμη ψήφο και πάντως όχι περισσότερες από επτά. Το ίδιο ισχύει για τα υπόλοιπα παραπάνω φυσικά ή νομικά πρόσωπα εφόσον απασχολούν 25 έως 75 εργαζόμενους και για κάθε επί πλέον 100 εργαζόμενους (έχουν από μία επί πλέον ψήφο έως επτά).

Σε κάθε γεωγραφική περιφέρεια συνιστάται ν.π.δ.δ. στο οποίο μετέχουν όλα τα επιμελητήρια της περιφέρειας με την ονομασία «περιφερειακή Ένωση Επιμελητηρίων» (Π.Ε.Ε.). Συνιστάται επίσης «Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων», σαν ν.π.δ.δ. με έδρα την Αθήνα στο οποίο μετέχουν όλα τα Επιμελητήρια της χώρας.

Ακόμη συνιστάται «Επιμελητηριακό Κέντρο Ανάπτυξης Πληροφορικής Α.Ε.» (ΕΚΑΠ Α.Ε.) σαν ν.π.ι.δ. με σκοπό την παροχή υπηρεσιών πληροφορικής σχετικά με το εμπόριο σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Ζ) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

- Ν. 1735)9. 11.11.87 (Α' 195) : Προσλήψεις στο δημόσιο τομέα, κοινωνικός έλεγχος στη δημόσια διοίκηση, πολιτικά δικαιώματα και άλλες διατάξεις.

Για τον έλεγχο της δημόσιας διοίκησης — ένα από τα θέματα του νόμου — συνιστάται στο Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης Επιτροπή Κοινωνικού Ελέγχου Δημόσιας Διοίκησης (Ε.Κ.Ε.Δ.Δ.) με σκοπό την εξασφάλιση αντικειμενικών και διαφανών διαδικασιών κοινωνικού ελέγχου σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης και γενικότερα του δημόσιου τομέα.

Η Ε.Κ.Ε.Δ.Δ. γνωμοδοτεί και εισηγείται μέτρα για τη βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα.

Στην πολυμελή Ε.Κ.Ε.Δ.Δ. που προεδρεύεται και συγκροτείται από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης συμμετέχουν ένας εκπρόσωπος της ΠΑΣΕΓΕΣ και ένας της ΓΕΣΑΣΕ.

- Υ.Α. Προεδρ. Γεωργ. 31583)20.7.88 (Β' 556) : Τροποποίηση εν μέρει της αριθ. 69850)16.11.1984 απόφασης μιας για ανακύβηση Διοικητικού Συμβουλίου Α.Τ.Ε.

Στο Δ.Σ. της ΑΤΕ συμμετέχουν 2 εκπρόσωποι των συνεταιρισμένων αγροτών που ορίζονται από το Δ.Σ. της ΠΑΣΕΓΕΣ και πρέπει να είναι εκλεγμένα μέλη Δ.Σ. αγροτικής συνεταιριστικής οργάνωσης.

- Απόφαση Δ.Σ. της ΑΤΕ (1/15.1.88) (ΦΕΚ Β' 51) : Συγκρότηση Επιτροπής Πιστώσεων ΑΤΕ (στην 5μελή αυτή Επιτροπή για το έτος 1988, συμμετέχει και ο Πρόεδρος της ΠΑΣΕΓΕΣ).
- Υ.Α. Εσωτ. 69923)31.12.87 (Β' 763) : Σύσταση Κοινωνικής Επιχείρησης Κρη-

νίδων Καβάλας. Στο 6μελές Δ.Σ. συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Γ. Π. Συνεταιρισμού).

- Υ. Α. Εσωτ. 79970) 10.3.87 (Β' 194) : Σύσταση Κοινοτικής Κτηνοτροφικής Επιχείρησης στην Κοινότητα Δήμητρας - Λαρίσης. Στο 7μελές Δ.Σ. συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Γ. Π. Συνεταιρισμού.
- Υ. Α. Εσωτ. 31440) 24.8.88 (Β' 614) : Σύσταση Κοινοτικής Επιχείρησης Πατηρίου υγρών Κουσμίμων Αρχιεγγέλου του Ν. Ηρακλείου. Στο 6μελές Δ.Σ. συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Γ. Συνεταιρισμού Καστελλίου.
- Υ. Α. Εσωτ. 37575) 28.6.88 (Β' 500) : Σύσταση Δημοτικής Επιχείρησης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας Δήμου Καρδαμύλων Χίου. Στο 6μελές Δ. Σ. συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Ελκυστικού Πιστωτ. Συνεταιρισμού.
- Υ. Α. Εσωτ. 1909) 88 (Β' 36) : Σύσταση Κοινοτικής Επιχείρησης παραγωγής ενέργειας στην Κοινότητα Μπαρράγκας Καρδίτσας (με συμμετοχή εκπροσώπου του Γεωργ. Πιστωτ. Συνεταιρισμού στο Δ.Σ. της και σκοπό τη διοχέτευση θερμού ύδατος στις κατοικίες των δημοτών).
- Υ. Α. Εσωτ. 48232) 15.9.88 (Β' 709) : Σύσταση Κοινοτικής Επιχείρησης Ξενονα Κοινότητας Γαρδικίων Φθιώτιδας. Στο 11μελές Συμβούλιο συμμετέχει 1 εκπρόσωπος του Δασικού Συνεταιρισμού Γαρδικίων.
- Υ. Α. Αγ. Εσωτ. 49063) 30.9.88 (Β' 759) : Σύσταση Κοινοτικής Επιχείρησης Πετροφοσφαλλιέργειας στην Κοινότητα Αγ. Φραγκίστας Ν. Ευρυτανίας. Στο 6μελές Δ.Σ. συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Γ. Π. Συνεταιρισμού.
- Υ. Α. Αγ. Εσωτ. 68992) 14.11.88 (Β' 845) : Σύσταση Κοινοτικής Επιχείρησης «ΨΥΚΤΙΚΗ» Κοινότητας Καταρράκτου Άρτας. Στο 6μελές Δ.Σ. συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Γ. Π. Συνεταιρισμού.
- Υ. Α. Εσωτ. 3137) 19.4.88 (Β' 825) : Σύσταση Κοινοτικής Επιχείρησης Επταντηρίου αραβοσίτου Αγ. Σπυρίδωνα Άρτας. Στο 7μελές Δ.Σ. συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Γ. Π. Συνεταιρισμού.

Η) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- Π.Δ. 4) 12.1.88 (Α' 3) : Ωρολόγιο και αναλυτικό πρόγραμμα των τμημάτων ειδίκευσης Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων (Ε.Π.Α.).

Προβλέπεται η διδασκαλία στο Τμήμα αγροτικών συνεταιρισμών και εκμεταλλεύσεων μαθημάτων για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, για τη συνεταιριστική εμπορία αγροτικών προϊόντων, για τη συνεργασία στην ύπαιθρο με τη μορφή του αγροτικού συνεταιρισμού καθώς και ειδικά θέματα λογιστικής αγροτικών συνεταιρισμών και μάθημα εργαστηρίου για αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Θ) Α.Τ.Ε.

- Υ.Α. Εθν. Οικ. Γεωργ. 23045) 10.10.88 (Β' 746) : Τραπεζοηθείσεις, συμπληρώσεις και καταργήσεις του Οργανισμού της ΑΤΕ.

Στην Κεντρική Υπηρεσία της ΑΤΕ υφίσταται μεταξύ άλλων Διεύθυνση Αγροτικής Πίστης, Γεωργικών Βιομηχανιών και Συνεταιρισμών.

Ακόμη, μία από τις αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Κεντρικού Καταστήματος είναι η διεξαγωγή πιστωτικών εργασιών των Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Οργανισμών. Σ' αυτήν ανήκει, μεταξύ άλλων, το Τμήμα Χορηγήσεων

και το Τεχνοοικονομικό Τμήμα, που ασχολούνται και με τη χρηματοδότηση των Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

- Υ. Α. Εθν. Οικον. Γεωργ. 50354) 3.11.88 (Β' 826) : Τροποποιήσεις στον Οργανισμό της ΑΤΕ.
- Υ. Α. Υγ. Φ. 46) 3024) 31.10.88 (Β' 818) : Τροποποίηση καταστατικών διατάξεων Ταμείου Συντάξεως και Προνοίας Προσωπικού ΑΤΕ.

1) ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

- Π. Δ. 258) 1.6.88 (Α' 110) : Οργάνωση των Υπηρεσιών του Οργανισμού Βάμβακος (σε αντικατάσταση του παλαιότερου σχετικού π.δ. 1074/77, Α' 352).

Μία από τις κεντρικές υπηρεσίες του Οργανισμού, η Διεύθυνση Προγραμματισμού, έχει ιδιαίτερο Τμήμα Συνεργατισμού και Τεχνικής Εκπαίδευσης, που τηρεί μητρώο Ομάδων Παραγωγών βάμβακος και μεταξύ των άλλων μεριμνά για τη χρηματοδότηση και την υποβοήθηση ανάπτυξης συνεταιριστικής και συλλογικής δράσης στον τομέα βάμβακος.

Ανάλογα τμήματα έχουν και οι περιφερειακές διευθύνσεις.

- Π. Δ. 396) 25.8.88 (Α' 184) : Οργανισμός λειτουργίας του Εθνικού Οργανισμού Καπνού (Ε.Ο.Κ.).
- Π. Δ. 539) 11.11.88 (Α' 247) : Τροποποίηση, αντικατάσταση και συμπλήρωση του Π. Δ. 222) 1988 «περί συστάσεως Οργανισμού Ενισχύσεως Ελαιολάδου» (Α' 83/1985).

ΙΑ) ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

- Π. Δ. 498) 31.12.87 (Α' 236) : Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας περί Ανωνύμων Εταιρειών (Κωδ. ν. 2190/1920 «περί Ανωνύμων Εταιρειών», όπως κωδικοποιήθηκε με το β.δ. 174) 1963 και τροποποιήθηκε με το π.δ. 409/1986) προς το Κοινοτικό Δίκαιο και ειδικότερα προς τις διατάξεις της Τρίτης Οδηγίας 78) 855) ΕΟΚ του Συμβουλίου της 9.10.1978, της Έκτης Οδηγίας 82) 891) ΕΟΚ του Συμβουλίου της 17.12.1982, της Έβδομης Οδηγίας 83) 349) ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13.6.1983, και μερικώς της Πρώτης Οδηγίας 68) 151) ΕΟΚ του Συμβουλίου της 9.3.1968, της Δεύτερης Οδηγίας 77) 91) ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13.12.1976 και της Τέταρτης Οδηγίας 78) 660) ΕΟΚ του Συμβουλίου της 25.7.1978.
- Υ.Α. Γεωργ. Επιπ. 44287) 88 (Β' 745) : Έγκριση συμμετοχής του ΕΟΚ στο μετοχικό κεφάλαιο της υπό σύσταση Εταιρείας «Αγροτική Εξαγωγική» Α.Ε. (ποσοστό 10%), και
- Υ.Α. Γεωργ. Επιπ. 43742) 88 (Β' 745) : Έγκριση συμμετοχής του ΑΣΟ στο μετοχικό κεφάλαιο της υπό σύσταση Εταιρείας «Αγροτική Εξαγωγική» Α. Ε. (ποσοστό 45%).

Σκοπός της Εταιρείας αυτής, με έδρα την Αθήνα και διάρκεια 30 χρόνων, είναι η αξιοποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων στο εσωτερικό και εξωτερικό, η διάνοιξη νέων αγορών, η εξαγωγή επωνύμων προϊόντων και η εμπορία νέων αγροτικών προϊόντων.

- Ν. 1775) 24.5.88 (Α' 101) : Επαιρετές παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου και άλλες διατάξεις.

Είναι ανώνυμες εταιρείες με σκοπό την προώθηση και υλοποίηση επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας. Το ελάχιστο μετοχικό τους κεφάλαιο ορίζεται σε 500 εκατομμύρια δραχμές. Έχουν δικαίωμα να εκδίδουν ομολογιακά δάνεια, οι μετοχές τους είναι ονομαστικές και μπορούν να εισάγονται στο χρηματιστήριο.

Για τη συμμετοχή τους σε επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας επιχορηγούνται με ποσοστό μέχρι 30%. Τα κέρδη από την πώληση των σχετικών μετοχών τους απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος. Οι κάτοχοι ομολογιών δεν φορολογούνται για τους τόκους.

Η Τράπεζα Ελλάδος ασκεί την εποπτεία και τον έλεγχό τους, οι δε Τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα μπορούν να ιδρύουν ή να συμμετέχουν σ' αυτές χωρίς προηγούμενη άδεια της Τράπεζας Ελλάδος μέχρι ποσοστό 20% του ιδίου μετοχικού τους κεφαλαίου.

ΙΒ) ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ

- Ν. 1703) 27.5.87 (Α' 78) : Ρύθμιση μισθώσεων κατοικιών.
- Ν. 1729) 7.8.87 (Α' 144) : Καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών, προστασία των νέων και άλλες διατάξεις.
- Ν. 1730) 18.8.87 (Α' 145) : Ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση, Α.Ε.
- Ν. 1731) 9.9.87 (Α' 161) : Ρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία και άλλες διατάξεις.
- Ν. 1735) 9. 11.11.87 (Α' 195) : Προσλήψεις στο δημόσιο τομέα, κοινωνικός έλεγχος στη δημόσια διοίκηση, πολιτικά δικαιώματα, και άλλες διατάξεις.
- Υ. Α. Αντιπρ. Εθν. Αμ. Φ. 670) 44) Γ 1066 : (Β' 360/13.7.87) : Ρύθμιση των στρατιωτικών υποχρεώσεων ορισμένων κατηγοριών στρατευσίμων και κληρωτών.
- Π. Δ. 499) 31.12.87 (Α' 238) : Διακίνηση και διαμονή στην Ελλάδα των εργαζομένων υπηκόων των Κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των οικογενειών τους, σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες του Συμβουλίου Ε.Κ. αριθ. 64) 221) ΕΟΚ της 25.2.1964, 68) 360) ΕΟΚ της 15.10.1968 και 72) 194) ΕΟΚ της 18.5.1972 και σε εκτέλεση των Κοινοσμών (ΕΟΚ) αρ. 1612) 68 του Συμβουλίου, της 15.10.1968 και αρ. 1251) 70 της Επιτροπής της 29.6.1970.
- Ν. 1756) 26-2.88 (Α' 35) : Κώδικας οργανισμού δικαστηρίων και κατάσταση δικαστικών λειτουργιών.
- Ν. 1763) 24.3.88 (Α' 57) : Στρατολογία των Ελλήνων.
- Ν. 1771) 19.4.88 (Α' 71) : Τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος εισαγωγής σπουδαστών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις.
- Π. Δ. 25) 15.1.88 (Α' 10) : Όροι και προϋποθέσεις για την ίδρυση τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών, διαδικασία χορήγησης, ανανέωσης και ανάκλησης των σχετικών αδειών, γενικές αρχές λειτουργίας των σταθμών και η τεχνική και λοιπή εποπτεία και έλεγχος τους.
- Ν. 1759) 18.3.88 (Α' 50) : Ασφαλιστική κάλυψη ανασφάλιστων ομάδων, βελ-

- τίωση της κοινωνικοσφαιριστικής προστασίας και άλλες διατάξεις.
- Ν. 1766) 88) 4.4.88 (Α' 61) : Κατάργηση του άρθρ. 4 ν. 1365) 83 (για την κοινωνικοποίηση των επιχειρήσεων δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφέλειας) (και χορήγηση επιδόματος γάμου στις γυναίκες 10%).
 - Ν. 1772) 88) 17.5.88 (Α' 91) : Τροποποίηση διατάξεων του ν. 1577) 85 «Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός» και άλλες σχετικές διατάξεις.
 - Ν. 1787) 15.6.88 (Α' 130) : Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης (Στρασβούργο 19.8.85) για τη βία των θεατών και την ανάρμοστη συμπεριφορά στις αθλητικές συναντήσεις και ιδιαίτερα στους ποδοσφαιρικούς αγώνες.
 - Ν. 1788) 15.6.88 (Α' 131) : Κύρωση της αρ. 10) 19.1.88 ΠΥΣ (Α' 11) και άλλες διατάξεις (περί ωραρίου λειτουργίας καταστημάτων Αθηνών — κατάργησης πετρελαιοκινήτων ταξί — προστίμων Κ.Ο.Κ.).
 - Υ. Α. Περιβ. Συγκ. Δημ. Τάξης αρ. 13510) 308) 6.4.88 (Β' 196) : Μέτρα περιορισμού κυκλοφορίας οχημάτων στο εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας.
 - Ν. 1805) 31.8.88 (Α' 199) : Επισυγχρονισμός του θεσμού του ποινικού μητρώου, τροποποίηση ποινικών διατάξεων και ρύθμιση άλλων σχετικών θεμάτων.
 - Ν. 1808) 88) 29.9.88 (Α' 218) : Τροποποίηση και συμπλήρωση του τελωνειακού Κώδικα.
 - Ν. 1810) 5.10.88 (Α' 223) : Για τη συμπλήρωση και βελτίωση του Ν. 1505/1984 (περί ενιαίου μισθολογίου δημ. υπαλλήλων) και άλλες διατάξεις (πάρταση μισθώσεων κατοικιών άρθρ. 22).
 - Υ.Α. Οικον. Κ. 3958) 108 ΠΟΛ. 173) 14.6.88 (Β' 397) : Τροποποίηση, βελτίωση και κωδικοποίηση όλων των διατάξεων που αφορούν τη φορολογητέα αξία μεταβιβαζόμενων με σπουδαίοτε αεία ακινήτων εντός σχεδίου και τους συντελεστές που εφαρμόζονται για τη διαμόρφωσή της κατά το αντικειμενικό σύστημα.
 - Ν. 1811) 88) 13.10.88 (Α' 231) : Κύρωση της «Σύμβασης παραχώρησης στο Δημόσιο της Δασικής και αγροπεριβατικής περιουσίας των Ιερών Μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος, που συμβάλλονται στη σύμβαση αυτή».
 - Υ.Α. Οικον. 12.8.88 (Α' 572) : Περί νέων συντελεστών τιμών εκκίνησης ακινήτων τέως Διοίκησης Πρωτεύουσας.
 - Ν. 1806) 20.9.88 (Α' 207) : Τροποποίηση της νομοθεσίας για τα χρηματιστήρια αξιών και άλλες διατάξεις.
 - Πρ. Διοικ. Τρ. Ελλάδος αρ. 1359) 13.9.88 (Α' 210) : Τροποποίηση της απόφασης ΝΕ 305) 19) 12.3.81, όπως ισχύει που αφορά τον καθορισμό των όρων χορηγήσεως στεγαστικών δανείων (για τους δημ. υπαλλήλους αυξάνεται σε 3.300.000 δραχ. από 1.10.1988).
 - Ν. 1789) 20.6.88 (Α' 133) : Κύρωση Ευρωπαϊκής Σύμβασης (Στρασβούργο 27.1.77) για την καταστολή της Τρομοκρατίας.
 - Ν. 1809) 5.10.88 (Α' 222) : Καθιέρωση ηλεκτρονικών τιμειακών μηχανών και άλλες διατάξεις.

(Συνέχεια στη σελ. 276)

ΘΕΣΕΙΣ — ΑΠΟΨΕΙΣ

Ο ΝΕΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Δημοσιεύθηκε το Π.Δ. 402/1988 (ΦΕΚ Α' 187/26.8.88) που περιλαμβάνει τον νέο Οργανισμό του Υπουργείου Γεωργίας, στον οποίο εντάσσεται και η Διεύθυνση Αγροτικών Συνεταιρισμών και Εποπτευομένων Οργανισμών (άρθρο 31), με πολύμορφες επιτελικές αρμοδιότητες στους τομείς οργάνωσης, παρακολούθησης και εποπτείας των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Ο μελετητής του περιεχομένου διαπιστώνει την έλλειψη υπηρέσιας μελέτης της συνεταιριστικής νομοθεσίας για τις εκάστοτε ενδεικνυόμενες νομοθετικές μεταβολές, που ανάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου και την εξακολουθητική παρέμβαση σε συνδυασμό με το Ν. 1541/85 στην άσκηση κρατικού ελέγχου, και διερωτάται με ποιές Περιφερειακές Υπηρεσίες θ' αντλεί τα στοιχεία για να είναι δυνατή η ανάπτυξη της επιτελικής δραστηριότητας. Διερωτάται ακόμη που στηρίζεται η διεύθυνσή του και προώθησή της νομοθεσίας στην ανάπτυξη της συνεργασίας Συνεταιρι-

κών Οργανώσεων και Ο.Τ.Α. Αλλά και το σπουδαιότερο με ποιά εξειδικευμένα στελέχη στη συνεταιριστική νομοθεσία και ανάπτυξη θα επιτελέσει τις επιτελικές και οργανωτικές αρμοδιότητες, όταν από τριακοσκατιάς, όπως και άλλοτε τονίσαμε, το Υπουργείο στερείται ειδικευμένων στα συνεταιριστικά επιστημόνων χωρίς να λαμβάνει μέριμνα εξακολουθητικά γι' αυτό, αφού συμπληρώνει τα εκάστοτε κενά με στελέχη ανειδίκευτα προερχόμενα από άλλες υπηρεσίες. Αν αυτό δεν συνέβαινε, θα είχαν ίσως αποφευχθεί πολλά παρατράγουδα που ζημίωσαν τη συνεταιριστική κίνηση και θα είχαν περιοριστεί, με τις κατάλληλες εισηγήσεις προς τους κυβερνώντες, οι εξωτερικές επεμβάσεις στους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς με νομοθετικά και διοικητικά μέτρα.

Ας το προσέξει και ας αντιμετωπίσει το θέμα και η αντίστοιχη νεοσύστατη Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας για τους Αστικούς Συνεταιρισμούς.

ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Σύμφωνα με δημοσιεύματα, το Υπουργείο Γεωργίας, μέσα στο πνεύμα του Ν/Σ για τη σύσταση του Σώματος Ελεγκτών Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων — που προβλέπει σύσταση 13 Περιφερειακών Γραφείων ισάριθμων των περιφερειών του Π.Δ. 51/87 — συνέστησε την πρώτη Περιφερειακή Υπηρεσία Ελεγκτών Α.Σ.Ο. στη Δυτική Μακεδονία με έδρα την Κοζάνη και περιφέρεια τους νομούς Κοζάνης, Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας. Εδώ ταιριάζει η παροιμία «όλα τάχει η μαριζορή, ο φερτζές της λείπει». Αφού σε 10 χρόνια

δεν κατορθώθηκε η σύσταση του Σώματος Ελεγκτών από το Υ.Γ., που έσπευσε να διαλύσει την Εποπτική Υπηρεσία της Α.Τ.Ε., όπως τονίσαμε και παλαιότερα (τ. 8 σελ. 201) θέλει να εντυπωσιάζει με την ίδρυση Περιφερειακών Υπηρεσιών χωρίς να υπάρχει Κεντρική.

Παράλληλα, η ΠΑΣΕΓΕΣ διαμαρτυρείται που δεν τελειώνει ο έλεγχος στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις και η ανακοίνωση των परिσώματων, γιατί «οι οποιοσδήποτε καθυστερήσεις δημιουργούν υπόνοιες για συνειδητή πρόκληση ηθικής

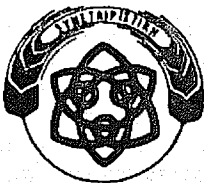
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

προσφέρει τη σιγουριά της ολοκληρωμένης κάλυψης σε όλους τους ζωτικούς κλάδους και εξασφαλίζει:

- τη γρήγορη και πρόθυμη εξυπηρέτηση
- την αντικειμενική και δίκαιη αποζημίωση
- τον σεβασμό και την πλήρη κατανόηση προς τους ασφαλισμένους.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

- Από το 1978, η πρώτη και η μόνη αμιγής Συνεταιριστική Ασφαλιστική Εταιρία στην Ελλάδα, με αποκλειστικούς μετόχους 60 Συνεταιριστικές Οργανώσεις και με κεφάλαια και αποθεματικά πάνω από 300 εκατομμύρια δραχμές.
- Αντασφαλιστική κάλυψη από τα μεγαλύτερα διεθνή συνεταιριστικά και ιδιωτικά αντασφαλιστικά συγκροτήματα.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

Κεντρικά Γραφεία:

Ακαδημίας και Γ. Γενναδίου 8 - Αθήνα, Τηλ. 36.42.611 - 15

Υποκατάστημα Θεσσαλονίκης:

Τσιμισκή 17 - Θεσσαλονίκη - Τηλ. 268.503

Πρακτορεία και γραφεία σ' όλη την Ελλάδα και στις Ενώσεις των Γεωργικών Συνεταιρισμών.

βλάβης στις Συνεταιρικές Οργανώσεις και στην ίδια τη συνεταιριστική ιδέα». Όταν όλοι τους αμελέτημα έσπουδαν να γρημεύσουν την υπάρχουσα Υπηρε-

σία, χωρίς να έχουν σχέδιο για τη σύσταση νέας, δεν τα είχαν σκεφθεί; Τώρα που οι Α.Σ.Ο. βάλλονται από παντού ανησυχούν;

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ Α.Τ.Ε.

Εντελώς τυχαία υπέπεσε στην αντίληψή μας διακήρυξη δημοπρασίας για βιομηχανική συνεταιριστική μονάδα Ενώσης Συνεταιρισμών που είχε τα ακόλουθα δύο απαραίτητα στοιχεία. (α) Επικεφαλίδα με εντυπωσιακά στοιχεία «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ», σαν να ενεργεί αυτή τη δημοπρασία, και (β) παράλειψη παροχής πληροφοριών και στοιχείων από τα Γραφεία της Ένωσης, αλλά μόνο από την Α.Τ.Ε.,

η οποία φαίνεται ότι εκπόνησε τη σχετική μελέτη. Θεωρούμε, ότι τέτοιες εμφανίσεις πρέπει ν' αποφεύγονται, γιατί δίδουν εικόνα κηδεμονίας, αλλά και επί πλέον γιατί στο παρελθόν επιδύρναν αυθαισθητότητα με εκατοντάδες χιλιάδες δραχμών Συνεταιρικές Οργανώσεις κατά την αναθεώρηση τιμών εργολάβων αματόχων έργων τους λόγω υπαγωγής σε έργα Α.Τ.Ε.

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η Αγροτική Τράπεζα ανήγγειλε, ότι προτίθεται να δημιουργήσει νέες Εταιρείες Αγροτικής Ανάπτυξης σε οκτώ περιφέρειες της χώρας, για την αξιοποίηση φυσικών πόρων, εκπόνηση μελετών για αναπτυξιακά έργα, ίδρυση θυγατρικών εταιρειών σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση κ.λπ. Θα ήταν όμως χρήσιμο να μελετηθεί προηγουμένως η οικονομική πορεία μέχρι σήμερα των υπαρχουσών εταιρειών για να μη σωρεύονται ελλείμματα σε βάρος του κοινωνικού συνόλου. Να μελετηθούν επίσης και οι επιδιώξεις των εταιρειών αυτών ώστε

να μη δραστηριοποιούνται σε τομείς που ανήκουν στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις και να διανέμουν στο κοινωνικό σύνολο οφέλη που προσέρχονται από τον μόχθο παραγωγών μιας περιφέρειας, όπως τονίσαμε και για τις περιπτώσεις των αποκαλούμενων Συνεταιριστικών Δημοτικών ή Κοινοτικών Επιχειρήσεων (τ. 9, σελ. 1). Οι δραστηριότητες των εταιρειών αγροτικής ανάπτυξης πρέπει να έχουν χαρακτηριστικό την εξυπηρέτηση κοινωφελών σκοπών γενικού χαρακτήρα.

**ΤΑ ΚΕΡΔΟΦΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΑΣ**

ΣΕΚΟΒΕ

ΡΟΛΟΓΗ

ΒΙΟΧΥΜ

**Ε.Γ.Σ. ΛΕΣΒΟΥ
Ε.Γ.Σ. ΣΕΡΡΩΝ
Ε.Γ.Σ. ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ
Ε.Γ.Σ. ΛΑΚΩΝΙΑΣ**

**Α.Ε.Β.Ε. ΚΕΡΚΥΡΑΣ
Ε.Γ.Σ. ΗΛΕΙΑΣ - ΟΛΥΜΠΙΑΣ
Ε.Γ.Σ. ΝΑΞΟΥ
Ε.Γ.Σ. ΤΗΝΟΥ
Σ/σμός ΣΚΟΠΕΛΟΥ**

ΜΙΑ ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

- Κονσέρβες
- Κατεψυγμένα Λαχανικά
- Χρυσή Πατάτα
- Τυριά
- Αλλαντικά
- Ελιές
- Ρύζι - Όσπρια
- Τουρσιά
- Λάδια - Πυρηνέλαια
- Χυμοί
- Κρασιά
- Δαμάσκηνα

**ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ**

Ελληνική Συνεταιριστική Εταιρία Διανομών - Εξαγωγών και Εισαγωγών Α.Ε.

Ακαδημίας και Γενναδίου 8 · Αθήνα 142 · τηλ: 36.42.311-13

Ν Ε Α Β Ι Β Λ Ι Α

Ν. ΚΟΛΥΜΒΑΣ: Συνεταιριστικά (Ελληνικά και Διεθνή) έκδ. Αγροτικές Συνεταιριστικές Εκδόσεις, 1988, σελ. 380.

Ο Συνεργατισμός είναι μια πραγματικότητα και μια δύναμη.

Σαν πραγματικότητα, έχουμε την τάση να τον θεωρούμε δεδομένο.

Σαν δύναμη προκαλεί πάντα τον πειρασμό να χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά απ' αυτούς που κατ' επάγγελμα συγκεντρώνουν δύναμη, τους πολιτικούς.

Όπως μας θυμίζει ο Κολύμβας σε ομιλία του για τον συνεταιριστικό θεσμό και τον ρόλο του στον κοινωνικό μετασχηματισμό, την οποία περιέλαβε στη συλλογή: «Η αντίδραση προήλθε από μεγάλα πνεύματα της εποχής εκείνης, κοινωνιστές, ιερωμένους που καταδίκασαν τον αχαλίνωτο ατομικισμό, αυτή την απελπισμένη πάλη για τη ζωή όλων εναντίον όλων, που μεταβάλλει τον άνθρωπο σε λύκο για τον άνθρωπο, αυτή τη ζούγκλα του συναγωνισμού, όπου το δίλημμα είναι να καταβροχθίσεις τους άλλους ή να καταβροχθιστείς απ' αυτούς. Και διακήρυξαν την ανάγκη του σεβασμού προς κάθε ανθρώπινο όν, όσο ταπεινό και αν είναι και το δικαίωμά του ν' αναπτυχθεί φυσιολογικά μέσα σε μια ατμόσφαιρα ασφάλειας, εμπιστοσύνης αδελφότητας και αλληλεγγύης. Αυτό επέβαλλε μια κοινή προσπάθεια για ένα κοινό σκοπό στον οποίο ο καθένας θα μπορούσε να συμμετάσχει και που θα συνένωνε τις προσπάθειες όλων. Αυτοβοήθεια, αλληλοβοήθεια, αλληλεγγύη, δικαιοσύνη, σεβασμό στην ανθρώπινη προσωπικότητα. Έτσι ξεπήδησε ο σύγχρονος Συνεταιρισμός».

Αλλά και ο σοσιαλισμός ποτίστηκε από τα ίδια νάματα και τάχθηκε στην υπηρεσία των ίδιων αξιών. Δεν είναι θέματα τυχαία, ότι Συνεργατισμός και Σοσιαλισμός έχουν κοινούς Αγίους, όπως τον Όουεν, τον Φουριέ και τον Σαιν Σιμόν, ή ότι ένα πλήθος σοσιαλιστών, όπως ο συγγραφέας του διδύλου, άλλωστε, αφιερώθηκαν στην υπηρεσία του συνεταιριστικού κινήματος. Είναι δύο σπαθιά που πολεμούν παράλληλα.

Το γοητευτικό με τον Συνεργατισμό είναι η αμεσότητα των αποτελεσμάτων της δράσης. Οι ιδεολογικές του μεταβολές μετουσιώνονται σε μια καθημερινή πραγματικότητα. «Συνεταιρισμός» λέει ο Κολύμβας «είναι μια ένωση προσώπων που ασκεί συλλογικές οικονομικές δραστηριότητες, με δημοκρατικές διαδικασίες και αποδέχεται να εξυπηρετήσει τα μέλη της όσο

και το γενικό συμφέρον της κοινωνίας». Και υπογραμμίζει, ότι ο συνεργατισμός είναι η πρώτη μορφή οικονομικής οργάνωσης που εφάρμοσε τη δημοκρατία στην οικονομία.

Αλλά για να λειτουργεί δημοκρατικά ο συνεταιρισμός και να υλοποιεί το δημοκρατικό στοιχείο της ιδεολογίας του, πρέπει να κρατάει το κόμμα έξω από την πόρτα του. Όταν μεταφέρεται στις συνελεύσεις και στα συμβούλια του κομματική γραμμή, παύει ο συνεταιρισμός να προσδιορίζει τη δράση του. Διαλύεται και η προϋπόθεση της εμπιστοσύνης και της ενότητας στις επιδιώξεις των μελών του.

Φιλοσυνεταιριστική λεκτική έξαρση από την πλευρά του κράτους χαρακτηρίζει αυτήν την περίοδο — παρατηρεί ο Κολύμβας — αλλά χωρίς αντίκρουσμα. Ο συγγραφέας ασφαλώς θα μπορούσε να προσθέσει πολλά και τσυχτερά σ' αυτό το θέμα. Είναι φανερό όμως πως η σκέψη του πάει πέρα από τις τωρινές αντιπαραθέσεις. Και συγκρατώντας την κριτική του από το να λάβει τους τόνους πολεμικής, προσβλέπει στην ώρα που η κυβερνητική παρέμβαση και ο κομματισμός θα αποδυναμωθούν και θα υπάρξει ξανά θέληση συνεργασίας, αποδεσμευμένη από κομματικές ταυτότητες, για τις κοινές συνεταιριστικές επιδιώξεις.

Η διαύγεια του λόγου και η αριότητα της θέσης όλων των ζητημάτων κάνουν τον αναγνώστη να σκέφτεται ποιός ακαδημαϊκός διάσκαλος πήγε χαμένος στις χιλιάδες ώρες που ξόδεψε ο Κολύμβας στην πρώτη γραμμή της μάχης του συνεταιριστικού κινήματος. Όταν περιπλανιόταν στην ερειπωμένη από τον πόλεμο Ανατολική Ευρώπη για να ξαναοίξει τις αγορές της για τα ελληνικά καπνά. Όταν έσπευδε από το ένα δοκιμαζόμενο μέτωπο των συνεταιριστικών επιχειρήσεων στο άλλο. Όταν αγωνιζόταν να περάσει τα συμφέροντα των Ελλήνων αγροτών μέσα από τις μακροχρόνιες διαμορφωμένες καταστάσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της ΕΟΚ. Όταν σαν Γενικός Γραμματέας της ΠΑΣΕΓΕΣ ασχούσε την επιτελική της διεύθυνση σε μια εποχή που οι δραστηριότητες, οι επενδύσεις και ο ρόλος του συνεταιριστικού κινήματος πολλαπλασιάστηκαν. Ή και τις ώρες που οι δικτατορίες και οι Γερμανοί του αποστέρησαν με τη φυλακή, την εξορία, το στρατόπεδο συγκεντρώσεως...

Κλείνοντας όμως ο αναγνώστης το διδύλι, δεν μπορεί παρά να πει, ως είχε ο τόπος σήμερα δέκα Κολύμβας.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΤΖΑΛΛΑΣ

ΜΙΑ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ ΣΕΙΡΑ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

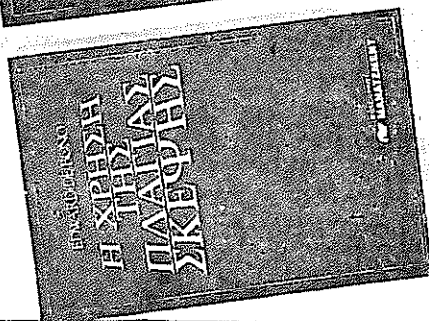
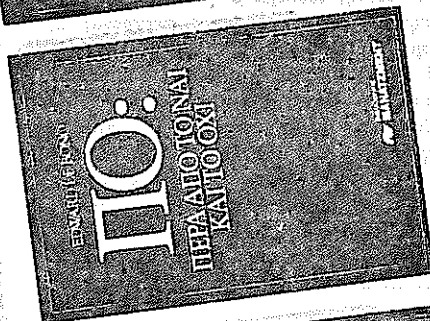
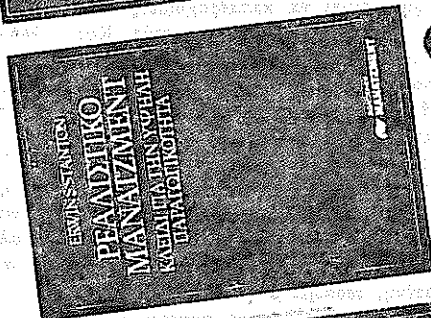
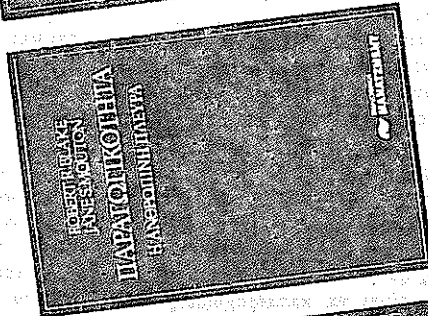
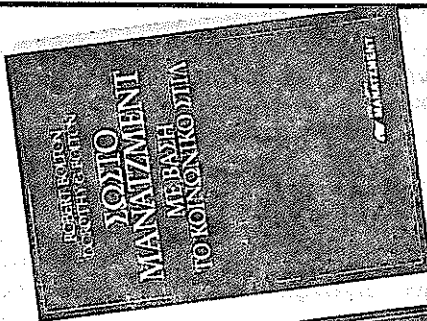
ΒΙΒΛΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ ΑΠΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ
ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Για μανάτζερς, στελέχη επιχειρήσεων,
σπουδαστές ανωτάτων σχολών

ΒΙΒΛΙΟΓΗΚΗ

MANATZMENT

ΑΠΟΚΟΛΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.
4ο χλμ. οδού Λαγκαδά 564 30, Θεσσαλονίκη, Τηλ. 668 612, Telex 418895 ASE GR
Υποκατάστημα Αθηνών: Σολωμού 66, 104 32, Τηλ. 52 27 807, 52 56 596/7

ΑΡ. Ν. ΚΛΗΜΗ: «Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα» Τόμος II, 1923 - 1934)5, Έκδοση ΠΑΣΕΓΕΣ, Αθήνα 1988, σελ. 624.

Να ήταν δυνατό!

Να ήταν δυνατό όλοι οι συνεταιριστές να διαβάσουν την αναστήλωση της ιστορίας των συνεταιρισμών που έχει γράψει ο Αρ. Ν. Κλήμης! Άπιαστο όνειρο!

Να ήταν έστω δυνατό να τη διαβάσουν οι κατερχήν υπεύθυνοι για τους συνεταιρισμούς Πρόεδροι και Διευθυντές και πτυχιούχοι υπάλληλοι! Υπερβολική απαίτηση.

Ας το διαβάσουν, τουλάχιστον, όσοι διοικούν και διευθύνουν και στελεχώνουν Ενώσεις και ανώτερου βαθμού συνεταιριστικές οργανώσεις. Αυτοί είναι μερικές χιλιάδες άνθρωποι, που κρατούν στα χέρια τους τις τύχες της συνεταιριστικής κίνησης.

Αν αυτό γίνει, το βιβλίο αυτό θα γίνει μπιστό σέλλερ.

Αν αυτό δεν γίνει, όσοι αισιοδοξούν για το μέλλον των συνεταιρισμών, πρέπει να ξανασταθμίσουν την αφετηρία της αισιοδοξίας τους.

Υπερβολές; Όχι, αν δεχόμαστε ότι η ιστορία διδάσκει, για να μην χρειάζεται να μαθαίνουμε μόνο από τις δικές μας εμπειρίες. Όχι, αν συμφωνούμε ότι η γνώση είναι από τα ισχυρότερα εφόδια. Όχι, αν αποδεχόμαστε τις αρχές του συνεργατισμού, μεταξύ των οποίων και η εκπαίδευση με την ευρεία έννοια.

Ο Αρ. Ν. Κλήμης μας προσφέρει το δεύτερο τόμο του έργου του, σε έκδοση της ΠΑΣΕΓΕΣ. Με τον τόμο αυτό καλύπτεται η περίοδος 1923-1935. Όπως και στον πρώτο τόμο, δεν ιστορούνται γεγονότα. Αναστηλώνεται ολόκληρη η περίοδος, χρόνο με το χρόνο, μέσα από τα πρωτότυπα κείμενα και αφού δοθεί ο συνολικός πολιτικός - οικονομικός - κοινωνικός περίγυρος της περιόδου, ώστε ο αναγνώστης να ξαναζει το κλίμα της περιόδου σαν μέσα από κινηματογραφική ταινία, που δεν παραλείπει τίποτε από τα ουσιώδη. Ο ρόλος του συγγραφέα είναι ρόλος μέλισσας που συγκεντρώνει νέκταρ από όλα τα λουλούδια και μας προσφέρει μέλι. Μας προσφέρει συμπυκνωμένη γνώση που θα ήταν αδύνατο να την αποκτήσουμε διαφορετικά. Δεν προχωρεί σε διδαχές, αφού αφήνει τα ίδια τα κείμενα να διδάσκουν.

Κάθε τόμος του έργου του Αρ. Ν. Κλήμη α-

ποτελεί μια επίλεκτη βιβλιοθήκη. Δυσέβρετα ή και άγνωστα κείμενα έρχονται στην επιφάνεια όχι για να περιωθούν, αυτά τα ίδια (που και αυτό αποτελεί προσφορά), αλλά γιατί έχουν κάτι να διδάξουν ή να ερμηνεύσουν. Από τον επιμελή μελετητή δεν διαφεύγει ότι επί δεκαετίες ολόκληρες πρέπει να φρόντιζε ο Αρ. Ν. Κλήμης τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου αρχείου βιβλίων και κειμένων, που θα του έδιναν τη δυνατότητα να προσφέρει το τωρινό του έργο, ένα έργο ζωής. Η μελέτη ενός τέτοιου έργου προσφέρει τις συσσωρευμένες εμπειρίες ικανές να δημιουργήσουν στέρεο γνωστικό υπόβαθρο σε νεώτερους συνεταιριστές, τους οποίους και να προφυλάξει από λάθη.

Μεγάλη είναι η συμβολή του συγγραφέα στη λειτουργικότητα αυτού του μεγάλου τόμου. Θά-λεγε κανείς ότι μπορεί να μελετηθεί, όπως το σταυρόλεξο, οριζοντίως και καθέτως: κατ'έτος και κατ' ενότητες θεμάτων. Διατηρώντας την ίδια κατάταξη σε υποκεφάλαια για κάθε χρόνο, διευκολύνει τον μελετητή στο διαχωρισμό των θεμάτων που τον ενδιαφέρουν. Τα ευρετήρια (κατά θέματα, πρόσωπα και τόπους) εξασφαλίζουν πολλαπλές δυνατότητες χρησιμοποίησης του τεράστιου υλικού. Είναι κρίμα που δεν μπόρεσαν να συνοδέψουν τον τόμο επειδή καλύφθηκαν οι σελίδες του προύπολογισμού, οπότε θα ενταχθούν στον επόμενο τόμο.

Ο μελετητής αυτού του κλασικού έργου του Αρ. Ν. Κλήμη αισθάνεται ως αποδέκτης δωρεάς ενός κεφαλαίου, του οποίου η σημασία είναι ασύγκριτα ανώτερη από το χρηματικό, γιατί με το κεφάλαιο αυτό, όταν αξιοποιηθεί, μπορούν να παραχθούν συνεταιριστές, που να δώσουν πνοή και πραγματικά περιεχόμενο στους συνεταιρισμούς.

Μαζί με το μεγάλο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ, που κάθε μελετητής του έργου οφείλει στον Αρ. Ν. Κλήμη, χρεώνεται με την υποχρέωση να συνεργήσει για την έκδοση των υπόλοιπων τόμων αυτού του μοναδικού έργου. Μια τέτοια φροντίδα δεν ισοδυναμεί παρά με αποδοχή της δωρεάς.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ, που ανέλαβε την αξιόπαινη πρωτοβουλία έκδοσης του δεύτερου τόμου και η ΑΣΕ (Αγροτικές Συνεταιριστικές Εκδόσεις) που του έβαλε τη σφραγίδα της ποιότητας, πρέπει να ενθαρρυνθούν πρακτικά για να συνεχίσουν.

Κ. Α. Π.

Ε Ν Ω Σ Η

ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΞΑΝΘΗΣ

Ι Δ Ρ Υ Θ Η Κ Ε τ ο 1927

ΕΔΡΑ: ΞΑΝΘΗ — Μ. Καραολή 79

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ: ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗ

ΜΕΛΗ: 76 ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ με σύνολο μελών 5.886

Η ΕΝΩΣΗ ΞΑΝΘΗΣ είναι από τις πιο δυναμικές δευτεροβάθμιες Συνεταιριστικές Οργανώσεις της χώρας με ποικίλες και αξιόλογες δραστηριότητες όπως είναι: οι Πιστωτικές — Προμηθευτικές — Διαχείριση γεωργικών εφοδίων, ζωοτροφών, λιπασμάτων — Συγκέντρωση και διαχείριση σιτηρών και σπόρων δια λογαριασμό ΚΥΔΕΠ και παραγωγών — Εκμετάλλευση γεωργικών μηχανημάτων — λογιστική εξυπηρέτηση Συνεταιρισμών κ.λπ.

Η ΕΝΩΣΗ ΞΑΝΘΗΣ είναι από τους κυριότερους ιδρυτές μετόχους της ΣΕΒΑΘ — ΣΕΚΕ — ΣΕΚΑΠ και πολλών άλλων Συνεταιριστικών Εταιριών.

Πρόεδρος: Εύαγγελος Κουρτίδης

Διευθυντής: Χρήστος Κιντζονίδης

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 31.12.1987

Ε Ν Ε Ρ Γ Η Τ Ι Κ Ο

Δρχ.

Αξία ακινήτων — εγκαταστάσεων	75.414.591
Συμμετοχές σε Συνεταιριστικές Εταιρείες	195.013.240
Εμπορεύματα — υλικά	194.465.022
Απαιτήσεις εν γένει	541.455.623
Ταμείο — Καταθέσεις στην ΑΤΕ	51.970.066

Π Α Θ Η Τ Ι Κ Ο

Συνεταιριστικά Κεφάλαια κι Αποθεματικά	225.588.511
Υποχρεώσεις εν γένει	825.630.049
Κέρδη χρήσεως 1987	7.580.783

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ

Δρχ.

Σύνολο εσόδων	863.252.015
Σύνολο εξόδων διαχειρίσεως — αποσβέσεων	855.671.232
Κέρδη καθαρά χρήσεως	7.580.783

Απασχολούμενο Προσωπικό 82 άτομα

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΤΖΑΝΙΔΗΣ

Με συγκίνηση και οδύνη η οικογένεια της ΣΕΚΕ, της Συνεταιριστικής Ένωσης Καπνοπαραγωγών, αλλά και ολόκληρη η ευρεία ελληνική συνεταιριστική οικογένεια απτήθυνε τον ύστατο χαιρετισμό στον αλησμόνητο Μιλτιάδη Τζανίδη.

Ο Μιλτιάδης Τζανίδης από το 1947 εντάχθηκε στο διευθυντικό επιτελείο της ΣΕΚΕ και έθεσε στη διάθεσή της όχι μόνο τις καλύτερες γνώσεις του γύρω από τον καπνό και την καπνική οικονομία, αλλά και τα εξαιρετικά διευθυντικά του προσόντα.

Διευθυντής Κεντρικού Αθηνών της ΣΕΚΕ συμβάλλει αποφασιστικά στην οργάνωση των υπηρεσιών των Υποκαταστημάτων και των εγκαταστάσεων της σ' όλη την Ελλάδα και καταρτίζει συγχρόνως αξιόλογες μελέτες προς το Κράτος, τη Βουλή, τους αρμόδιους οργανισμούς για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν και την επίσημη πολιτική που πρέπει ν' ακολουθηθεί, για να αποκατασταθεί ο ελληνικός καπνός στις διεθνείς αγορές και ν' ανασυγκροτηθεί το βαρειά τραυματισμένο από τον πόλεμο καπνικό δυναμικό.

Οι μελέτες του, τα άρθρα του, τα βιβλία του παραμένουν κλασικά έργα στην καπνική βιβλιογραφία.

Το 1960 η ΣΕΚΕ ιδρύει τον κλάδο της Σιγαρετοδομηχανίας μισθώνοντας την Καπνοδομηχανία Ματσάγγου του Βόλου με τους 2.000 περίπου εργαζόμενους. Ως Γενικός Διευθυντής τοποθετείται ο Μιλτιάδης Τζανίδης, που χάρη στις γνώσεις, τις διευθυντικές του ικανότητες και το δυναμισμό του αναδεικνύεται με τη λαμπρή επιτυχία του ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση. Στη συνέχεια επιστρέφει στην Αθήνα, όπου προάγεται σε Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή της ΣΕΚΕ, θέση που κατείχε μέχρι της εξόδου του το 1975.

Ο Μιλτιάδης Τζανίδης υπηρέτησε το συνεταιριστικό κίνημα του λαού με παράμιλλη πίστη, αφοσίωση και πνεύμα υψηλής προφοράς. Χαρακτηρίας ακέραιος, ήρεμος, ευγενής, σεμνός, με πλούσια ψυχικά χαρίσματα, αγαπητός και προσφιλής σε όλους.

Υπήρξε ο άνθρωπος του ήθους και του καθήκοντος, ο ανθρωπιστής, με υψηλό πνεύμα ευθύνης, αυτό το πνεύμα που τόση ανάγκη έχουν σήμερα οι κοινωνίες μας.

Ν. Κολύμβας

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

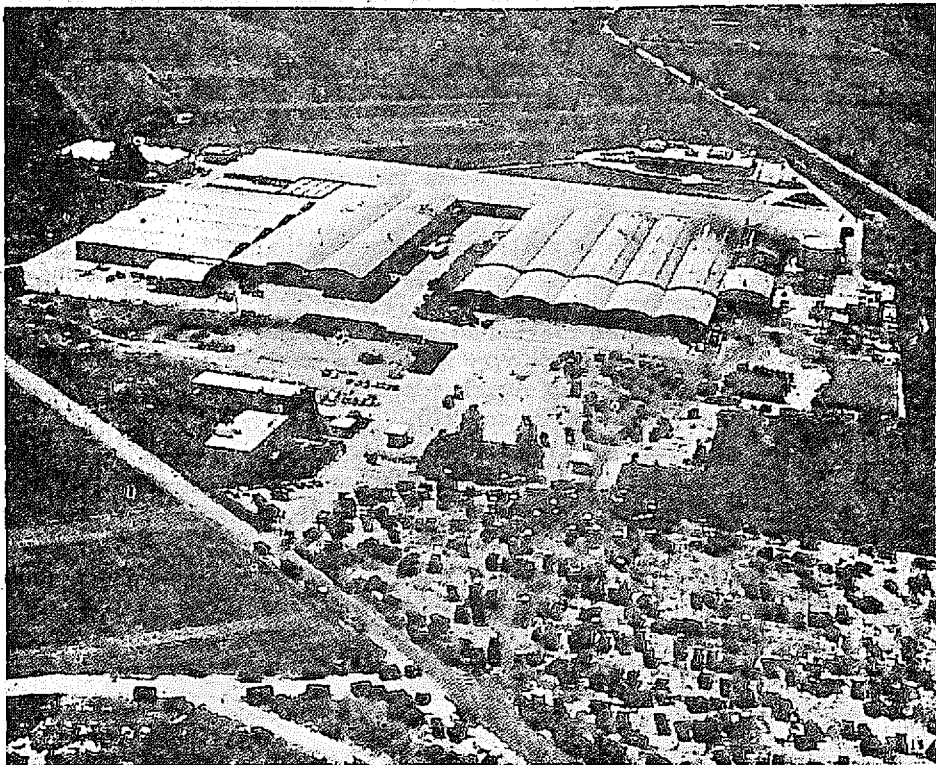
Παράκληση οι εργασίες να είναι όσο το δυνατό συνοπτικές και συνεκτικές κι η έκτασή τους να μην ξεπερνά το ισοδύναμο 6 τυπωμένων σελίδων. Η Συντακτική Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα δημοσίευσης ή μη εργασιών που της παραδίδονται, καθώς και καθορισμού του χρόνου δημοσίευσης, ανάλογα με τις δυνατότητες. Κείμενα που δημοσιεύονται ή όχι δεν επιστρέφονται. Τα κείμενα πρέπει να είναι πολύ καθαρά.

Τα κείμενα που υπογράφονται ή για τα οποία αναφέρεται η προέλευσή τους, δεν απηχούν, κατ' ανάγκη και σ' όλα τα σημεία τους, και τις θέσεις της Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού.

ΣΕΒΑ Θ ΑΒΕ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ξάνθη: Καραολή 79 — Αθήνα Λ. Ριανκούρ 64)

- ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ το εισόδημα των αγροτών.
- ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ποιότητα στον καταναλωτή.
- ΔΙΝΕΙ εργασία στους ανθρώπους της ακριτικής περιοχής.
- ΒΟΗΘΑ την εθνική οικονομία.
- ΣΤΗΡΙΖΕΙ τη συνεταιριστική ανάπτυξη.

ΤΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

Επιμέλεια, Β. Λαμπροπούλου - Δημητριάδου

Προγράμματα θελτίωσης βοσκοτόπων

Σε σχετική ερώτηση βουλευτή, από τον Υπουργό Γεωργίας δόθηκε η ακόλουθη απάντηση:

«Η ύδρευση των ζώων στους βοσκοτόπους είναι δραστηριότητα που περιλαμβάνεται στα προγράμματα θελτίωσης και εξοπλισμού των βοσκοτόπων.

Στα πλαίσια της δραστηριότητας αυτής, εντάσσονται οι δεξαμενές νερού, οι ποτιστρες, οι υδρομαστεύσεις, οι αγωγοί μεταφοράς νερού, τα φρέατα, οι γεωτρήσεις, τα αντλητικά συστήματα κλπ. έργα που εξυπηρετούν τις ανάγκες ύδρευσης των ζώων.

Το ύψος της ενίσχυσης για την κατασκευή των παραπάνω έργων, ανέρχεται μέχρι το 90% της τελικής δαπάνης του έργου, με βάση μελέτη αρμόδια εγκριμένη.

Δικαιούχοι της ενίσχυσης, τυγχάνουν οι Δήμοι και οι Κοινότητες καθώς και οι αγροτικοί Συνεταιρισμοί ή οι ομάδες παραγωγών, που συνιστώνται στα πλαίσια των Αγροτικών Συνεταιρισμών με την μορφή Ομάδας Κοινής Εκμετάλλευσης (ΟΚΕ), Κλαδικής Οργάνωσης Παραγωγής Αγροτικού Συνεταιρισμού (ΚΟΠΑΣ) και Τοπικής Συνέλευσης (Τ.Σ.).

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς, αφού εξασφαλίσουν τη συμμετοχή τους (10%) με ίδια κεφάλαια ή με δανεισμό, μπορούν να απευθύνονται στις κατά τόπους υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας (Δ/νσεις Γεωργίας και Δ/νσεις Δασών), προκειμένου να ενταχθούν στα ετήσια προγράμματά τους.

Διευκολύνσεις ζημιωθέντων παραγωγών

Σε έγγραφο της ΑΤΕ περιλαμβάνεται η απάντηση του Υπουργού Γεωργίας σε ερώτηση βουλευτή σχετικά με τις διευκολύνσεις σε παραγωγούς που έπαθαν ζημιές από δυσμενείς καιρικές συνθήκες:

«Η Τράπεζα κατά πάγια τακτική παρέχει πιστωτικές διευκολύνσεις σε παραγωγούς των οποίων οι εκμεταλλεύσεις ζημιώθηκαν από δυσμενείς καιρικές συνθήκες και από το λόγο αυτό κλονίστηκε σοβαρά η οικονομία τους.

Οι διευκολύνσεις αυτές είναι να κρατάει τις οφειλές τους σε δικαιολογημένη καθυστέρηση (δεν τους επιβαρύνει με τόκους υπερημερίας)

και να αναμένει την εξόφλησή τους σταδιακά και ανάλογα από τα εισοδήματα των αμέσως επόμενων καλλιεργειών ή δραστηριοτήτων τους και να τους επανενισχύει (με μετρητά, λιπάσματα κλπ.), για την ομαλή συνέχιση της παραγωγικής τους προσπάθειας.

Η Τράπεζα προκειμένου να βοηθήσει στην εμπέδωση της τάξης και καλής συναλλαγής των πελατών της, παρέχει τις παραπάνω διευκολύνσεις μετά από εξατομίκευση της κάθε περίπτωσης ζημιωθέντος παραγωγού.

Όσον αφορά την παρακράτηση από την ΑΤΕ μέρους της αξίας των προϊόντων που παραδίδεται από τους παραγωγούς σε Συνεταιρισμούς και εμπόρους, η Τράπεζα ανεξάρτητα από το ύψος της οφειλής τους και το χρόνο καθυστέρησης της, αποδίδει ανάλογο ποσό μετρητών τουλάχιστον 30% της αξίας του προϊόντος, για την αντιμετώπιση των επιτακτικών βιοτικών αναγκών τους. Το ποσοστό αυτό σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις (ζημιές, ασθένειες, φυσικές καταστροφές κλπ.), μπορεί να είναι και μεγαλύτερο.

Σχετικές διαταγές έχουν δοθεί και τηρούνται από όλα τα Καταστήματα της ΑΤΕ.

Δανειοδότηση συνεταιριστικών οργανώσεων

Σε άλλο έγγραφο επίσης της ΑΤΕ, περιλαμβάνεται η απάντηση σε ερώτημα βουλευτή που αφορούσε το δανεισμό των συνεταιριστικών οργανώσεων:

«1. Η αναπτυξιακή πολιτική μετά το 1982 στηρίχθηκε στην ενδυνάμωση κι ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος, πράγμα που οδήγησε στην ανάληψη νέων δραστηριοτήτων και την εκτέλεση μεγάλης κλίμακας επενδυτικών προγραμμάτων που αρχίζουν ν' αποδίδουν μόνο πρόσφατα. Επιπρόσθετα οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις ανέλαβαν μεγάλης κλίμακας δραστηριότητες μετά το 1981, στα πλαίσια εφαρμογής της Κοινοτικής πολιτικής, που πριν διεξάγονταν από το Δημόσιο.

Τις αυξημένες ανάγκες σε δανειακά κεφάλαια τις κάλυψε με δάνεια η ΑΤΕ στα πλαίσια των καταστατικών της σκοπών.

Αυτοί είναι οι κύριοι λόγοι που οδήγησαν στην αύξηση του δανεισμού τους από την ΑΤΕ. Το μεγαλύτερο άλλωστε μέρος των δανείων αναφέρεται σε νέες δραστηριότητες που αναλή-

φθηκαν στα πλαίσια της Κοινοτικής πολιτικής.

2. Η ΑΤΕ με την τεχνική και οργανωτική βοήθεια που παρέχει προσπαθεί, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, να συμβάλλει στην οικονομική εξυγίανση των Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Είναι βέβαιο ότι η εξυγίανση ορισμένων απ' αυτές, λόγω των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και αντιμετωπίζουν, απαιτεί δραστικότερα μέτρα (ρύθμιση οφειλών κλπ.), τα οποία όμως είναι αρμοδιότητα της Πολιτείας.

3. Η μη δανειοδότηση των Συνεταιριστικών Οργανώσεων συνεπάγεται διακοπή της λειτουργίας τους, πράγμα που, αφενός μεν θα δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στους αγρότες και την αξιοποίηση της αγροτικής παραγωγής αφεντέρου δε θα αυξήσει τις ζημιές τους, γιατί θαμείνουν αναξιοποίητες οι εγκαταστάσεις και η γενικότερη υποδομή που διαθέτουν.

Τα παραπάνω, σε συνδυασμό και με τις δυσχέρειες που παρουσιάζονται πάντα στην απορρόφηση των αγροτικών προϊόντων, κάνουν δύσκολη, αν όχι αδύνατη τη διακοπή της δανειοδότησης.

Η Τράπεζα, στις περιπτώσεις που διαπιστώνε προβλήματα στην εξυπηρέτηση των δανείων, συνέχιζε περιορισμένα τη δανειοδότηση για τις απόλυτα αναγκαίες δραστηριότητες, ενώ παράλληλα έπαιρνε τ' αναγκαία μέτρα για τη βελτίωση της λειτουργίας των Οργανώσεων αυτών, ώστε να περιοριστούν τα προβλήματα.

4. Η καθυστέρηση πληρωμής των παραγωγών για τα προϊόντα που παρέδωσαν στην ΚΥΔΕΠ δεν έχει καμιά σχέση με τα τυχόν «ανοίγματα» της Οργάνωσης.

Η ΑΤΕ άλλωστε δανειοδότησε φέτος την ΚΥΔΕΠ με 128 δις δρχ. για τη συγκέντρωση προϊόντων.

Η καθυστέρηση οφείλεται στο περιορισμένο χρηματοδοτικό πρόγραμμα που είχε φέτος καθοριστεί για την Τράπεζά μας καθώς και στην απροθυμία του ιδιωτικού εμπορίου να δραστηριοποιηθεί στην αγορά ορισμένων προϊόντων (α-ριαβόκοι, καπνά) σε επίπεδα ανάλογα μ' αυτά των προηγούμενων χρόνων.

5. Η ανάλυση των οφειλών των Συνεταιριστικών Οργανώσεων έχει ως εξής:

Σύνολο	270 δις δρχ.
— Για εφάλλα ακίνησης	235 δις δρχ.
— Για επενδυτικά δάνεια	35 δις δρχ.

6. Το ύψος των ακαλύπτων οφειλών των Συνεταιριστικών Οργανώσεων εκτιμάται σε 35 δις δρχ. περίπου».

Εφοδιασμός στρατιωτικών μονάδων από τη ΣΚΟΠ

Σε ερώτηση βουλευτή δόθηκε η ακόλουθη απάντηση από τον Αναπλ. Υπουργό Εθνικής Αμύνης:

«Σχετικά με τις προμήθειες λαχανικών και φρούτων για τις Στρατιωτικές Μονάδες από την συνεταιριστική Ομοσπονδία Οπωροκηπευτικών Προϊόντων (ΣΚΟΠ) σας πληροφορούμε τα παρακάτω:

Από το έτος 1983 εφαρμόζεται δοκιμαστικά η διαδικασία προμήθειας οπωροκηπευτικών για τις ανάγκες των Ενόπλων Δυνάμεων, απευθείας από τους παραγωγούς ή τις Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών.

Ειδικά για τις περιοχές Αθήνας και Θεσσαλονίκης η προμήθεια καθορίστηκε να γίνεται από την Κοινοπραξία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών Διαχείρισης Νοτιών Συν. Π.Ε. (ΣΚΟΠ).

Από τον Φεβρουάριο του 1987 για την περιοχή της Αθήνας η προμήθεια οπωροκηπευτικών δεν γίνεται αποκλειστικά και μόνο από την ΣΚΟΠ, αλλά παράλληλα και από τον γεωργικό πιστωτικό Συνεταιρισμό Γραμβούσης Χανίων (και του Γ.Π.Σ. Σαγείτων Αχαΐας και Αχαρνών Αττικής τους οποίους εκπροσωπεί).

Το παραπάνω σύστημα εφοδιασμού καθιερώθηκε για την καλύτερη εξυπηρέτηση των Ενόπλων Δυνάμεων (Αποφυγή εκμετάλλευσης από χονδρέμπορους, συμφερότερης τιμές, καλύτερη ποιότητα προϊόντων και την υποστήριξη των παραγωγών και των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Εξάλλου από την μέχρι τώρα εφαρμογή του συστήματος διαπιστώθηκε ότι σε γενικές γραμμές είναι ικανοποιητικό. Υπήρξαν βέβαια περιπτώσεις που ορισμένα είδη κατά καιρούς ήταν κατώτερης ποιότητας ή υψηλότερης τιμής από την αντίστοιχη του εμπορίου, αλλά τα προβλήματα επιλύονται σε απευθείας συνεννόηση με ΣΚΟΠ ή με την παρέμβαση της ΠΑΣΕΓΕΣ, δεδομένου ότι για την προμήθεια οπωροκηπευτικών για τις ανάγκες των Ενόπλων Δυνάμεων έχουν τεθεί αυστηρότατα κριτήρια ποιοτικού ελέγχου εξασφαλίζοντας παράλληλα χαμηλότερες τιμές.

Μετά από τη συγκέντρωση των νέων στοιχείων που θα υποβάλουν τα Γενικά Επιτελεία (ΓΕΣ - ΓΕΝ - ΓΕΛ), θα εκτιμηθεί κατά πόσο είναι σκόπιμο να συνεχιστεί όπως έχει το σύστημα των Ε.Δ. με οπωροκηπευτικά ή θα πρέπει να τροποποιηθεί».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ: Συνεταιριστικές - Αγροτικές

— Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

— Με εγκύκλιο της η ΠΑΣΕΓΕΣ ανακοίνωσε την έκδοση του Β' τόμου του βιβλίου του κ. Αρ. Κλήμη «ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ».

— Παρουσίαση του βιβλίου του πρώην Γεν. Γραμματέα της ΠΑΣΕΓΕΣ κ. Ν. Κολύμβα έγινε από τον Καθηγητή της Παντείου Ανωτάτης Σχολής Πολιτικών Επιστημών κ. Στ. Θεοφανίδη σε ειδική εκδήλωση που έγινε στη Θεσσαλονίκη στις 19 Οκτωβρίου. Το βιβλίο με τίτλο «Συνεταιριστικά ελληνικά και διεθνή» που παρουσιάστηκε στους εκπροσώπους του τύπου, έχει εκδοθεί από τις Αγροτικές Συνεταιριστικές εκδόσεις στη σειρά «Μάνατζμεντ» (5λ. Νέα Βιβλία αυτού του τεύχους).

— Θεμελιώθηκε στην κοινότητα Εύμοιρου Εάνθης το τρίτο εργοστάσιο παραγωγής ζωοτροφών της ΕΑ.ΒΙ.Ζ.

— Η ΠΑΣΕΓΕΣ αποφάσισε την ίδρυση φορέα εξαγωγών συνεταιριστικών αγροτικών προϊόντων.

— Το Υπουργείο Γεωργίας οργανώνει ειδικό πρόγραμμα εκπαίδευσης σε θέματα Μάνατζμεντ Μάρκετινγκ των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

— Στα πλαίσια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης η ΚΥΔΕΠ οργάνωσε ημερίδα για τη συνεταιριστική ανάπτυξη.

— Θεμελιώθηκε το νέο υπερσύγχρονο εργοστάσιο γάλακτος ΑΓΝΟ της Ένωσης Αγελαδοτροφικών Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης.

— Το 55% των καπνικών εξαγωγών της χώρας και την τρίτη θέση στον κλάδο καπνοβιομηχανίας στην εγχώρια αγορά καλύπτει η συνεταιριστική καπνοβιομηχανία ΣΕΚΑΠ.

— Στα αποκαλυπτήρια της προτομής στην Εάνθη του αείμνηστου συνεταιριστικού ηγέτη Αλεξ. Μπαλατζή παρέστη και κατέθεσε στεφάνι εκ μέρους της Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού ο Αντιπρόεδρος κ. Κ. Παπαγεωργίου.

— Χαρακτηριστικά συνεταιριστικά επιτεύγματα.

Κατά τη θεμελίωση του νέου συνεταιριστικού εργοστασίου επεξεργασίας γάλακτος της Ένω-

σης Αγελαδοτρόφων Θεσσαλονίκης ΑΓΝΟ παρουσιάστηκαν τα παρακάτω στοιχεία στα 33 χρόνια δραστηριότητας του εργοστασίου.

— Η ημερήσια εισκόμιση γάλακτος άρχισε από 15 τόννους και σήμερα φθάνει τους 270.

— Οι Συνεταιρισμοί - μέλη από 15 έγιναν 105.

— Οι 600 συνεταιρισμένοι αγελαδοτρόφοι έγιναν 6.000.

— Οι ετήσιες πωλήσεις προϊόντων ανήλθαν σε 7 δισεκ. δρχ. το 1987 και το 1988 υπολογίζονται σε 9 δισ. δρχ.

Όταν οι αριθμοί μιλούν τα σχόλια περιττεύουν.

— Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί KONSUM

— Ο καταναλωτικός Συνεταιρισμός Πατρών άρχισε να εκδίδει εφημερίδα με ενδιαφέρουσα συνεταιριστική ύλη.

— Ο Καταναλωτικός Συνεταιρισμός Καβάλας που βρίσκεται σε ανοδική πορεία από πλευράς εργασιών ανακαίνισε ριζικά το πρατήριο του.

— Ιδρύθηκε Καταναλωτικός Συνεταιρισμός στην Κομοτηνή.

— Ο Κ.Σ. Σερρών εγκαινίασε το 1ο κατάστημα τροφίμων.

— Ο Κ.Σ. Κατερίνης διπλασίασε τα μέλη του μέσα στο 1988, τα οποία ανέρχονται σε 1.450.

— Α.Τ.Ε.

— Στα πλαίσια της κοινωνικής και αναπτυξιακής συνεισφοράς της ΑΤΕ στον αγροτικό κόσμο εξειδικευμένα επιστημονικά στελέχη ανέλαβαν τη μελέτη εφαρμογής αγροτουριστικού προγράμματος.

— Με απόφαση του Δ.Σ. η ΑΤΕ συμμετέχει στην εκτέλεση έργου πειραματικής μονάδας παραγωγής βισαερίου και λιπάσματος από απόβλητα τυροκομείου στη Νάξο κατά 50% της δαπάνης.

— Κινητική αποστολή που επισκέφθηκε την Ελλάδα αποφάσισε σε συνεργασία με την ΑΤΕ την προώθηση προσπάθειας για αξιοποίηση με την εμπειρία της στη συρροή για την αξιοποίηση της δημοτικής επιχείρησης σηρατρώφιας και μετάξης Σουφλίου.

— Για την άμεση ανακούφιση των σεισμο-

πλήκτων περιφερειών Ζακύνθου και Ηλείας η ΑΤΕ διέθεσε ποσό 20 εκατομ. δρχ.

— Για την προστασία και αναγέννηση του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας η ΑΤΕ αποφάσισε την ίδρυση ειδικού ταμείου Προστασίας Περιβάλλοντος και κατέθεσε στο λ/σμό 52 εκατομ. δρχ.

— Οργανώνεται ειδικό σεμινάριο για την επιμόρφωση ειδικών επιστημόνων σε θέματα θερμοκηπίων.

— **Νέος νόμος για τους Συνεταιρισμούς στην Ε.Σ.Σ.Δ.**

Μετά από ζωηρές συζητήσεις το Ανώτατο Σοβιέτ ψήφισε τελικά ένα νέο νόμο για τους Συνεταιρισμούς ακολουθώντας το πνεύμα της περαστικής. Ο νόμος αυτός δημιουργεί πολλές ελευθεριότητες για την δραστηριότητα των Συνεταιρισμών και τους απαγκιστρώνει κάπως από τον κρατικό εναγκαλισμό και τις εξωτερικές επεμβάσεις.

— **Συνέδρια στην Αθήνα**

— Το 2ο Συνέδριο Μάρκετινγκ και Διαφήμισης Αγροτικών Προϊόντων οργάνωσε η ΣΥΝΕΔΙΑ (Συνεταιριστική Διαφήμιστική) στην Αθή-

να στις 23-25 Νοεμβρίου, με ενδιαφέροντα θέματα και ειδικευμένους ομιλητές. Το Συνέδριο παρακολούθησε σημαντικός αριθμός αιρετών και υπηρεσιακών στελεχίων συνεταιριστικών οργανώσεων.

— Συνέδριο με θέμα «Πορεία και Προσανατολισμοί στην Ανάπτυξη της Αγροτικής Οικονομίας» οργάνωσε το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος στις 1-3 Δεκεμβρίου στην Αθήνα. Το Συνέδριο μεταξύ άλλων ασχολήθηκε με τη συμβολή των Συνεταιρισμών στην αγροτική ανάπτυξη, θέμα που εισηγήθηκε ο Καθηγητής του Α. Π.Θ. κ. Χρ. Καμενίδης.

— **Το 29ο Συνέδριο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης.**

Στο Συνέδριο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (βλ. σελ. 217 προηγούμενου τεύχους) οι ελληνικοί συνεταιρισμοί εκπροσωπήθηκαν από τον Πρόεδρο και το Γενικό Διευθυντή της ΠΑΣΕΓΕΣ και από τον Πρόεδρο και το Γενικό Διευθυντή της Ένωσης Καταναλωτικών Συνεταιρισμών. Παρέστησαν ως παρατηρητές ο Διοικητής της ΑΤΕ και εκπρόσωπος της Διεύθυνσης Αστικών Συνεταιρισμών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

(Συνέχεια από τη σελ. 262)

- Ν. 1812) 27.10.88 (Α' 238) : Τροποποίηση διατάξεων του ν. 3221) 24 (περί κτηματικών τραπεζιών).
- Ν. 1813) 8.11.88 (Α' 243) : Τροποποίηση και συμπλήρωση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις.
- Ν. 1815) 11.11.88 (Α' 250) : Κύρωση του Κώδικα Αεροπορικού Δικαίου.
- Ν. 1816) 15.11.88 (Α' 251) : Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για τη δικαιοσύνη και άλλες διατάξεις.
- Ν. 1818) 15.11.88 (Α' 253) : Κύρωση της Σύμβασης της Βιέννης του 1985 για την προστασία της στοιβάδας του όξοντος και του Πρωτοκόλλου του Μόντρεαλ του 1987 για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στοιβάδα του όξοντος.

ΙΓ) ΟΙΚΟΔΟΜΟΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Από το Τμήμα Οικοδομικών Συνεταιρισμών του ΥΠΕΧΩΔΕ δόθηκαν τα ακόλουθα στοιχεία:

Έχουν εγκριθεί καταστατικά 153 οικοδομικών συνεταιρισμών, ενώ έχουν υποβάλει προς έγκριση καταστατικά τους άλλοι 114 οικοδομικοί συνεταιρισμοί. Υπάρχουν ακόμη φάκελλοι για άλλους 175 οικοδομικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι όμως δεν έχουν υποβάλει ακόμη τα καταστατικά τους.

Ο αριθμός των δηλωθέντων οικοδομικών συνεταιρισμών στη χώρα ανέρχεται σε 442.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ Ο.Η.Ε.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ (II Δεκ. 1986)

(Συνέχεια από τη σελ. 127 του τεύχους 10)

II. Ο ρόλος των Συνεταιρισμών στην ολοκληρωμένη Κοινωνική και Οικονομική Ανάπτυξη, ιδιαίτερα των Αγροτικών περιοχών.

9. Σύμφωνα με στοιχεία της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ΔΣΕ) οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί, οι συνεταιριστικές τράπεζες και οι συνεταιριστικές ασφαλιστικές εταιρίες, που κατά κανόνα βρίσκονται σε αστικές περιοχές, έχουν μεγαλύτερο αριθμό μελών από τους συνεταιρισμούς των αγροτικών περιοχών. Όμως οι συνεταιρισμοί των αγροτικών περιοχών κατέχουν σημαντική θέση τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η στενή σχέση τους με τη γεωργία και την αγροτική ζωή τους έχουν καταστήσει μια εύλογη μορφή οργάνωσης για την προώθηση της ανάπτυξης. Αυτή η τάση υπήρξε περισσότερο έντονη στη μεταπολεμική περίοδο στην Ασία και σε πολλές περιοχές της Αφρικής, όπου οι συνεταιρισμοί θεωρήθηκαν από τις κυβερνήσεις ως ο κατάλληλος κοινωνικός θεσμός για την υποδομή της εφαρμογής της αγροτικής μεταρρύθμισης, την τόνωση της παραγωγής και της εμπορίας τροφίμων και την προώθησή μιας πιο δίκαιης κατανομής του εισοδήματος και του πλούτου. Στην Κολομβία, όπου η πρωταρχικότητα για τις αγροτικές περιοχές εκδηλώθηκε πιο πρόσφατα από την Κυβέρνηση, χορηγήθηκαν και ενισχύσεις προς τους συνεταιρισμούς με σκοπό την προώθησή ενός ευρέος φάσματος γεωργικών, αλιευτικών, μεταφορικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε συνεταιριστική βάση. Στο Πακιστάν, η κεντρική και οι περιφερειακές κυβερνήσεις χρησιμοποίησαν ενεργά τους συνεταιρισμούς στην εφαρμογή διαφόρων αναπτυξιακών προγραμμάτων, σε όλους τους τομείς της εθνικής οικονομίας και ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές. Ο τρόπος συνεταιριστικής ανάπτυξης του Ανάντ στην Ινδία (σ.μ.: βλ. Σ.Π. τεύχος 5, 1987) θεωρείται ως υπόδειγμα για το τι μπορεί να επιτύχει η συνεταιριστική δράση στην εμπορία του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων από απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές προς τα αστικά κέντρα. Στη νοτιοανατολική Νιγηρία οι συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν αποδείξει την αξία τους στην υποδομή της εφαρμογής κυβερνητικών προγραμμάτων επέκτασης της παραγωγής φοινικελαίου. Στην Αίγυπτο, όπου οι γεωργικοί συνεταιρισμοί θεωρούνται ως οι πιο σημαντικοί από ανάλογες οργανώσεις, υπάρχουν 5.000 γεωργικοί συνεταιρισμοί πολλαπλού σκοπού που καλύπτουν όλες τις κοινότητες.

10. Στις σοσιαλιστικές χώρες, οι συνεταιρισμοί αποτελούν συστατικό στοιχείο της κοινωνικής οργάνωσης και έχουν καθοριστική σημασία στην προώθηση της γεωργικής και της αγροτικής ανάπτυξης. Στην Τσεχοσλοβακία οι γεωργικοί συνεταιρισμοί καλλιεργούν το 65% της καλλιεργήσιμης γης και παράγουν το 70% της συνολικής γεωργικής παραγωγής. Ανάλογα ή και υψηλότερα μεγέθη συναντώνται στη Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας και σε άλλες σοσιαλιστικές χώρες. Οι συνεταιρισμοί των χωρών αυτών δεν ασχολούνται αποκλειστικά με τις πολλαπλές γεωργικές δραστηριότητες, αλλά καλύπτουν ευρύτερο φάσμα εργασιών.

11. Υπάρχουν επαρκείς αποδείξεις ότι οι συνεταιρισμοί αποτελούν ανεκτίμη-

το θεσμό για την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης και για την επίτευξη δικαιότερης κατανομής του εισοδήματος. Ο βαθμός επιτυχίας από την άποψη αυτή δεν είναι ενιαίος. Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις όπου οι συνεταιρισμοί αποδείχθηκαν ανεπιτυχείς και ανέκδοτοι να ασκήσουν την αναπτυξιακή επιρροή που περιμέναν πολλές Κυβερνήσεις από αυτούς. Συνήθως, η αποτυχία υπήρξε αποτέλεσμα ενός αριθμού παραγόντων, οι κυριότεροι από τους οποίους ήταν η ανεπαρκής διαχείριση και ο προγραμματισμός των συνεταιριστικών δραστηριοτήτων και η απουσία έγκαιρης υποστήριξης από το Κράτος ή οι κρατικοί έλεγχοι που περιορίζουν τη συνεταιριστική αυτονομία και το δημοκρατικό χαρακτήρα των οργανώσεων.

III. Ο ρόλος των Γεωργικών, Αποταμιευτικών, χειροτεχνικών και άλλων κατηγοριών Συνεταιριστικών Οργανώσεων στην παραγωγή, την εμπορία και την κατανάλωση τροφίμων και συναφών προϊόντων και υπηρεσιών.

12. Η κατάσταση της γεωργίας και της διατροφής απέχει πολύ από την ικανοποιητική. Η παραγωγικότητα και το προϊόν της γεωργίας παραμένουν χαμηλά σε πολλές χώρες και η κατανάλωση τροφίμων βρίσκεται κάτω από τις ελάχιστες ανάγκες σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού της γης. Οι διεθνείς αγορές γεωργικών προϊόντων και οι εγχώριες διαρθρώσεις εμπορίας υστερούν σε αρκετά σημαντικά σημεία. Σήμερα, ένας συνδυασμός παραγόντων, που κατά ένα μέρος σχετίζονται με την αγροτική και την εμπορική πολιτική και κατά ένα άλλο μέρος με τις παγκόσμιες γενικές οικονομικές συνθήκες, έχουν συμπιέσει τις διεθνείς αγορές, μειώσει τις τιμές και επηρεάσει σημαντικά το εισόδημα των γεωργών και την αποδοτικότητα της γεωργίας σε πολλές χώρες. Στις αναπτυγμένες χώρες που παραδοσιακά αποτελούν τους μεγαλύτερους εξαγωγείς γεωργικών προϊόντων, οι γεωργοί αντιμετωπίζουν αξιωματικά προβλήματα ταμειακής ρευστότητας και, σε αυξανόμενο βαθμό, χρεωκοπίας, που εξαναγκάζουν, ιδιαίτερα τους μικρούς και μεσαίους παραγωγούς να εγκαταλείπουν τη γη. Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί δεν έχουν μείνει ανεπηρέαστοι από τις αρνητικές επιπτώσεις της γενικής πτωτικής πορείας της γεωργίας. Ως αποτέλεσμα οι συνεταιρισμοί πολλών χωρών αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες. Παρόμοιες συνθήκες επικρατούν σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Η 27η Γενική Συνέλευση της Διεθνούς Ομοσπονδίας Αγροτών Παραγωγών (IFAP), που πραγματοποιήθηκε στη Βόνη τον Απρ./Μάιο 1986, αφιέρωσε σημαντικό μέρος των εργασιών της στην κατάσταση των γεωργών και των γεωργικών συνεταιρισμών.

13. Σε ένα μεγάλο αριθμό αναπτυσσόμενων χωρών, ιδιαίτερα στην Αφρική, συχνά το πρόβλημα συνίσταται στη μεγάλη έλλειψη τροφίμων. Τα αποτελέσματα της ξηρασίας της υποδάμησης του περιβάλλοντος, της κυβερνητικής πολιτικής τιμών και της κοινωνικής αναταραχής έχουν συνετέλεσει από κοινού στην καθυστέρηση της γεωργικής παραγωγής σε πολλές Αφρικανικές χώρες νότια της Σαχάρας. Η παραγωγή τροφίμων στην Αφρική κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας έχει αυξηθεί με ετήσιο ρυθμό μόνο 1,7% ενώ η αύξηση του πληθυσμού είχε μέσο ρυθμό 2,8%. Το δυσάρεστο αποτέλεσμα είναι ότι το ένα τρίτο του συνολικού πληθυσμού της Αφρικής, ή περίπου 150 εκατ. άτομα, υποφέρει ή αντιμετωπίζει τον κίνδυνο του υποσιτισμού, της πείνας και σε μερικές περιοχές του λιμού.

Ακόμη και σε χώρες που έχουν επιτύχει αυτάρκεια στα τρόφιμα, όπως η Ινδία, οι περιπτώσεις υποσιτισμού μεταξύ των πτωχών, ιδιαίτερα των ακτημόνων της υπαίθρου, των εργατών της υπαίθρου και των οικογενειών χαμηλού εισοδήματος των αστικών κέντρων παραμένουν ευάριθμες. Στις χώρες αυτές η πρόκληση για την Κυδέρνηση και την κοινωνία συνίσταται στην αύξηση της παραγωγής τροφίμων και στην επίτευξη πιο δίκαιης διανομής του προϊόντος, ιδιαίτερα μεταξύ των πιο μειονεκτικών πληθυσμιακών ομάδων. Αυτοί είναι στόχοι που οι συνεταιρισμοί έχουν οι ίδιοι επωμισθεί με διάφορους βαθμούς επιτυχίας.

14. Σε πολλές χώρες η συνεταιριστική κίνηση έχει τις ρίζες της στους μακρόχρονους αγώνες των μικροπαραγωγών και των ακτημόνων της υπαίθρου για δανεισμό με λογικό επιτόκιο. Πιστωτικοί συνεταιρισμοί ιδρύθηκαν στην Ινδία το 1904 για να επιτύχουν αυτό το στόχο και να διασπάσουν την ισχύ των ιδιωτών δανειστών. Η κινητοποίηση των αποταμιεύσεων και η άσκηση πίστης, που είναι πολύ αναγκαία για την επιτυχία της γεωργικής δραστηριότητας, αποτελεί λειτουργία που οι συνεταιρισμοί μπορούν και συχνά προσφέρουν ικανοποιητικά. Τυπικό παράδειγμα αποτελεί η μεγάλη σημασία που έχει δώσει η συνεταιριστική κίνηση της Κολομβίας στην ενθάρρυνση των αποταμιεύσεων και της πίστης.

15. Οι πιστωτικές ενώσεις παρέχουν ένα δοκιμασμένο θεμέλιο στην υποδομή της των γεωργιών και των συνεταιριστών για την κινητοποίηση τοπικών οικονομικών πόρων. Συνιστώνται από άτομα που συνεργάζονται στην αποταμίευση και στη χορήγηση δανείων μεταξύ τους με λογικό επιτόκιο. Είναι χρηματοδοτικοί συνεταιρισμοί που δεν έχουν σκοπό το κέρδος, που ανήκουν στα μέλη τους και διοικούνται από αυτά και που ελέγχονται και εποπτεύονται από τις αρμόδιες αρχές. Σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο Πιστωτικών Ενώσεων (WOCCU), κατά το τέλος του 1985 υπήρχαν, μόνο στις αναπτυσσόμενες χώρες πάνω από 18.800 πιστωτικές ενώσεις με περισσότερα από 6,6 εκατ. μέλη, που κινούσαν αποταμιεύσεις ύψους 302 εκ. δολλ. στην Αφρική, 948 εκ. δολλ. στην Ασία, 270 εκ. δολλ., στην Καραϊβική και 455 εκ. δολλ., στη Λατινική Αμερική. Οι πιστωτικές ενώσεις έδωσαν αποτελέσματα στην ενθάρρυνση των φτωχών, ιδιαίτερα των αγροτικών περιοχών, να αποταμιεύουν. Τα επιτεύγματά τους δείχνουν ότι οι φτωχοί των αγροτικών περιοχών είναι σε θέση να αποταμιεύουν. Τα δάνεια που χορηγούνται από αυτούς τους χρηματοδοτικούς φορείς έχουν χρησιμοποιηθεί για σκοπούς παραγωγής, εκπαίδευσης, υγείας και έκτακτων αναγκών. Η Λατινοαμερικανική Συνομοσπονδία των Πιστωτικών Ενώσεων π.χ. χορήγησε στα μέλη της πάνω από 50 εκ. δολλ. σε δάνεια για μικρές επιχειρήσεις, βελτιώσεις κατοικίας και γεωργική παραγωγή κατά την περίοδο 1972—1985. Στο σύνολό τους, οι πιστωτικές ενώσεις των αναπτυσσόμενων χωρών έχουν επιτύχει εντυπωσιακά αποτελέσματα στην ενθάρρυνση των ατόμων, ιδιαίτερα των φτωχών, να αποταμιεύουν.

16. Σε μερικές χώρες, οι υπηρέσιες καταναλωτικών συνεταιρισμών αποτελούν μέρος των δραστηριοτήτων των αγροτικών συνεταιρισμών πολλαπλού σκοπού. Η ενεργόληψη με χονδρικές και λιανικές πωλήσεις μπορούν να δώσουν καλές ευκαιρίες στους συνεταιρισμούς για προώθηση πωλήσεων και αύξηση των ωφελημάτων τους, ενώ ταυτόχρονα οι καταναλωτές αποκτούν ένα πρόσθετο δίκτυο διανομής που προσκομίζει τρόφιμα στην αγορά. Στην Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, όπως και σε άλλες σοσιαλιστικές χώρες, οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί κατέχουν σημαντική θέση στη συνεταιριστική κίνηση και συμμετέχουν με υψηλό ποσοστό στα τρόφιμα που διαθέτονται στο κοινό. Στο Ιράν μια Ομοσπονδία Κατανα-

λωπικών Συνεταιρισμών που απαρτίζεται από συνεταιρισμούς έχει δραστηριοποιηθεί στη συνεταιριστική ενημέρωση και στην προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών. Η Ομοσπονδία αποτελεί ιδρυτικό μέλος της Αραβικής Συνεταιριστικής Ομοσπονδίας που δραστηριοποιείται στην προώθηση της Αραβικής συνεταιριστικής κίνησης.

17. Εκτός από την προώθηση των πωλήσεων τροφίμων, οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί προσφέρουν μια χρήσιμη κοινωνική υπηρεσία με την καθιέρωση ενός επιπέδου αναφοράς για τις τιμές και τις υπηρεσίες προς το οποίο μπορούν να συγκρίνονται ο ιδιωτικός και ο κρατικός τομέας. Στις περιπτώσεις που οι τιμές εκφράζουν την αποτελεσματικότητα που προκύπτει από οικονομίες κλίμακος ή ικανού μάνατζμεντ, αναμφισβήτητα το κοινό επωφελείται. Αμφισβήτηση υπεισέρχεται όταν οι χαμηλότερες τιμές είναι αποτέλεσμα χαμηλότοκης δανειοδότησης, διατάξεων επιστροφής φόρων ή άλλων μορφών επιδοτήσεων. Όταν αυτή η πρακτική αποσπειρίσει μέγρος μακρόχρονης κυβερνητικής πολιτικής επιδοτήσεων της συνεταιριστικής κίνησης, τότε ένα μέρος του πραγματικού κόστους των πωλήσεων των συνεταιρισμών μεταφέρεται στο κοινωνικό σύνολο. Στην περίπτωση που επιδοτούμενοι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί χάσουν αυτά τα ειδικά προνόμιά τους, γίνονται πιο ευάλωτοι στις δυνάμεις της αγοράς και διατρέχουν τον κίνδυνο χρεωκοπίας.

18. Η έκταση συμμετοχής των συνεταιρισμών στις τρεις κύριες φάσεις του παραγωγικού κύκλου —παραγωγή, εμπορία, κατανάλωση— διαφέρει πολύ από χώρα σε χώρα. Στις χώρες κεντρικού σχεδιασμού κατέχουν εξέχουσα θέση και στις τρεις φάσεις. Στις περισσότερες από τις άλλες χώρες, οι συνεταιρισμοί έχουν μικρότερη σημασία στην άμεση παραγωγή τροφίμων, αλλά έχουν σημαντική θέση στην εμπορία ενός ή περισσότερων προϊόντων ή τροφίμων. Οι προμηθευτικοί συνεταιρισμοί, επίσης, που έχουν διαδοθεί πολύ τόσο στις αναπτυσσόμενες, όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες, προσφέρουν πολύ σημαντική υπηρεσία στον εφοδιασμό των γεωργών με λιπάσματα, σπόρους και άλλες εισροές σε χαμηλές τιμές.

19. Υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις ότι οι Κυβερνήσεις ενός αριθμού αναπτυσσόμενων χωρών ανταποκρίνονται περισσότερο στις ανάγκες των παραγωγών με αύξηση των τιμών των γεωργικών προϊόντων και με βελτίωση των όρων εμπορίου μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών προς όφελος των γεωργών. Σε μερικές χώρες υπάρχουν ενδείξεις ότι ο παρεμβατικός ρόλος των Κυβερνήσεων στον γεωργικό/αγροτικό τομέα μετριαάζεται. Οι τιμές δεν είναι πλέον αυστηρά ελεγχόμενες και οι συνθήκες εμπορίας διευκολύνονται. Στη Νιγηρία η Κυβέρνηση αποφάσισε το 1986 να καταργήσει όλα τα συμβούλια εμπορίας προϊόντων. Με το νέο σύστημα οι συνεταιρισμοί καθώς και οι ίδιοι οι παραγωγοί και οι εταιρίες θα ενεργούν αγορές και πωλήσεις των προϊόντων τους κυρίως με δική τους ευθύνη.

20. Με τη γεωργική παραγωγή και εμπορία συνδέεται στενά η επεξεργασία τροφίμων. Η επεξεργασία τροφίμων αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προόδου στην προώθηση της ανάπτυξης, διότι απολήγει σε προεπιθέσιμη αξία, δημιουργεί απασχόληση και διευρύνει τα καθαρά οφέλη από την εξαγωγή τροφίμων. Συνεταιρισμοί επεξεργασίας τροφίμων συναντώνται συχνά σε πολλές από τις πιο εκβιομηχανισμένες αναπτυσσόμενες χώρες, μεταξύ των οποίων η Αργεντινή, η Βραζιλία και η Ύνδία. Στην Ύνδία σημειώθηκε αξιολογηθείσά επέκταση των συνεταιρισμών στην επεξεργασία και εμπορία γάλακτος, ζάχαρης και ελαιωσπένων. Σε διεθνές επίπεδο ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNIDO) έχει καταβάλει πολλές προσπάθειες στην προώθηση βιομηχανικών επεξεργασίας τροφίμων.

Η Δεύτερη Συμβουλευτική Σύνανση για τη Βιομηχανία επεξεργασίας τροφίμων, που οργανώθηκε από τον UNIDO στη Κοπεγχάγη τον Οκτώβριο 1984, εξέτασε το ρόλο των συνεταιρισμών στον πρωτογενή τομέα τους προς ολοκληρωμένη ανάπτυξη της βιομηχανίας επεξεργασίας τροφίμων. Στη συνάντηση τονίστηκε η σημασία της ενδυνάμωσης της διεθνούς συνεργασίας στο θέμα αυτό.

IV. Ο ρόλος των Συνεταιρισμών και των Οργανώσεων Συνεταιριστικού τύπου στην προώθηση της ανάπτυξης σε Αστικές περιοχές.

21. Ο ρόλος που έχουν οι συνεταιρισμοί στην επεξεργασία τροφίμων δείχνει τη σημαντική θέση που κατέχουν στο βιομηχανικό τομέα καθώς και τις μεγαλύτερες δυνατότητές τους να προωθήσουν την ανάπτυξη σε αστικές περιοχές. Οι αστικοί συνεταιρισμοί αποτελούν ήδη ένα σημαντικό μέρος της συνολικής συνεταιριστικής κίνησης από την άποψη του αριθμού μελών, του κύκλου εργασιών και του αριθμού ατόμων που εξυπηρετούν. Πρόεχουν μεταξύ αυτών πιστωτικοί και αποταμιευτικοί, καταναλωτικοί, οικολογικοί και ασφαλιστικοί συνεταιρισμοί. Επιπλέον, ως αποτέλεσμα της διατηρούμενης ανεργίας στις αστικές περιοχές, βιομηχανικοί συνεταιρισμοί ή συνεταιρισμοί εργατών αναφέρονται σε πολλές χώρες με αναπτυσσόμενη οικονομία αγοράς, όπως στη Γαλλία, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι συνεταιρισμοί αυτοί ηγωνίζονται ρυθμούς ανάπτυξης αντίστοιχους των οποίων δεν υπάρχουν στην ιστορία των βιομηχανικών συνεταιρισμών. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση μιας επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (1), η πλειονότητα των νέων βιομηχανικών συνεταιρισμών στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στην Ιταλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο προήλθαν από επιχειρήσεις που αντιμετώπιζαν οξυμένα προβλήματα.

22. Σε μερικές αναπτυσσόμενες χώρες υπάρχουν ενδείξεις διαφαινόμενου ενδιαφέροντος υπέρ των συνεταιρισμών ή συνεταιριστικού τύπου οργανώσεων ως τρόπου αντιμετώπισης του επίμονου προβλήματος ανεργίας, της ανεπάρκειας κατοικιών, της ανεπάρκειας τροφίμων και του ανερχόμενου κόστους τροφίμων. Η γρήγορη αύξηση του αστικού πληθυσμού σε όλες τις αναπτυσσόμενες χώρες κατέστησε πιο αναγκαία την εξεύρεση κατάλληλων κοινωνικών οργανώσεων για την αντιμετώπιση αυτών και των συνδεδεμένων με αυτά προβλημάτων. Οι βιομηχανικοί συνεταιρισμοί στις αστικές περιοχές έχουν αξιόλογες δυνατότητες δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης για εργάτες που διαφορετικά θα ήταν άνεργοι. Η εμπειρία από την Ηνωμένη Δημοκρατία της Τανζανίας π.χ. έχει δείξει ότι η απαιτούμενη επένδυση για κάθε εργάτη είναι μικρότερη σε ένα συνεταιρισμό από ότι σε μια συντηρημένη επιχείρηση. Στη Νικαράγουα οι μικροί μεγέθους συνεταιρισμοί παραγωγής καλύπτουν το 30% της συνολικής βιομηχανικής απασχόλησης.

23. Παρά τις σημαντικές επιτυχίες που έχουν επιδείξει οι συνεταιρισμοί στη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης στις αστικές περιοχές, δεν έχουν ακόμη, με ελάχιστες εξαιρέσεις, δείξει όλες τις δυνατότητές τους σε βαθμό που να αποτε-

(1) Συμβολή των συνεταιρισμών στην περιφερειακή ανάπτυξη: έκθεση υποβληθείσα από την Επιτροπή Περιφερειακής πολιτικής και Περιφερειακού Σχεδιασμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (DOC. A2 - 51/86, Μάιος 1986).

λέσουν μια οργανική δομή προώθησης οικονομικής ανάπτυξης ευρείας κλίμακας. Η συνεταιριστική κίνηση του Μονραγιόν, της Επαρχίας των Βάσκων στην Ισπανία, παραμένει μέχρι σήμερα ένα υπόδειγμα που οι περισσότερες συνεταιριστικές κινήσεις αστικών περιοχών δεν μπορούν όχι μόνο να συγκριθούν, αλλά ούτε και να φιλοδοξήσουν να φθάσουν. Οι λόγοι είναι πολλοί και σύνθετοι. Κατά ένα μέρος αυτό σχετίζεται με την απουσία συνεταιριστικής συνήθειας στις αστικές περιοχές, μια κατάσταση που έχει τις ρίζες της στην έλλειψη εκπαίδευσης και κατανόησης της φύσης των συνεταιρισμών από το κοινό. Σε αντίθεση με τις αγροτικές περιοχές, όπου μια βαθειά ριζωμένη αίσθηση απομόνωσης έχει γεννήσει αυθόμητα αυτοδοθείας και αλληλεγγύης, η τάση προς τη συνεταιριστική μορφή δράσης απουσιάζει από τις αστικές περιοχές, όπου τα άτομα συχνά δοκιμάζουν μια βαθειά αίσθηση αποξένωσης από τους κοινωνικούς θεσμούς. Το γεγονός αυτό κατά ένα μέρος αντιστρέφεται σε πόλεις χωρών με αναπτυγμένη οικονομία αγοράς, όπως στη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι εργάτες δείχνουν περισσότερη προθυμία στη χρησιμοποίηση του συνεταιριστικού θεσμού, για να ιδρύσουν βιομηχανίες μικρού μεγέθους ή για να σώσουν εκείνες που απειλούνται με χρεωκοπία.

24. Οι συνεταιρισμοί των αστικών περιοχών, όμως, και ιδιαίτερα οι βιομηχανικού τύπου, δεν θα προχωρήσουν πολύ χωρίς τη βοήθεια της κυβέρνησης ή εξωτερικών πηγών. Μια τέτοια βοήθεια, τουλάχιστον κατά την περίοδο έναρξης της επιχείρησης, είναι ουσιαστική διότι οι περισσότεροι βιομηχανικοί συνεταιρισμοί χρειάζονται συμπληρωματικές πηγές κεφαλαίου, ειδικευμένους μάνατζερς και εργάτες καθώς και γνώση των συνθηκών της αγοράς. Όπως και στην περίπτωση των αγροτικών συνεταιρισμών, το αποτελεσματικό μάνατζμεντ αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο για την επιτυχία των βιομηχανικών συνεταιρισμών παραγωγής. Το σημείο αυτό το έχει επεξεργασθεί μια διαρευνητική μελέτη που διεξήγαγε η ΔΣΕ για το Συνέδριο για τις Οικονομικές και Κοινωνικές Δυνατότητες των Βιομηχανικών Συνεταιρισμών στις Αναπτυσσόμενες Χώρες, που πραγματοποιήθηκε στην Αρούσα της Ηνωμένης Δημοκρατίας της Ταϊλάνδης το Φεβρουάριο 1982. Ένα από τα συμπεράσματα της μελέτης ήταν ότι η έλλειψη ικανού μάνατζμεντ ήταν πιο συχνά η αιτία των δυσκολιών των βιομηχανικών συνεταιρισμών παρά η έλλειψη κεφαλαίου.

25. Ιδανικό είναι οι συνεταιρισμοί να κινητοποιούν κεφάλαια που προέρχουν από ετήσια αποθεματικά. Αυτό όμως είναι δύσκολο να επιτευχθεί διότι η πρακτική των συνεταιρισμών είναι να συναλλάσσονται με τα μέλη τους στο χαμηλότερο δυνατό κόστος παρά να δημιουργούν πλεονάσματα. Σε πολλές όμως χώρες η νομοθεσία επιβάλλει στους συνεταιρισμούς να μεταφέρουν ένα μέρος του ετήσιου πλεονάσματος σε λογαριασμό αποθεματικού. Μια πρακτική που ακολουθείται σε Σκανδιναβικές χώρες είναι να δημιουργούν οι συνεταιρισμοί αποθεματικά με την έκδοση μεριδίων στα μέλη προσερχόμενων από το ετήσιο πλεόνασμα, συνήθως ανάλογα με τη χρήση από το μέλος των υπηρεσιών που προσφέρονται από την οργάνωση. Η πρακτική αυτή καρπίζει έδαφος σε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες.

26. Οι βιομηχανικοί συνεταιρισμοί πρέπει να προσέξουν ιδιαίτερα τον τρόπο με τον οποίο μερικοί γεωργικοί συνεταιρισμοί βρίσκουν νέους τρόπους άντλησης κεφαλαίου. Αφού οι τελευταίοι γενικά δεν έχουν πρόσβαση στις αγορές αξιών, πολλοί έχουν βρει εναλλακτικούς μηχανισμούς άντλησης κεφαλαίων. Σ' αυτούς περιλαμβάνονται η πώληση μεριδίων σε οργανισμούς και Κυβερνήσεις και η πώληση ομολογιών στα μέλη. Οι εν λόγω οργανισμοί είναι συνήθως συνεταιριστικές τράπεζες που έχουν ιδρυθεί προς υποστήριξη των συνεταιρισμών. Συνήθως τα κεφάλαια

αυτά προέρχονται από εξωτερικές πηγές ή από την Κυβέρνηση, αλλά συνεχώς περισσότερο προέρχονται από αποταμιεύσεις. Ως εκ τούτου οι συνεταιριστικές τράπεζες σε πολλές χώρες έχουν γίνει εντελώς ανεξάρτητες από την Κυβέρνηση και στηρίζονται στους συνεταιρισμούς και στα συνεταιρισμένα μέλη.

27. Ενόψει των πραγματικών δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί στην άντληση κεφαλαίων, οι Κυβερνήσεις θα μπορούσαν, υπό ορισμένους όρους, ν' αποτελέσουν την πηγή τέτοιων κεφαλαίων. Η βοήθεια αυτή θα μπορούσε να πάρει τη μορφή δανείων και πιστώσεων. Οι επιδοτήσεις θα πρέπει να αποθαρρύνονται εκτός από τις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται για σαφώς καθορισμένους σκοπούς αναφερόμενους στο δημόσιο συμφέρον ή συνδέονται με προώθηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Συγκόλουθα προς τη σύσταση με αρ. 127 του ILO μια τέτοια βοήθεια πρέπει να προωθεί τα συμφέροντα και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών και θα πρέπει να σχεδιάζεται ώστε να ενθαρρύνει και όχι να υποκαθιστά την πρωτοβουλία και την προσπάθεια των συνεταιρισμένων μελών.

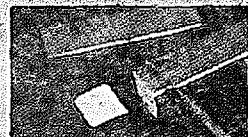
28. Οι κυβερνήσεις θα έπρεπε επίσης να εξετάσουν νέες ή καινοτόμες απόψεις για την υποστήριξη των συνεταιρισμών στην άντληση των αναγκαίων κεφαλαίων. Όπως συμβαίνει τώρα στις περιπτώσεις της Αιγύπτου και της Ηνωμένης Δημοκρατίας της Ταϊλάνδας, οι γενικοί σκοποί γεωργικές τράπεζες ή οι αναπτυξιακές τράπεζες θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν να δανείζουν κεφάλαια στους συνεταιρισμούς με όρους που ελαττώνουν τόσο τους φτωχούς, όσο και τους πιο ευτημερούς αγρότες. Οι φτωχοί αγρότες δεν μπορούν συχνά να δανειστούν διότι δεν διαθέτουν επαρκείς εγγυήσεις, οπότε υποχρεώνονται να δανείζονται από δανειστές με υψηλό τόκο. Η Κυβέρνηση και οι δημόσιοι οργανισμοί θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια πηγή δανεισμού για τους συνεταιρισμούς που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν μεγάλες επενδύσεις. Ομιλόλογα με σταθερό επιτόκιο και βαθμιαία αποπληρωμή έχουν σταδιακά εμφανισθεί ως τακτική πηγή μακροχρόνιου δανεισμού σε χώρες πολύ διάφορες, όπως η Ινδία και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, όπου αποτελούν αντικείμενο συναλλαγής με κάποιας μορφής κυβερνητική ενίσχυση. Αυτή η μορφή χρηματοδότησης φαίνεται να έχει μέλλον, αλλά μπορούν να κάνουν χρήση μόνο καθιερωμένοι συνεταιρισμοί αποδεδειγμένης πιστοληπτικής συνέπειας. Διεθνείς χρηματοδοτικές πηγές, εκτός από οργανισμούς αναπτυξιακής βοήθειας, καθίστανται βαθμιαία επίσης πηγές κεφαλαίων για τους συνεταιρισμούς. Η δημιουργία ενός ανεξάρτητου συνεταιριστικού χρηματοδοτικού συστήματος, που να ανήκει στους συνεταιρισμούς και να κατευθύνεται από αυτούς θα πρέπει ν' αποτελεί έναν από τους στόχους της αναπτυξιακής προσπάθειας. Είναι αξιοσημείωτο ότι τέτοιες ανεξάρτητες συνεταιριστικές τράπεζες υπάρχουν σχεδόν σε κάθε χώρα όπου υπάρχουν επιτυχημένες επιδόσεις συνεταιριστικής ανάπτυξης.

Μετάφραση Κ.Α.Π.

(η συνέχεια στο επόμενο τεύχος)

ράβδοι υγείας

μετράς, κόβεις
απολαμβάνεις

Μία επινοημένη γρήγορη λύση.
Κρατάει ράβδος υγείας πάντα με διασφάλιση.
Έτσι μετράς, κόβεις, απολαμβάνεις.
Θάλασσα, αλάτι, 50 γραμμάρια πρωτεΐνη.
Κόβεις ακριβώς 50 γραμμάρια πρωτεΐνη.
Μεγάλη ευκολία.
Οι γραμμοί ράβδου υγείας πάντα είναι πάντα
πολύ πιθανό να σου γίνουν οι νότες ζωής.
Μεσογειακή από ελαιόλαδο φρούτα με μελιτζάνες
ακαλαμάρια σάλτσες είναι για μεγάλη ύψιστη ευεξία
και παρακολούθηση υγιεινής.
Σήμερα, με πρωτεΐνη φρούτα τα ελιόλαδο και τα γλυκά
που σου αγαπάς.
Σήμερα θα σε αρραβώνα με πρωτεΐνη.

PRIMA γένση στη ζωή

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ
400 γρ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

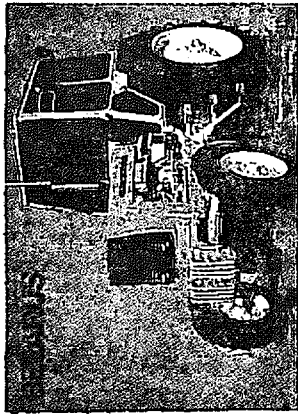
PRIMA
Πρωτεΐνη

ΓΕΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΥΛΗΣ 1988

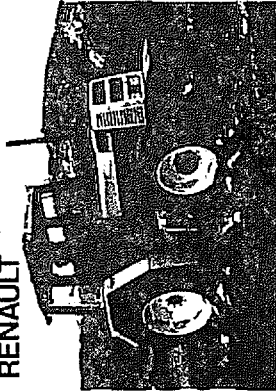
- A**
- Αβραμίδης Κ., 55, 84, 245 επ.
 Αγαπητίδης Σ., 93 επ.
 ΑΓΝΟ 275
 Αλεξανδρόπουλος Ι., 48, 85 επ., 223
 Αίγυπτος 277
 Αργεντινή 280
 ΑΣΕ 246
 Αστικοί Συνεταιρισμοί 21, 90
 ΑΤΕ 2, 3, 21, 29, 36, 50, 54, 82, 89, 101, 211, 219, 251, 259, 265, 273, 275.
 Αφεντάκης Ι., 111
- B**
- VALLEROUX H., 241
 Βασιλακόπουλος Η.Χ., 105
 BEASLEY R., 217
 BELUZE 240
 VIGANO F., 241
 BLANC L., 77, 241
 BOSON C., 243
 Βραζιλία 19, 280
 BRIGANTI W., 83
- Γ**
- Γαλλία 13, 19, 282
 WATKINS W. P., 227
 Γερμανίας Α.Δ., 277
 Γερμανίας Ο.Δ., 19, 71, 281
 ΓΕΣΑΣΕ 256
 Γεωργακόπουλος Α., 72
 Γιαγκουνίδης Α., 31
 Γιαννόπουλος Θ., 17
 GIDE C., 241, 242, 243
 Γραμματόπουλος Γ., 10
- Δ**
- DE BOYVE E., 241, 242
 Διεθνές Γραφείο Εργασίας (ILO) 125, 283
 Διεθνές Συμβ. Πιστ. Ενώσ. (WOCCU) 279
 Δ.Σ.Ε. 16, 85, 125, 217, 225, 239, 276, 277, 282
 DUFOUR A., 241
- E**
- EABIZ 246, 275
 ΕΑΓΑ 256
 Ελαιουργική 181, 246
 ΕΑΣΥ 76, 246
 Ένωση Καταναλωτικών Συνεταιρισμών 48
 Ένωση Συνεταιριστικών Εταιρειών 48
 ΕΣΕΡΕ, 49
 ΕΣΣΔ, 276, 279
 Εταιρείες Αγροτικής Ανάπτυξης 265
 Ευρωπαϊκόβούλιο 245, 281
 EURO COOP, 49, 85
- Z**
- Ζαχαρόπουλος, 31
 Ζέρβας Ν., 31
- H**
- Ηνωμένο Βασίλειο 19, 281, 282
 ΗΠΑ 13, 283
- Θ**
- Θεοδωρίδης, 31
- Ι**
- Ιαπωνία 19
 Ιλιαντζής Β., 52, 247
 Ινδία, 277, 280, 283
 INTERCOOP, 85
 Ιρλανδία 74
 Ιράκ, 279
 Ισπανία, 281, 282
 Ιταλία 281
 IFAP, 278
 Ιωαννίδης Γ., 107
- K**
- Καμενίδης Χ., 276
 Καραμανλής Κ., 31
 ΚΑΣΕ, 184
 ΚΕΟΣΟΕ, 181, 246
 Κιμπόυτς 93
 Κιντζονίδης Χ., 55, 84
 ΚΚΣΕ, 25, 69, 167, 209
 Κλήμης Α. Ν., 29, 31, 40, 108, 269, 275
 Κολόμβας Ν., 48, 73 επ., 267, 271, 275
 Κολόρης Π., 83
 Κολομβία 279
 KONSUM, 18, 49, 122, 219, 275
 Κουρτίδης Ε., 55, 84
 Κουτσομύτης Γ., 109
 Κουτσομάρης Γ., 53
 KREBS W., 10
 CHRISTENSEN T., 243
 ΚΣΟΣ 92, 221, 246
 Κτηνοτροφική 38, 181
 ΚΥΔΕΠ, 36, 46 επ., 121, 182, 219, 246, 274, 275
 Κύπρος 51
- Λ**
- LIDLAW A., 78, 291
 Λαλιώτης Κ., 42
 Λαμπάκης Ν., 47
 Λαμπροπούλου - Δημητριάδου Β., 19 επ., 48 επ., 67 επ., 129 επ., 251 επ., 273 επ.
 Λαυρεντίδης Ι., 31
 Λένιν 16, 17
 Λιάνης Γ., 43

20.000 τρακτέρ

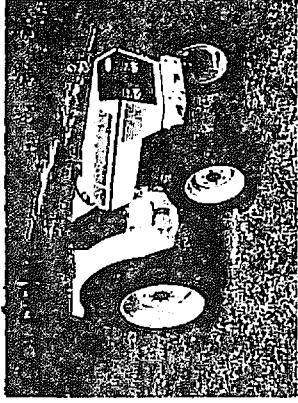
έχουν πουληθεί από τη
ΣΠΕΚΑ
και οργώνουν σήμερα
την Ελληνική γη

RENAULT

120

εξοισοδοτημένοι
αντιπρόσωποι της ΣΠΕΚΑ
είναι στη διάθεσή σας
για κάθε εξυπηρέτηση.

Επισκεφθείτε την Έκθεσή μας.
Εκεί, θα μπορείτε να διαλέξετε από τις
4 μάρκες τρακτέρ που αντιπροσωπεύουμε,
το τρακτέρ που θα καλύπτει τις δικές σας
ανάγκες.

Με την ενγύηση της ΣΠΕΚΑ
της μεγαλύτερης Ελληνικής
Εμπορικής και Τεχνικής
Συνεταιριστικής Επιχείρησης.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΕΙΣΑΓΟΓΕΙΣ

ΣΠΕΚΑ Α.Ε.

ΑΘΗΝΑ - Σολωμού 55-57, Τηλ. 51 45 913
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Γιαννιτών 113 Τηλ. 515.880
ΛΑΡΙΣΑ - Τέρμα οδου Σωκράτους Τηλ. 237 266

σέβεται τον αγρότη

- Λουξεμβούργο 67
LUZZATI, 241
- M
- MACE J., 241
Μαλούχος Ν., 248
MARCUS L., 217, 225 επ. 247
Μαρόκο 67
Μάρξ, 77
Μελισσοκομική 184
Μιχόπουλος Ν., 71
ΜΟΠ 252
Μούζακίτης Γ., 29 επ.
Μπαλής Α., 11, 91
Μπαλτατζής Α., 9, 213, 247
Μπίκος Α., 53
Μπίτος Ι., 221
MULLER H., 243
MUNKNER H.H., 72
Μυλωνά Κ., 43
- N
- Νάσης Κ., 43
NEALE V., 242
Νέες Υβρίδες 67
Νιγηρία 277, 280
Νικαράγουα 281
Νικολαΐδης 31
Ντελόρ 2, 16
Ν: Έσταιν 2, 16
- O
- ΟΓΑ, 82, 219, 251, 255
Οικοδομικοί Σύνδεσμοι 21, 56, 70, 112, 276
Ολλανδία 9
OWEN R., 5, 777, 239, 241, 267
OHE, 224, 245, 277
ΟΣΓΓΟ 9, 48, 122, 192
- Π
- Παϊπουτλίδης Κ., 223
Πακιστάν 277
Πάνος Α.Α. 5 επ., 48, 77 επ.
Πάνος Δ.Θ., 10, 97
Παπαγεωργίου Κ.Α., 48, 53, 54, 65, 83, 109, 111, 283
Παπαχρίστου Χ., 12 επ., 17 επ., 107, 239
ΠΑΣΤΕΥΣ Α, 25, 33 επ., 48, 51, 71, 73, 76, 89, 121, 253, 256, 258, 263, 267, 269, 275
ΠΑΣΥΑΣ, 48
ΠΕΒΙΣΥΣ 48
ΠΕΣΚΑΒΙΧΟ, 48
ΠΕΣΚΑΦΕ, 49
Πεταλωτής Διογ., 109
ΠΟΣΗΕ, 48
Ποττάκης Ι, 41
- Πρωτόπαπας Κ., 107
- P
- RAIFFEISEN 5, 77, 240
RAVEN C.E., 243
RECLUS E., 240
ROBERT C., 242
Ροτσντέιλ 19, 227, 239, 242
- Σ
- Σαιν Σιμόν 77, 267
Σαχίνης Δ., 42
Σαχπάκης Ε., 83, 120
ΣΕΒΑΘ 212, 246
Σεΐτανίδης Η., 33
ΣΕΚΑΠ 52, 275
ΣΕΚΕ, 55, 84, 216, 246, 247
ΣΕΚΚΑ, 30
ΣΕΚΟΒΕ, 246
Σελλιανάκης Γ., 25 επ., 54
ΣΚΟΠ, 38, 274
SCHULZE - DELITZSCH 5, 6, 77, 240, 241
Σουηδία 19
ΣΠΕ, 246
ΣΠΕΚΑ, 246
Στρογγύλης Ι., 47, 53, 101, 120
ΣΥΚΙΚΗ, 181
ΣΥΝΕΔΙΑ, 276
ΣΥΝΕΔΑΙΜ, 11, 91
ΣΥΝΕΑ, 246
Συνεταιριστική 23, 28, 38, 219, 246
- Τ
- Τανζανία, 281, 282, 283
Τάλλας Α., 267
Τζωνίδης Μ., 271
JONES P.E., 243
Τζωρτζάκης Θ., 10, 97
Τζωρτζάκη Φ., 98
THORDARSON B., 217
TRUNOV M., 231
Τσακίρης Π., 221
ΤΣΕΑΓΣΟ 254
- Φ
- FABRE A., 241
Φαρμακευτικοί Συνεταιρισμοί 21
FOLKSAM 49
FOURIER, 77, 241, 267
- Χ
- Χάνος Μ., 31
Χατζηνικολάου Π., 42
HENNINGSEN E., 111
HORN I., 241, 243
HUBER V. A., 241
Χουμουζιάδης Κ., 223

«SINETERISTIKI PORIA»

Cooperative Review - Published by the 'FRIENDS OF COOPERATION SOCIETY', 25 Koumoundourou Str., 104 37 Athens, Greece.

CONTENTS of No 12/1988

	page
- Lars Marcus: Cooperatives and Basic Values	225
- C. Papachristou: International Cooperative Alliance	239
- C. Avramidis: The Cooperative Movement and its Prospects for Assisting the Development of the Agricultural Economy	245
- B. Lambropoulou - Dimitriadou: Current Cooperative Legislation	251
- Our Views	263
- New Books	267
- Obituaries: M. Tzanidis	271
- Cooperative Issues in Parliament	273
- Cooperative and Agricultural News	275
- The U.N. Secretary's Report on Cooperatives	277
- Index of 1988 Material	285

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ — ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ — ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τρίμηνη έκδοση του Επιστημονικού - Ιδεολογικού Σωματίου

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

Γραφεία: Κουμουνδούρου 25 (4ος όροφος) Αθήνα 10437 (τηλ. 52.47.162)

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού

Υπεύθυνος κατά νόμο: Γιάννης Στρογγύλης (Πρόεδρος της Εταιρείας)

οδός Αιγίνης 62-64 Αθήνα 113 62 τηλ. 82.39.502.

Συντακτ. Επιτροπή: Β. Δημητριάδου - Κ. Παπαγεωργίου - Γ. Σελλιανάκης

Εισφορές 1988: Για Νομικά Πρόσωπα δρχ. 2.000. Για άτομα δρχ. 1.000.

Εμβάσματα: Στον Ταμία κ. Νικ. Πατρίκιο, οδός Καλλιρρόης 12

Αθήνα 117 43 (τηλ. 92.26.777)

Τυπογραφείο: Νικήτα Κ. Καράλη, Γερανίου 7 - Τηλ. 52 33 965

Κυκλοφορία 16.12'1988

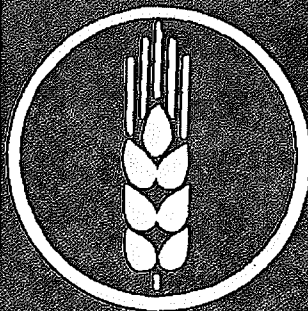
Κάθε μέρα

ένα βήμα

μπροστά

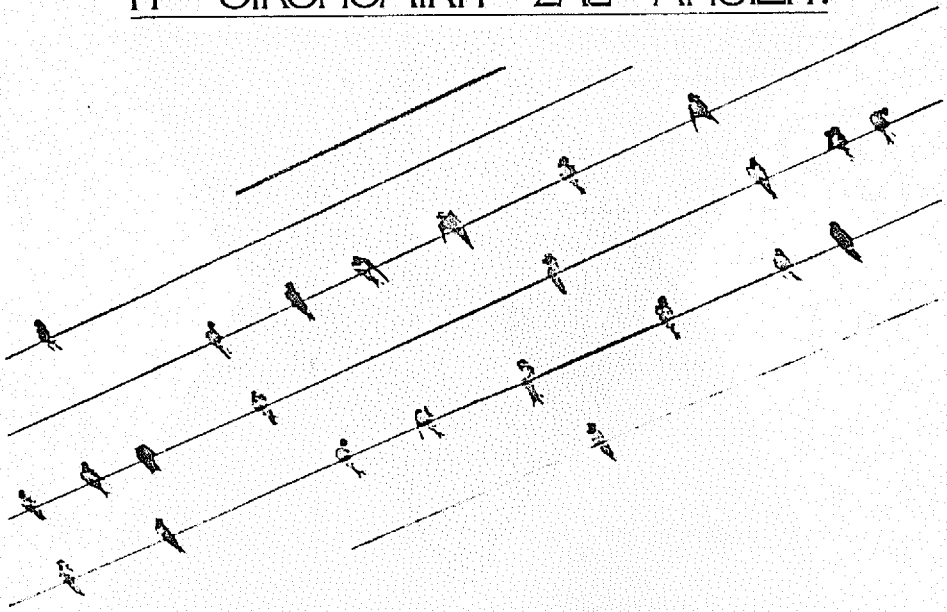
Με τον αγρότη

ΚΥΔΕΠ

ΧΡΕΟΣ ΜΑΣ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΑΣ ΑΝΟΙΞΗ!

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
με ανθρώπινο πρόσωπο